

การศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์และความสนใจในการเรียนภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด
กับการสอนตามคู่มือครู

ปริญาณิพนธ์
ของ
ณัชนันท์ ธิงนา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา

สิงหาคม 2554

การศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์และความสนใจในการเรียนภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด
กับการสอนตามคู่มือครู

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา
สิงหาคม 2554
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์และความสนใจในการเรียนภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด
กับการสอนตามคู่มือครู

บทคัดย่อ
ของ
ณัชนันท์ ธิงนา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา

สิงหาคม 2554

ณัชนันท์ ธิจนา. (2554). การศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์และความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา วัฒนาศิริ, อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์และความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แล้วจับสลากเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียนและกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนกลุ่มละ 50 คน เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ๆ ละ 3 คาบๆ ละ 50 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด แผนการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนภาษาไทย โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติแบบ t-test for Dependent Sample และ t – test for Independent Samples

ผลการศึกษาพบว่า

1. ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. ความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
6. ความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

A STUDY OF THE CREATIVE WRITING AND INTEREST IN THAI OF
MATHAYOMSUKSA I STUDENTS THROUGH THE MIND MAPPING
THEORY AND THE TEACHER'S MANUAL

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Secondary Education
at Srinakharinwirot University

August 2011

Natchanan Rijana. (2011). *A Study of The Creative Writing and Interest in Thai of Mathayomsuksa I Students Through The Mind Mapping Theory and The Teacher's Manual*. Master Thesis, M.Ed. (Secondary Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof.Dr.Chutima Vatanakhiri, Assoc. Dr.Rachan Boonthima.

The purpose of This research was to study of the Creative Writing and Interest in Thai of Mathayomsuksa I Students Through The Mind Mapping Theory and The Teacher's Manual.

The sample population for this study was 2 classes of Mathayomsuksa I students at Wat Prasrimahadhad Secondary Demonstration School during the first semester of the academic year 2011. The sample was divided by sample random sampling method and later The lucky draw into two groups, which each group contained 50 students for one sample group and one control group. The duration in this study was 6 weeks,each week has 3 periods, which was 50 minutes each.

The instruments in this study were a lesson plan of the mind mapping theory and The teacher's manual, creative writing test and the questionnaire Testing teat interested in thai. A randomize control Group Pretest – Posttest design, t- test for Dependent Sample and t- test for Independent Sample style were used and researched in this study.

The results of the study indicated that:

1. The creative writing of Mathayomsuksa I students through the mind mapping theory and the teacher's manual was significantly different at the .01 level.
2. The creative writing during the Pretest and the Posttest of Mathayomsuksa I students through the mind mapping theory was significantly different at the .05 level.
3. The creative writing during the Pretest and the Posttest of Mathayomsuksa I students through the teacher's manual was significantly different at the .05 level.
4. The interested in Thai of Mathayomsuksa I students through the mind mapping theory and the teacher's manual was significantly different at the .01 level.
5. The interested in Thai during the Pretest and the Posttest of Mathayomsuksa I students through the mind mapping theory was significantly different at the .05 level.
6. The interest in Thai during the Pretest and the Posttest of Mathayomsuksa I students through the teacher's manual was significantly different at the .05 level.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากคณาจารย์หลายท่านที่ได้ให้คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องจนปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา วัฒนศิริ ประธานที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องในการจัดทำปริญญาโท ทุกขั้นตอน อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา กรรมการที่ปรึกษาแนะนำในด้านสถิติ ทำให้ผู้วิจัยได้รับ ประสพการณ์ในการทำวิจัย รู้ถึงคุณค่าของงานวิจัยที่จะช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ เป็นไป อย่างมีคุณภาพ

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้เชี่ยวชาญ ผศ.สุมานัน รุ่งเรืองธรรม ผศ.ขจรศรี ซาติกานนท์ อาจารย์ยศวิน กุลดั่งที่ให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจสอบแก้ไข แผนการจัดการเรียนรู้ อาจารย์ เสาวนิจ จุลรัตน์ อาจารย์ศรีอุทัย ฟองเหม อาจารย์ชนาธิป ตีมงคลสุข ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี ผู้อำนวยการ ลิตวารรณ สิทธินันท์ อาจารย์ปวิพันธ์ อุทยานกุล ที่ให้คำปรึกษา แนะนำและเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ แบบสอบตามวัดความสนใจในการเรียนภาษาไทย ในการรวบรวมข้อมูลได้รับความกรุณา จากผู้อำนวยการ คณะครูและนักเรียนโรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการทดลอง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้และ ประสพการณ์ที่ดีและมีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา ขอขอบพระคุณ พี่ๆ น้องๆ เพื่อนๆ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการมัธยมศึกษา (การสอนภาษาไทย) เพื่อนร่วมงาน โรงเรียนวัดราชบูรณะ และทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุน ช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจผลักดันให้ปริญญาโท ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายสุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และสมาชิกในครอบครัวที่ให้กำลังใจเป็นพิเศษ รวมถึง ผู้มีพระคุณอีกหลายท่านที่มีได้กล่าวนามในที่นี้ ซึ่งผู้วิจัยระลึกถึงเสมอ

ณชนันท์ ธิจนา

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์และความสนใจในการเรียนภาษาไทยของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู
ของ
ณัชนันท์ ธิจินา

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.2554

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา วัฒนาศรี)

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.เนตร อังชสวัสดิ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา วัฒนาศรี)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สนอง ทองปาน)

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
สมมติฐานในการวิจัย	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเชิงสร้างสรรค์	9
ความหมายของความคิดสร้างสรรค์	9
ความสำคัญและคุณค่าของความคิดสร้างสรรค์	10
ลักษณะของความคิดสร้างสรรค์	12
องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์	13
การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	15
แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์	17
ประโยชน์ของความคิดสร้างสรรค์	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์	19
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์	21
ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์	21
ความสำคัญและคุณค่าของการเขียนเชิงสร้างสรรค์	22
ความมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์	23
ลักษณะงานเขียนเชิงสร้างสรรค์	25
องค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์	26
แนวทางในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์	27
ประโยชน์การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ	32
ความหมายของความสนใจ	32
คุณค่าของความสนใจ	33
ลักษณะของความสนใจ	34
สาเหตุที่ทำให้เกิดความสนใจ	35
องค์ประกอบของความสนใจ	37
การสร้างความสนใจ	37
การวัดความสนใจ	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ	40
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนที่ความคิด	41
ความหมายของแผนที่ความคิด	41
รูปแบบของแผนที่ความคิด	42
ขั้นตอนการสร้างแผนที่ความคิด	45
การใช้แผนที่ความคิด	50
ประโยชน์และข้อดีของแผนที่ความคิด	52
การประเมินผลแผนที่ความคิด	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนที่ความคิด	54
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามคู่มือครู	56
ความหมายของการสอนตามคู่มือครู	56
ลักษณะ ส่วนประกอบ และการใช้คู่มือครู	56
ขั้นตอนการสอนตามคู่มือครู	57
3 วิธีดำเนินการวิจัย	58
การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	58
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย	58
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล	65
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	66

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	70
การวิเคราะห์ข้อมูล	70
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	75
ความมุ่งหมายของการวิจัย	75
สมมติฐานในการวิจัย	75
วิธีดำเนินการวิจัย	76
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	76
การเก็บรวบรวมข้อมูล	77
การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	77
สรุปผลการวิจัย	78
อภิปรายผลการวิจัย	78
ข้อเสนอแนะ	80
บรรณานุกรม	82
ภาคผนวก	89
ภาคผนวก ก.	90
ภาคผนวก ข.	93
ภาคผนวก ค.	103
ภาคผนวก ง.	107
ภาคผนวก จ.	110
ประวัติย่อผู้วิจัย	123

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงตัวอย่างแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนภาษาไทย	64
2 แบบแผนการทดลอง	65
3 เปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้ t-test for Independent Samples	71
4 เปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด โดยใช้ t-test for Dependent Samples	71
5 เปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้ t-test for Dependent Samples	72
6 เปรียบเทียบความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้ t-test for Independent Samples	72
7 เปรียบเทียบความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด โดยใช้ t-test for Dependent samples	73
8 เปรียบเทียบความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้ t-test for Dependent Samples	73
9 ค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด	108
10 ค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู	109
11 แสดงคะแนนความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด	111
12 แสดงคะแนนความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู	114
13 แสดงคะแนนความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด	117
14 แสดงคะแนนความสนใจในการเรียนภาษาไทยก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู	120

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
2 รูปแบบแผนที่ความคิดของ โทนี่ บูชาน	43
3 Circle Map แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาข้อมูลที่อยู่ภายในและภายนอก	43
4 Bubble Map แสดงข้อมูลหรือคำอธิบายที่เกี่ยวข้องระหว่างวงกลมภายในและวงกลมที่อยู่รอบข้าง	44
5 Double bubble Map แสดงข้อมูลหรือคำอธิบายที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงระหว่างความคิดรวบยอดหรือเนื้อหาหลัก 2 ประเด็น ที่มีความคล้ายคลึงร่วมกัน	44
6 Tree Map แสดงแนวคิดหรือข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับความคิดหลักที่เป็นแกนกลาง	45
7 Flow Map แสดงขั้นตอนต่าง ๆ เรียงตามลำดับของเหตุการณ์หรือกระบวนการ	45
8 การเขียนความคิดรวบยอดหลักไว้ตรงกลาง	47
9 การใช้รูปทรงเรขาคณิตแสดงระดับของคำ	47
10 การลากเส้นเชื่อมโยงความคิด	47
11 การใช้สัญลักษณ์	48
12 การใช้เครื่องหมายแสดงการเชื่อมโยงหรือมิติอื่นๆ	49
13 การใช้รูปทรงเรขาคณิตแสดงขอบเขตของคำที่มีลักษณะของคำใกล้เคียงกัน	49
14 การใช้ภาพ รูป 3 มิติ เพื่อให้โดดเด่น	49

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 34) นอกจากนี้ ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์ วิจัยและสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มี ความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ เป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตทัศน์ โลกทัศน์ และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดี และวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทย จึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (ศิริอร อินทร์ตลาดชุม. 2546: 27)

การที่ชาติต่างๆ ได้คิดประดิษฐ์ตัวอักษรของแต่ละชาติขึ้นมานั้น ก็เพื่อต้องการให้ตัวอักษรดังกล่าว เป็นสื่อกลางในการสื่อสารเรื่องราวต่างๆ ระหว่างชนชาติเดียวกันเป็นสำคัญ ด้วยเหตุผลดังกล่าว การเขียนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ที่ผู้เขียนได้ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความคิดเห็น ทรรศนะ อารมณ์ จินตนาการและสิ่งที่ต้องการสื่อสารอื่นๆ ของตนเองผ่านงานเขียนโดยใช้สัญลักษณ์ (อักษร) ที่กำหนดรู้ร่วมกันเป็นสื่อกลางของการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน ด้วยเหตุนี้ การเขียนจึงมีความสำคัญต่อการสื่อสารระหว่างกันซึ่งการที่จะทำให้ ผู้รับสารหรือผู้อ่านเกิดความเข้าใจกับสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารอย่างถูกต้องแล้ว ผู้เขียนจะต้องจัดระเบียบความคิดของตนเองออกมาอย่างเป็นระบบ และต้องรู้จักเลือกใช้ถ้อยคำภาษาไทย ในการเขียนที่ถูกต้องชัดเจน เพื่อสื่อความหมายที่ตนเองต้องการอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ (ถวัลย์ มาศจรัส. 2550: 1)

การพัฒนาการด้านการเขียนนั้น นับว่า น่าสนใจมิใช่น้อย ทั้งนี้เป็นเพราะว่า มนุษย์เป็นผู้ที่มีสติปัญญา และมีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ อยู่เสมอ ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบการเขียน เพื่อการสื่อสารออกไปอย่างหลากหลาย ไม่มีหลักสูตรฉบับใดของไทยที่ละเอียดในเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เหตุผลก็เพราะว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือพื้นฐานสำคัญของการสื่อสารความคิด ที่สอดคล้องกับยุคสมัย ในรูปแบบของการเขียนอย่างหลากหลาย เป็นศูนย์รวมแห่งภูมิปัญญาที่ปรากฏออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร (ถวัลย์ มาศจรัส. 2550: 3, 275) แม้กระทั่งปัจจุบัน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ก็ได้เน้นในเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้อย่างชัดเจนเช่นกัน โดยกล่าวว่าภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ต้องมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง ในสาระที่ 2 การเขียน จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ การเขียนสะกดคำ ตาม อักษรวิธี การเขียนสื่อสารรูปแบบต่างๆ การเขียนเรียงความ ย่อความ เขียนรายงานจากการศึกษา

ค้นคว้า เขียนตามจินตนาการเขียนวิเคราะห์วิจารณ์และเขียนเชิงสร้างสรรค์ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 34)

นักการศึกษาหลายท่านได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้มากมาย เพราะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ พื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้การเขียนในระดับต่อไปพัฒนาขึ้น ที่ผ่านมา ครูผู้สอนภาษาไทยส่วนมากยังสอนโดยเน้นความจำ การเขียนแบบมีกฎเกณฑ์และยึดหลักภาษาไทยมากกว่าเน้นความคิดสร้างสรรค์ ขาดการกระตุ้น พัฒนาและส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าเป็นเรื่องยากที่จะเขียน ลำบากใจในการเขียน เกิดความเบื่อหน่าย หรือหมดกำลังใจที่จะเขียนต่อไป จึงจำเป็นที่ครูผู้สอนต้องฝึกให้เด็กเกิดทักษะทางความคิดเสียก่อน เพราะเมื่อเด็กเกิดทักษะทางความคิดแล้วก็จะสามารถถ่ายทอดออกมาเป็นการเขียนได้ เนื่องจากสิ่งสำคัญที่สุดในการเขียนคือ ความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ปรากฏว่า สมรรถภาพในด้านการเขียนของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ นักเรียนจำนวนมากเขียนเชิงสร้างสรรค์ไม่ได้ เนื่องจากเด็กขาดความรู้และความคิดที่จะเขียน นอกจากนี้ยังไม่ได้รับการส่งเสริมให้เขียนอย่างมีอิสระเสรีเท่าที่ควร (วิภาวดี วิภาวีน. 2543: 2) สำหรับการแก้ปัญหาการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น บุคคลที่จะช่วยได้คือ ครูผู้สอน เนื่องจากนักเรียนจะเชื่อฟังครูผู้สอนมากกว่าบุคคล อื่นๆ ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องรู้จักวิธีการทำให้การสอนน่าสนใจ จะต้องรู้วิธีสอนให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการเขียน นักเรียนจึงจะเรียนได้อย่างสนุก และมีหลักการที่ถูกต้อง ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ ครูผู้สอนจะต้องหาแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ดีขึ้น (พิมพ์ประไพ ธวัชวงศ์. 2542: 3) ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้ได้ผลดีอีกวิธีหนึ่งคือ การใช้แผนที่ความคิด

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด เป็นการนำทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมองไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การเขียนแผนที่ความคิด (Mind Mapping) เกิดจากการใช้ทักษะทั้งหมดของสมองหรือการทำงานร่วมกันของสมองทั้ง 2 ซีก คือ สมองซีกซ้ายและซีกขวา ซึ่งสมองซีกซ้ายจะทำหน้าที่ในการวิเคราะห์คำ ภาษา สัญลักษณ์ ระบบ ลำดับ ความเป็นเหตุผล ตรรกวิทยา ส่วนสมองซีกขวาจะทำหน้าที่สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ จินตนาการ จังหวะ โดยมีแถบเส้นประสาท คอร์ปัสคอลลอสัม เป็นเหมือนสะพานเชื่อม การนำเทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด เริ่มตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมต่างๆ ในการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนนั้นจะสามารถพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ ศาสตร์และศิลป์ด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น สามารถช่วยคิด จำ บันทึก เข้าใจเนื้อเรื่อง การนำเสนอข้อมูลและช่วยแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปแบบ ทำให้การเรียนรู้สนุกสนาน มีชีวิตชีวายิ่งขึ้น (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2544: 153)

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะสำคัญของแผนที่ความคิดแล้วน่าจะใช้เป็นเครื่องมือให้นักเรียน เขียนเรื่องเชิงสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี เพราะการสร้างแผนที่ความคิดจะทำให้ให้นักเรียนเข้าใจ และมองเห็นความสัมพันธ์ เกิดการเชื่อมโยงความคิด ลำดับความคิดสำคัญของเนื้อหาที่จะเขียน ซึ่งลักษณะของแผนที่ความคิดจะมีการใช้ ภาพ คำ สัญลักษณ์ และสีจะช่วยให้นักเรียนจำได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับระดับการคิดขั้นที่สอง ด้านความเข้าใจข้อมูลของ Bloom (สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. ม.ป.ป.: 64) ที่อาจใช้แผนที่รูปแบบต่างๆ ที่จะช่วยให้เห็นภาพรวมทั้งหมด เห็นความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอดต่างๆ ซึ่งทำให้

ได้ความคิดยืดหยุ่นและเห็นภาพข้อเท็จจริงชัดเจน สามารถเก็บไว้ในหน่วยความจำได้ง่าย เมื่อนักเรียนมองเห็นภาพรวมของเรื่องที่จะทำแล้ว จะทำให้เรื่องที่จะเขียนไม่ตกล้น ไม่หลงประเด็น ทั้งยังสามารถเขียนเรียงลำดับก่อนหลัง และยังช่วยในการบริหารเวลาได้เป็นอย่างดี การเขียนเชิงสร้างสรรค์ก็เป็นทักษะการเขียนหนึ่งซึ่งต้องอาศัย ทั้งการเชื่อมโยงความคิดเดิมกับความคิดใหม่ การเห็นภาพรวมของเรื่องที่จะเขียน ตลอดจนเห็นความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอดต่างๆ เมื่อนักเรียนเห็นสิ่งต่างๆ เหล่านี้แล้ว นักเรียนก็จะสามารถดึงข้อมูลที่สนใจออกมาเขียนได้อย่างมีจินตนาการ และเกิดความคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้ผลงานเขียนที่น่าเสนอออกมาเกิดจากความริเริ่ม จึงเป็นผลงานที่แปลกใหม่ ไม่เคยปรากฏที่ไหนมาก่อน เพราะเกิดจากแรงจูงใจของตัวเอง และเกิดการเขียนที่ตอบสนองต่อความต้องการของตน จึงก่อให้เกิดเป็นการเขียนเชิงสร้างสรรค์ขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด มาพัฒนาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์และความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู
2. เพื่อศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด
3. เพื่อศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู
4. เพื่อศึกษาความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู
5. เพื่อศึกษาความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด
6. เพื่อศึกษาความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงผลการใช้แผนที่ความคิดที่มีต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน

2. เป็นแนวทางและประโยชน์ที่ช่วยให้ครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิต วัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 4 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 200 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิต วัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แล้วจับสลากเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียนได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดและกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียนได้รับการสอนตามคู่มือครู จำนวนนักเรียนในกลุ่มละ 50 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ วิธีการสอน ได้แก่
  - 1.1 การสอนโดยใช้แผนที่ความคิด
  - 1.2 การสอนตามคู่มือครู
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
  - 2.1 ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์
  - 2.2 ความสนใจในการเรียนภาษาไทย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เป็นเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 2 การเขียน ได้แก่ การเขียน เชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับการเขียนแนะนำตนเอง การเขียนบรรยายประสบการณ์ การเขียนแสดงความคิดเห็น การเขียนจดหมาย และการเขียนเรียงความเชิงพรรณนา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละ 18 คาบๆ ละ 50 นาที สัปดาห์ละ 3 คาบ รวม 6 สัปดาห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การสอนโดยใช้แผนที่ความคิด หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยนำแผนที่ความคิดมาจัดระบบความคิด ซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1.1 ขั้นนำ ครูสร้างความสนใจโดยการสนทนา อภิปรายกับนักเรียน

1.2 ขั้นสอน

1.2.1 ขั้นเตรียมการเขียน นักเรียนเตรียมพร้อมที่จะเขียน โดยศึกษาตัวอย่างงานเขียน เพื่อให้มีความคิดเชื่อมโยง มองเห็นทิศทางในการเขียน

1.2.2 ขั้นยกร่างการเขียน นักเรียนระดมความคิด โดยใช้แผนที่ความคิดมาช่วยจัดระบบความคิด เชื่อมโยงคิด แดกกิ่งความคิดอย่างอิสระ ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิดอย่างหลากหลายมากขึ้น

1.2.3 ขั้นการเขียนร่าง นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากแผนที่ความคิด มาจัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ ให้สัมพันธ์ต่อเนื่องกันแล้วเขียนขยายเหตุการณ์ต่างๆ โดยการนำเสนอที่แปลกใหม่ ภาษาสละสลวย เนื้อหาสอดคล้องสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับสิ่งที่กำหนดให้

1.2.4 ขั้นตรวจสอบการเขียน นักเรียนอ่านทบทวน ตรวจสอบสำนวนภาษา การเขียน สะกดคำ การวางรูปประโยค การเว้นวรรคตอน การนำเสนอ การลำดับเนื้อหา แล้วปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้งานเขียนที่มีคุณภาพ

1.2.5 ขั้นนำเสนอผลงาน นักเรียนนำเสนอผลงานโดยการรายงานหน้า ชั้นเรียน เพื่อให้เพื่อนและครูประเมินคุณค่าของงานเขียน แล้วพัฒนาปรับปรุงงานเขียนให้ดีขึ้น

1.3 ขั้นสรุป นักเรียนและครูมีส่วนร่วมในการสรุปบทเรียน

2. การสอนตามคู่มือครู หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดแนวคู่มือครูตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

2.1 ขั้นนำ คือ นำเข้าสู่บทเรียนโดย นักเรียนและครูสนทนา นักเรียนดูภาพ เล่นเกม เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและพร้อมที่จะเรียนต่อไป

2.2 ขั้นสอน

2.2.1 แจงตัวชี้วัด ครูบอกจุดประสงค์การเรียนรู้

2.2.2 ทบทวนความรู้เดิม สำหรับการเรียนในบทเรียนใหม่ โดยนักเรียนและครู สนทนาซักถาม อภิปราย แล้วโยงเข้าสู่เนื้อหาใหม่

2.2.3 เสนอเนื้อหาใหม่ ครูอธิบายเนื้อหา ใช้สื่ออุปกรณ์ต่างๆ มาประกอบ การสอน เช่น ใบความรู้ บัตรคำ รูปภาพ เกม

2.2.4 ให้แนวทางในการเรียนรู้ ครูให้แนวทางในการเรียนรู้ เพื่อชี้ แนวทางการเขียน โดยให้นักเรียนศึกษาตัวอย่าง และใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความคิด

2.2.5 ฝึกปฏิบัติ เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองหรือแสดงพฤติกรรมตามตัวชี้วัด

2.2.6 ประเมินผล ครูและนักเรียนประเมินผลการเรียน ว่าบรรลุตามตัวชี้วัด ของ บทเรียนเพียงใด โดยสังเกตพฤติกรรม ตรวจงาน การอภิปราย การตอบคำถาม

2.3 ชั้นสรุป คือ นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้ที่เรียนไปแล้ว

3. ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถทางการเรียบเรียง ถ้อยคำ เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดอันเกิดจากประสบการณ์เดิมร่วมกับประสบการณ์ ใหม่ของผู้เขียน อย่างมีอิสระทางความคิดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผู้เขียน เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ และ รู้สึกได้ด้วยถ้อยคำที่ชัดเจนอย่างถูกต้องเหมาะสม ตามประเภทของงานเขียนนั้น ซึ่งวัดได้จาก แบบ ทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และหาคุณภาพแล้ว

4. ความสนใจในการเรียนภาษาไทย หมายถึง นักเรียนสนใจติดตามกิจกรรมการเรียนการสอน ค้นคว้า ทบทวน ชักถาม กระตือรือร้น เอาใจใส่และตั้งใจที่จะร่วมกิจกรรมภาษาไทยโดยการใช้แผนที่ ความคิดและการสอนตามคู่มือครู ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดความสนใจในการเรียนภาษาไทยที่ผู้วิจัย สร้างขึ้นตามแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบ 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) และหาคุณภาพ แล้ว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอน โดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกัน

2. ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด แตกต่างกัน

3. ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกัน

4. ความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอน โดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกัน
5. ความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด แตกต่างกัน
6. ความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอ ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์
  - 1.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์
  - 1.2 ความสำคัญและคุณค่าของความคิดสร้างสรรค์
  - 1.3 ลักษณะของความคิดสร้างสรรค์
  - 1.4 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์
  - 1.5 การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
  - 1.6 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์
  - 1.7 ประโยชน์ของความคิดสร้างสรรค์
  - 1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์
  - 2.1 ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์
  - 2.2 ความสำคัญและคุณค่าของการเขียนเชิงสร้างสรรค์
  - 2.3 ความมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์
  - 2.4 ลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์
  - 2.5 องค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์
  - 2.6 แนวทางในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์
  - 2.7 ประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์
  - 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ
  - 3.1 ความหมายของความสนใจ
  - 3.2 คุณค่าของความสนใจ
  - 3.3 ลักษณะของความสนใจ
  - 3.4 สาเหตุที่ทำให้เกิดความสนใจ
  - 3.5 องค์ประกอบของความสนใจ
  - 3.6 การสร้างความสนใจ
  - 3.7 การวัดความสนใจ
  - 3.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนที่ความคิด
  - 4.1 ความหมายของแผนที่ความคิด
  - 4.2 รูปแบบของแผนที่ความคิด
  - 4.3 ขั้นตอนการสร้างแผนที่ความคิด
  - 4.4 การใช้แผนที่ความคิด
  - 4.5 ประโยชน์และข้อดีของแผนที่ความคิด
  - 4.6 การประเมินผลแผนที่ความคิด
  - 4.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนที่ความคิด
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคู่มือครู
  - 5.1 ความหมายของการสอนตามคู่มือครู
  - 5.2 ลักษณะส่วนประกอบและการใช้คู่มือครู
  - 5.3 ขั้นตอนการสอนตามคู่มือครู

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

1.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางการใช้สมองในระดับสูงสุดของมนุษย์ เป็นสิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคลทุกคน มากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันไป นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

สมศักดิ์ ภูวิภาดารวรรณ (2544: 2) ได้อธิบายว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนยากแก่การให้คำจำกัดความที่แน่นอนตายตัว ถ้าพิจารณาในเชิงผลงาน ผลงานต้องเป็นงานที่แปลกใหม่และมีคุณค่า ถ้าพิจารณาในเชิงกระบวนการ กระบวนการคิดสร้างสรรค์ คือ การเชื่อมโยงสัมพันธ์สิ่งของหรือความคิดที่มีความแตกต่างกันมากเข้าด้วยกัน ถ้าเป็นบุคคลจะต้องเป็นคนที่มีความแปลก เป็นตัวของตัวเอง เป็นผู้ที่มีความคิดคล่อง มีความคิดยืดหยุ่น และสามารถให้รายละเอียดในความคิดนั้นๆ ได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) (2545: 26) ได้สรุปความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า หมายถึง กระบวนการทางปัญญาในระดับสูงที่ใช้กระบวนการทางความคิดหลายๆ อย่างมารวมกัน เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่หรือแก้ปัญหาที่มีอยู่ให้ดีขึ้น

ลักขณา สิริวัฒน์ (2549: 137) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลที่ประกอบด้วยความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดละเอียดลออ และคิดริเริ่ม ผสมผสานกันจนเกิดเป็นการคิดได้หลายทิศทาง หรือแบบอบเนกนัย (Divergent Thinking) เป็นการคิดที่ทำให้เกิดสิ่งใหม่ๆ หรือเป็นการดัดแปลงปรับปรุงแก้ไขสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพดีกว่าเดิม หรือประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ๆ ที่ไม่ซ้ำของเดิมและเป็นการคิดที่ไม่ซ้ำกับผู้อื่น

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551: 186) ให้ความหมายว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการจินตนาการ และรวบรวมความรู้ความคิดเดิมอย่างหลากหลายและรวดเร็ว แล้วสร้างเป็นความรู้ความคิดใหม่ของตนเอง สามารถคิดนอกกรอบได้ มีผลงานการคิด สามารถริเริ่มและสร้างสรรค์ผลงานหรือสิ่งใหม่ๆ ได้

วีรเชียร เขียนมีสุข (2553: 18) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ การใช้ความรู้ ความคิด และประสาทสัมผัสที่มีอยู่ทั้งหมดมาสร้างขึ้นเป็นความคิดหรือแนวคิดใหม่

กิลฟอร์ด (อาร์ พันธ์มณี. 2545: 3; อ้างอิงจาก Guilford. 1950) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ให้คำจำกัดความว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) คือ ความคิดหลายทิศทาง มุ่งส่งเสริมให้เกิดความคิดหลากหลาย ทั้งปริมาณและคุณภาพ เพราะเชื่อว่าลักษณะความคิดอเนกนัยจะเป็นหนทางให้ค้นพบความคิดที่ดีที่มีคุณภาพ หรือความคิดสร้างสรรค์ ความคิดอเนกนัยนี้ ประกอบด้วยความคิดริเริ่ม (Originality) ความคิดคล่องตัว (Fluency) ความยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) และความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

วอลลาซ และ โคแกน (Wallach; & Kogan. 1965: 18) ได้อธิบายว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ สามารถคิดอะไรได้อย่างสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่

จากแนวความคิดของนักการศึกษาข้างต้น สรุปความหมายของความคิดสร้างสรรค์ ได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองในการคิดหลายทิศทาง ทำให้คิดได้อย่างกว้างขวาง โดยใช้จินตนาการหรือความคิดอิสระ ซึ่งมีองค์ประกอบคือ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ ทั้งนี้โดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดความคิดใหม่ อันจะนำไปสู่การคิดค้นประดิษฐ์สิ่งแปลกๆ ใหม่ ๆ

1.2 ความสำคัญและคุณค่าของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมให้สนองตอบความต้องการและการแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

เฮอร์ลอค (ลักขณา สรีวัฒน์. 2549: 138; อ้างอิงจาก Hurlock. 1987: *Child Development.*) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์ให้ความสนุก ความสุข และความพอใจแก่เด็ก และมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็กมาก ไม่มีอะไรที่จะทำให้เด็กรู้สึกหดหู่ได้เท่ากับงานสร้างสรรค์ที่ได้รับการตำหนิ ดุถูก

ศิวากานท์ ปทุมสูติ (2548: 16 – 18) กล่าวถึงความสำคัญและคุณค่าของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับความมีชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย มีคุณค่า และมีความภาคภูมิใจในตัวตน เพราะความคิดสร้างสรรค์จะเป็นสิ่งแสดงความเจริญงอกงามทางความคิดสติปัญญา และวุฒิภาวะของบุคคลว่ามีมากหรือน้อยอย่างไร มีความหมายขององค์ความรู้ ประสบการณ์ และทิศทางอย่างไร ทั้งเป็นเครื่องหมายแห่งความมีชีวิตตนและมีเกียรติภูมิ โดยนัยของความรู้จักคิด รู้จักกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เป็นให้มีขึ้นอย่างเป็นคุณประโยชน์ทั้งแก่ตนเอง และผู้อื่น

บุคคลที่ไม่มีสิ่งแสดงให้เห็นให้ประจักษ์ได้ถึงความคิดสร้างสรรค์อันเป็นของตนเอง ย่อมเป็นบุคคลที่ว่างเปล่าแก่นสารทางปัญญา มีชีวิตเหมือนต้นไม้แห้ง ไร้ใบ ไร้ดอก และปราศจากผลที่จะตกหล่นเป็นมรดกแก่เผ่าพันธุ์พสกนิกร จึงเป็นที่น่าเสียดายและน่าอับอายถ้าการมีอยู่ของคนเราจะมีได้แสดงผลิตผลแห่งความคิดสร้างสรรค์ของตนให้ปรากฏไว้ม่าง

สำหรับคุณค่าของความคิดสร้างสรรค์ก็เป็นสิ่งสำคัญที่ควรตระหนัก เพราะถ้าหากเพียงแต่สร้างสรรค์งานในระดับตาดๆ ขาดน้ำหนัก หรือขาดเสน่ห์แห่งคุณค่าของงาน หรือพูดอีกอย่างหนึ่งคืองานที่สร้างสรรค์นั้น มิได้ก่อให้เกิดความแปลกใหม่อย่างมีคุณภาพ ไม่สามารถจุดประกายความคิดจิตสำนึก หรือความบันดาลใจใดๆ แก่ผู้สัมผัสรับรู้อย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว งานสร้างสรรค์นั้นก็คงจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อะไรนัก

ในทางกลับกัน หากงานสร้างสรรค์ใดถึงพร้อมด้วยคุณภาพ ไม่ว่าจะปรากฏโดยรูป หรือโดยเรื่องที่มีน้ำหนัก มีเสน่ห์ หรือมีพลังกระทบบันดาลใจผู้สัมผัสรับรู้ได้อย่างเข้มข้นแล้ว นอกจากงานสร้างสรรค์นั้นจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้สัมผัสรับรู้โดยทั่วไปแล้ว งานสร้างสรรค์นั้น ยังจะเป็นเครื่องแสดงคุณค่าแห่งตัวตนของผู้สร้างสรรค์ อันจะอำนวยผลไม่ทางตรงก็ทางอ้อมแก่เขาในฐานะผู้สร้างด้วยเช่นกัน

คุณค่าของความคิดสร้างสรรค์จำแนกได้ ดังนี้

1. คุณค่าทางอารมณ์

คุณค่าของความคิดสร้างสรรค์ที่ถึงพร้อมด้วยคุณภาพ และพลังกระทบกระทำ ย่อมมีอำนาจต่อการกระทบและกระทำกับอารมณ์มนุษย์ให้เกิดการขับเคลื่อน งามงาม และเบิกบาน ทั้งจะก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ต่อหรือสร้างสรรค์ใหม่เป็นลูกโซ่สืบสาน ซึ่งลักษณะดังกล่าวอาจเป็นความปิติ ความโศกสลด ความตื่นตะลึง ความประทับใจ ความดีมด้า หรือความสะท้อนสะท้อนต่าง ๆ

2. คุณค่าทางปัญญา

คุณค่าของความคิดสร้างสรรค์ที่จะก่อให้เกิดคุณค่าทางปัญญาจะต้องมีพลังกระตุ้นให้เกิดความประจักษ์ในองค์ความรู้ ความมีทิศทางให้เลือกให้กระทำอย่างถูกต้องถ่องแท้ ความมีศรัทธาในความสว่างกว้างไกล ความเชื่อมั่นในคุณค่าของวิถีที่ดำรง ความมีสำนึกตระหนักในปณิธานมุ่งมั่นและความสามารถสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ตามวุฒิภาวะของแต่ละบุคคล

3. คุณค่าทางประดิษฐกรรม

คุณค่าทางประดิษฐกรรมนับว่าเป็นข้อสำคัญอีกประการหนึ่งของความคิดสร้างสรรค์ เพราะว่าประดิษฐกรรมใดๆ อันเกิดจากการประดิษฐ์สร้างสรรค์ที่มีคุณค่าต่ออารมณ์และสติปัญญามนุษย์ในทางงามและทางเจริญ ย่อมเป็นสิ่งที่มีความควรแก่การบำรุงรักษา เผยแพร่และใช้ประโยชน์ให้กว้างขยายให้เต็มสมบูรณ์ในคุณและค่าที่มีที่มั่นได้อย่างยั่งยืน ซึ่งทั้งนี้เพื่อประดิษฐกรรมสร้างสรรค์จะทำหน้าที่เป็นต้นแบบ (First Model) เป็นนวัตกรรม (Innovation) และเป็นพลวัต (Dynamic) ขับเคลื่อนกระบวนการสร้างสรรค์ต่างๆ อยู่สืบไป

จากความสำคัญและคุณค่าของความคิดสร้างสรรค์ที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญมาก เป็นสิ่งที่ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และสถาบันการศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาให้เกิดขึ้นกับเด็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตนอย่างเต็มความสามารถ

1.3 ลักษณะของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ของบุคคลแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกันไป ซึ่งขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิด

อารี พันธุ์มี (2544: 25 – 26) ได้กล่าวถึงลักษณะของความคิดสร้างสรรค์ไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. ลักษณะทางกระบวนการ คือ เป็นกระบวนการคิด และเราสามารถแตกความคิดจากของเดิมไปสู่ความคิดแปลกใหม่ที่ไม่ซ้ำกับของเดิม

2. ลักษณะของบุคคล คือ บุคคลที่มีความคิดริเริ่ม จะเป็นบุคคลที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง เชื้อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าลอง กล้าแสดงออก ไม่ขลาดกลัวต่อความไม่แน่นอน คลุมเครือ แต่เต็มใจและยินดีที่จะเผชิญ และเสี่ยงกับสภาพการณ์ดังกล่าว บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ จึงเป็นบุคคลที่มีสุขภาพจิตดีด้วย

3. ลักษณะทางผลิตผล ผลงานที่เกิดจากความคิดริเริ่ม จึงเป็นงานที่แปลกใหม่ ไม่เคยปรากฏมาก่อน มีคุณค่าต่อตนเองและเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยส่วนรวม คุณค่าของคนจึงมีตั้งแต่ระดับต้น เช่น เป็นผลงานที่เกิดจากความต้องการ การแสดงความคิดอย่างอิสระซึ่งเกิดจากแรงจูงใจของตนเอง ทำเพื่อสนองความต้องการ ความพอใจของตน โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพของงาน และค่อยพัฒนาขึ้น โดยเพิ่มทักษะบางอย่าง ต่อมาจึงเป็นขั้นของงานประดิษฐ์ซึ่งเป็นสิ่งที่คิดค้นใหม่ ไม่ซ้ำใคร และจากนั้นก็พัฒนางานประดิษฐ์ให้ดีขึ้นจนเป็นขั้นสูงสุด คือ งานที่เกิดจากความคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมขั้นสูงสุด เป็นทฤษฎีหรือหลักการใหม่ๆ

ศิวากานท์ ปทุมสูติ (2548: 19) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ที่ปรากฏมากมายหลากหลาย นั้น อาจจำแนกตามลักษณะของการก่อเกิดได้ ดังนี้

1. การรับอิทธิพลความคิด ด้วยคนเรานั้นไม่อาจปฏิเสธความมีครูหรือความมีต้นแบบเป็นปฐมปัจจัยแห่งการหล่อหลอมประสบการณ์ความรู้และความคิด ดังนั้นงานของความคิดสร้างสรรค์ส่วนหนึ่งจึงมักปรากฏร่องรอยของอิทธิพลต้นแบบอยู่เสมอๆ

2. การโต้แย้งความคิด การโต้แย้ง การคัดค้าน หรือการคิดแบบสวนกระแส เป็นลักษณะโดดเด่นอย่างหนึ่งของความคิดสร้างสรรค์ ที่มักมีพลังกระทบกระเทือนและขับเคลื่อนความคิดของผู้รับสารได้เข้มข้น อีกทั้งยังเป็นแรงขับเคลื่อนของการแสวงหาความงอกงามใหม่ๆ ความเชื่อมั่น และความกล้าหาญของผู้สร้าง ให้แสดงตัวตนสู้กับความคิดคู่แข่งกันนั้นอย่างมีบริบทของเหตุผลที่ลุ่มลึกกว่าหรือแหลมคมกว่า

3. การคิดจากประสบการณ์ คนที่มีประสบการณ์ชีวิต สิ่งแวดล้อมชีวิต และบริบทแห่งการหล่อหลอมชีวิตในช่วงใดช่วงหนึ่งหรือต่อเนื่องมากก็ตาม ย่อมจะแสดงออกทางความคิด และ

การกระทำด้วยฐานของประสบการณ์ของตน โดยอาจคิดจากฐานประสบการณ์นั้นโดยตรง หรืออาจจะพัฒนาความคิดจากความตกลึกของประสบการณ์เป็นความคิดใหม่ก็ได้

สรุปได้ว่า ลักษณะของความคิดสร้างสรรค์ เป็นความคิดหรือผลงานที่มีลักษณะแปลกใหม่ ไม่ซ้ำแบบเดิม และลักษณะบุคคลที่สามารถคิดสร้างสรรค์ได้จะต้องเป็นคนที่มีความเอกลักษณะเฉพาะตน กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกทางด้านความคิดอย่างหลากหลาย

1.4 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

โดยทั่วไปเมื่อก้าวถึงความคิดสร้างสรรค์มักเข้าใจและมุ่งไปที่ความคิดริเริ่ม ซึ่งแท้ที่จริงแล้วความคิดสร้างสรรค์ ยังประกอบด้วยลักษณะความคิดอื่นๆ ด้วย

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551: 186) กล่าวถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ว่า ประกอบด้วย

1. คิดจินตนาการ เป็นความคิดในสิ่งที่จะยังไม่ได้เกิดขึ้น และอาจเป็นไปได้ยาก หรือเป็นไปได้เลย แต่อาจเกิดเป็นจริงขึ้นมาได้ หรืออย่างน้อยก็จะเป็นพื้นฐานของการคิดเริ่มต้นในความคิดเพื่อสร้างผลงานต่างๆ ขึ้นมา ซึ่งจำเป็นต้องมีความคิดแบบอื่นๆ มาสานต่อความคิดจินตนาการ จึงจะนำไปสู่การค้นพบหรือสร้างสรรค์ผลงานใหม่ได้

2. คิดคล่องแคล่วหรือการคิดเร็ว เป็นการคิดที่มีปฏิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า สามารถสังเกตเห็น รับรู้ และเข้าใจในสิ่งต่างๆ ได้เร็วที่สุด เป็นการหาคำตอบได้มากๆ ได้จำนวนความคิดเยอะๆ โดยใช้เวลาน้อยๆ

3. คิดกว้าง หรือความคิดหลากหลาย บางที่เรียกความคิดยืดหยุ่น เป็นการคิดได้ไกล คิดได้หลายทิศทาง หลายแง่มุม หลายรูปแบบ ในคำถามเดียวสามารถมีคำตอบหลายอย่าง ซึ่งควรเน้นทั้งทางด้านปริมาณ และคุณภาพของความคิดจึงจะเป็นพื้นฐานในการได้ความคิดดีๆ มีคุณภาพออกมา

4. คิดริเริ่ม เป็นความสามารถในการค้นพบสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ เป็นความสามารถในการคิดที่แตกต่างจากคนอื่น ต่างจากธรรมดา ต่างจากที่เคยเป็น เป็นความคิดที่ไม่เคยมีใครคิดมาก่อน คนอื่นคิดไม่ถึง หรืออาจปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้แตกต่างไปจากของเดิม

5. คิดละเอียดลออ หมายถึง การฝึกมองเห็นรายละเอียดของสิ่งต่างๆ เป็นความคิดในรายละเอียดที่นำมาเพิ่มเติมเสริมแต่งความคิดครั้งแรกให้ได้ความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งการต่อเติมเสริมแต่งและตัดสิ่งที่ไม่เหมาะสมไม่ถูกต้องออกไป

6. การสังเคราะห์ หมายถึง การรวม การผสมผสาน การนำเอาสิ่งเดิมๆ มาประยุกต์ และมาผสมผสานให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้น

7. การคิดในทางสร้างสรรค์ หมายถึง การคิดในทางที่ดี ในทางที่เป็นไปได้ คิดในทางที่เป็นประโยชน์ ไม่ทำลายล้าง ผลของการคิดสร้างสรรค์ไม่เพียงต้องเป็นสิ่งแปลกใหม่เท่านั้น แต่จะเป็นความคุ้มค่า เป็นประโยชน์และใช้การได้

กิลฟอร์ด (อารี พันธมณี. 2545: 35 – 43; อ้างอิงจาก Guildford.n.d.) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ กล่าวคือ

1. **ความคิดริเริ่ม (Originality)** หมายถึง มีความคิดแปลกใหม่ไม่ซ้ำกันกับความคิดของคนอื่นและแตกต่างจากความคิดธรรมดา ความคิดริเริ่มอาจเกิดจากการคิดจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้แปลกแตกต่างจากที่เคยเห็น หรือสามารถพลิกแพลงให้กลายเป็นสิ่งที่ไม่เคยคาดคิด ความคิดริเริ่มอาจเป็นการนำเอาความคิดเก่ามาปรุงแต่งผสมผสานจนเกิดเป็นของใหม่

2. **ความคิดคล่องตัว (Fluency)** หมายถึง ปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน เช่น การเขียนบทความเรื่องทำนองเดียวกัน นักเขียนแต่ละกลุ่มมีมุมมองที่ต่างกัน ความคิดคล่องตัวมี 4 ประเภท ได้แก่

2.1 **ความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ (Word Fluency)** เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำอย่างคล่องแคล่ว

2.2 **ความคิดคล่องแคล่วทางด้านการโยงความสัมพันธ์ (Associational Fluency)** เป็นความสามารถที่จะคิดหาถ้อยคำที่เหมือนกัน หรือคล้ายกันได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ภายในเวลาที่กำหนด

2.3 **ความคิดคล่องแคล่วทางด้านการแสดงออก (Expressional Fluency)** เป็นความสามารถในการใช้วลี หรือประโยค และนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ

2.4 **ความคิดคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency)** เป็นความสามารถที่จะคิดในสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด

3. **ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility)** หมายถึง ประเภทหรือแบบของความคิด แบ่งออกได้ดังนี้

3.1 **ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (Spontaneous Flexibility)** เป็นความสามารถที่จะพยายามคิดได้หลายประเภทอย่างอิสระ เช่น คนที่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดได้ว่า ประโยชน์ของก้อนหินมีอะไรบ้างหลายประเภท ในขณะที่คนที่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ จะคิดได้เพียงประเภทเดียวหรือสองประเภทเท่านั้น

3.2 **ความคิดยืดหยุ่นทางการดัดแปลง (Adaptive Flexibility)** หมายถึง ความสามารถในการดัดแปลงความรู้ หรือประสบการณ์ที่ทำให้เกิดประโยชน์หลายๆ ด้าน ซึ่งมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา เช่น ความรู้เชิงวิชาการด้านโภชนาการต่างๆ สามารถนำมาเขียนเป็นบทความ หรือสารคดีได้อย่างน่าสนใจ เช่น “กินอย่างไรจึงสวย” หรือผู้ที่มีความรู้ทางจิตวิทยา การแนะนำ สามารถนำหลักทฤษฎีต่างๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อให้ความรู้กับผู้อ่าน เช่น คอลัมน์ “คุยกันเรื่องชีวิต” ของ ศ.ดร. นายแพทย์วิฑูรย์ นาควิชะระ

4. **ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)** หมายถึง ความคิดในรายละเอียดเป็นขั้นตอนสามารถอธิบายให้เห็นภาพชัดเจน หรือเป็นแผนงานที่สมบูรณ์ขึ้น ความคิดละเอียดลออจัดเป็นรายละเอียดที่นำมาตกแต่งขยายความเป็นครั้งแรกให้สมบูรณ์ขึ้น

จากองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ควรจะต้องมีความสามารถในการคิดตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้หลายทิศทาง หลายแง่ หลายมุมแตกต่างกันไป

ที่ควรประกอบด้วยความคิดอย่างน้อย 4 ประการ คือ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ

1.5 การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

การส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะปัจจุบันสังคมได้เปลี่ยนแปลงและมีปัญหาใหม่เกิดขึ้นมากมาย หากส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ ก็จะสามารถนำไปแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

ทอแรนซ์ (Torrance. 1964: 47) ได้กำหนดหลักการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ยอมรับและเอาใจใส่ต่อคำถามแปลกๆ ของเด็ก พ่อแม่ หรือครูไม่ต้องกลัวว่าการเดาของเด็กเกี่ยวกับปัญหาและวิธีแก้ปัญหานั้นจะถูกหรือผิด แต่จะต้องช่วยกระตุ้นให้เด็กได้วิเคราะห์และค้นหาเพื่อพิสูจน์การเดา โดยใช้พื้นฐานจากการสังเกตและประสบการณ์ของเด็กเอง
2. ยอมรับและเอาใจใส่ต่อความคิดแปลกๆ ของเด็ก
3. แสดงให้เด็กเห็นว่า ความคิดนั้นมีคุณค่า ทำให้มีการเสริมแรงภายใน (Intrinsic Rewards) เกิดขึ้น
4. จัดเตรียมโอกาสเพื่อการฝึกหัดหรือการเรียนรู้ โดยไม่ต้องประเมินผล (Period of None Valuated Practice or Learning) เด็กอาจจะต้องการเวลาซึ่งสามารถเรียนได้โดยไม่ต้องคอยพะวงต่อการประเมินผล

กิลฟอร์ด (Guilford. 1959: 339 – 340) เชื่อว่า คนที่มีความคิดสร้างสรรค์ต้องมีความคล่องในการคิด (Fluency) ความยืดหยุ่น (Flexibility) และความคิดที่เป็นตัวของตัวเองโดยเฉพาะ (Originality) ผู้ที่มีลักษณะสามประการนี้สูงขึ้น ในกระบวนการคิดถือได้ว่า เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง ซึ่งครูสามารถฝึกให้เด็กเกิดความคิดเช่นนี้ได้

จากความคิดนี้ ถ้านำมาใช้ในการเรียนการสอนจะสามารถส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ ซึ่งมีแนวทางที่จะสนับสนุนสามประการ คือ

1. การเปิดรับประสบการณ์ คือ ไม่ยึดถืออะไรที่ตายตัว (Rigidity) มีใจกว้างในสิ่งที่สงสัยหรือคลุมเครือและสามารถยอมรับข้อสนเทศที่ขัดแย้งกัน
2. มีศูนย์รวมแห่งการประเมินอยู่ในตน โดยแต่ละบุคคลตัดสินด้วยตนเอง โดยอิสระจากความกดดันภายนอก
3. ความสามารถที่จะสัมพันธ์กับความรู้เบื้องต้น และสั่งกับซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานความมั่นคงของบุคคล (Ego Strength) คุณค่าแห่งตน (Self - Wroth) และเป็นอิสระทางด้านจิตใจ (Psychological Freedom) สิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เกิดความมกอกงามของการรับรู้แบบของชีวิต (Life Style) หรือการปฏิสัมพันธ์ด้านแรงจูงใจกับสิ่งแวดล้อม

อุษณีย์ โพธิ์สุข (2537: 89 – 92) ได้ให้แนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. กระบวนการคิด เป็นการสอนที่เพิ่มทักษะความคิดด้านต่างๆ เช่น ความคิดจินตนาการ ความคิดเอกชนัย ความคิดอเนกนัย ความคิดวิเคราะห์ ความคิดสังเคราะห์ ความคิดแปลกใหม่

ความหลากหลาย ความคิดยืดหยุ่น ความคิดเห็นที่แตกต่าง และการประเมินผล

2. ผลผลิต เป็นสิ่งที่ชี้ให้เราเห็นหลายสิ่งหลายอย่างของการคิด เช่น วิธีคิด ประสิทธิภาพทางความคิด การนำเอาความรู้ไปสู่การนำไปใช้จุดสำคัญในการสอนว่า จะพิจารณาเกณฑ์ของผลผลิตอย่างไรนั้น ควรจะมีการกำหนดให้นักเรียนรู้จักการระบุจุดประสงค์ของการทำงาน รู้จักประเมินการทำงานของตนเองอย่างใช้เหตุผล พยายาม และสามารถปรับใช้ได้ในชีวิตจริง

3. องค์ความรู้พื้นฐาน คือ ให้โอกาสเด็กได้รับความรู้ผ่านสื่อและทักษะหลายด้าน โดยใช้ประสาทสัมผัส หรือความรู้ที่มาจากประสบการณ์หลากหลาย และมีแหล่งข้อมูลที่ต่างกัน ทั้งจากหนังสือ ผู้เชี่ยวชาญการทดสอบด้วยตนเอง และที่สำคัญคือให้เด็กสร้างความรู้จากตัวของเขาเอง

4. สิ่งที่ทำทายนักเรียน คือ หางานที่สร้างสรรค์ และมีมาตรฐานให้เด็กทำ

5. บรรยากาศในชั้นเรียน คือ ต้องให้อิสระเสรี ความยุติธรรม ความเคารพ ในความคิดเห็นของนักเรียน ให้เด็กมั่นใจว่าจะไม่ถูกลงโทษหากมีความคิดที่แตกต่างจากครู

6. ตัวนักเรียน สนับสนุนให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นตนเอง เคารพตนเอง และกระหายใคร่รู้

7. การใช้คำถาม คือ ครูต้องสนับสนุนให้นักเรียนถาม

8. การประเมินผล ครูต้องหลีกเลี่ยงการประเมินที่ซ้ำๆ ซากๆ หรือเป็นทางการอยู่ตลอด และสนับสนุนให้เด็กประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเองและประเมินร่วมกับครู

9. การสอนและการจัดหลักสูตร ควรจะนำไปผสมผสานกับวิชาการต่างๆ เพราะสามารถใช้ได้กับทุกวิชา ลองให้เด็กเรียนรู้ในสิ่งที่ไม่มีความสำคัญที่สุด คำตอบที่ตายแล้ว คำตอบที่คลุมเครือและเปลี่ยนแปลงได้ง่ายๆ และให้ครูเป็นผู้ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือเด็ก ไม่ใช่ผู้สั่งการและสอน

10. การจัดระบบในชั้นเรียน ให้เด็กได้ค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองให้มากขึ้น ปรับระบบตารางเรียนให้ยืดหยุ่น เพื่อตอบสนองความต้องการและความสามารถที่หลากหลาย จัดกลุ่มการสอนหลายๆ แบบ เช่น จับคู่กลุ่มเล็กกลุ่มใหญ่และสอนแบบเดี่ยว นอกจากนี้ ควรจัดห้องเรียนให้แตกต่างกันไปในแต่ละเวลา สถานที่ เช่น บางห้อง บางเวลา ไม่มีที่นั่ง นั่งไถลกัน ไถลกัน นั่งข้างนอก เรียนที่สนาม เป็นต้น

นอกจากนี้ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2545: 21) ได้เสนอหลักพื้นฐานในการพิจารณาความคิดสร้างสรรค์ไว้ 8 ประการ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. สร้างความเชื่อมั่นว่า มนุษย์ทุกคน มีความคิดสร้างสรรค์ที่สามารถพัฒนาได้ ทุกคนล้วนมีความคิดสร้างสรรค์และแสดงออกในวิถีทางที่แตกต่างกัน

2. รู้จักคิดใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ยิ่งๆ ขึ้นกว่าเดิม ความล้มเหลวหรือปัญหาใดๆ ที่เกิดขึ้น คือ จุดตั้งต้นที่กระตุ้นและท้าทายให้หาทางออกที่ดียิ่งขึ้น

3. รู้จักคิดวิเคราะห์ฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้มีความสามารถในการรับรู้ รู้จักประมวลข้อมูล รู้จักจัดระเบียบและระบบ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลและประสบการณ์ด้วยภาษาเขียนที่สละสลวย สามารถ

สื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจได้ชัดเจน

4. รู้จักคิดเป็นกลุ่ม รู้จักใช้ประโยชน์จากการหาแนวร่วมทางความคิด โดยการระดมสมอง การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างยอมได้ประโยชน์ เพิ่มมุมมองที่หลากหลาย เพื่อสามารถสร้างพื้นฐานของจินตนาการและความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) อันหมายถึง การคิดให้กระจายคิดได้มาก คิดได้แปลกแตกต่างดี และมีความยืดหยุ่นและคล่องแคล่วในการคิด

5. ขยันหมั่นคิด รู้จักคิดอย่างมีจินตนาการ รู้จักใช้การอุปมาอุปไมย เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์

6. รู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาต่างๆ สามารถมองเห็นวิธีการแก้ปัญหา ที่เป็นไปได้ด้วยความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ท้าทาย

7. รู้จักคิดโดยใช้จิตสำนึกและจิตใต้สำนึก ให้เป็นพลังผลักดันในทางที่เหมาะสมปรากฏเป็นประดิษฐ์กรรม ศิลปะ วิทยาการต่างๆ

8. รู้จักคิดด้วยมุมมองทางสร้างสรรค์ มุ่งสร้างคุณค่าในอันที่จะก่อให้เกิดคุณประโยชน์สำหรับทุกๆ ฝ่าย อย่างหลากหลายทางเลือก

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จำเป็นอย่างยิ่งที่ ครูผู้สอนต้องศึกษาเทคนิค วิธีการต่างๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตนด้วย

1.6 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการวัดพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นระบบ ซึ่งอาจใช้ควบคู่กับแบบสำรวจพฤติกรรม หรือแบบสังเกตพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ก็จะยิ่งช่วยให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงและถูกต้อง ตรงกับความจริงมากยิ่งขึ้น (อารี พันธุ์ณี. 2545: 212)

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ที่นิยมใช้แพร่หลายในปัจจุบันก็มี ดังต่อไปนี้

1. แบบทดสอบความคล่องแคล่วของ กิลฟอร์ด และ คริสเตนเสน (Christensen Guilford Fluency Tests)

แบบทดสอบนี้ กิลฟอร์ดและคณะแห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียตอนใต้คิดขึ้น เพื่อวัดความคิดกระจาย (Divergent Thinking) โดยมุ่งวัดตัวประกอบ ในแต่ละเซลล์ตามโครงสร้างสมรรถภาพสมอง ซึ่งมี 3 มิติ คือ เนื้อหาที่คิด (Content) วิธีการคิด (Operation) และผลิตภัณฑ์แห่งความคิด (Product) ตามลำดับ เช่น DUS ซึ่งหมายถึง วิธีการคิดแบบผลิตจำแนกเนื้อหาที่คิดเป็นแบบสัญลักษณ์ และผลิตภัณฑ์แห่งความคิดออกมาในรูปของหน่วย เป็นต้น

แบบทดสอบความคล่องแคล่วของ กิลฟอร์ดและคริสเตนเสน ประกอบด้วยแบบทดสอบย่อย 4 ชุด 11 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็นทางด้านภาษาเขียน 7 ฉบับ ทางด้านรูปภาพ 3 ฉบับ และเป็นโจทย์ปัญหา 1 ฉบับ แบบทดสอบนี้ เหมาะสมกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาและผู้ใหญ่

ตัวอย่างของแบบทดสอบ

1. ความคล่องแคล่วในการใช้คำ (Word Fluency , DSU)
ให้เขียนคำประกอบด้วยตัวอักษรที่กำหนดให้ เช่น ป ปด บัด ปาด เป็นต้น
  2. ความคล่องแคล่วทางความคิด (Ideational Fluency, DMU)
ให้เขียนชื่อสิ่งของที่อยู่ในพวก หรือประเภทเดียวกัน เช่น ของเหลวที่เป็นเชื้อเพลิง ได้แก่ น้ำมันก๊าด ก๊าซโซลีน และแอลกอฮอล์ เป็นต้น
  3. ความคล่องแคล่วด้านเชื่อมโยง (Associational Fluency, DMR)
ให้เขียนคำต่างๆ ที่มีความหมายคล้ายคลึงกับคำที่กำหนดให้ เช่น หนัก : ยาก แข็ง เป็นต้น
  4. ความคล่องแคล่วในการแสดงออก (Expressional Fluency, DSS) ให้เขียนประโยคประกอบด้วยคำสี่คำ ในแต่ละคำเริ่มต้นด้วยตัวอักษรที่กำหนดให้ เช่น K-U-Y-I Keep up your interest. Kill useless yellow insects.
  5. การใช้ประโยชน์อย่างอื่น (Alternate Uses, DMC) ให้บอกประโยชน์อย่างอื่นของสิ่งเฉพาะที่กำหนดให้ มิใช่เป็นการใช้ประโยชน์โดยทั่วไป เช่น หนังสือพิมพ์ใช้ทำประโยชน์อื่นอย่างไรได้บ้าง
  6. การสรุปผล (Consequence, DMU, DMC) ให้บอกเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอันเป็นผลเนื่องจากเหตุการณ์สมมติฐานที่กำหนดให้ เช่น ถ้าคนไม่จำเป็นต้องนอนพักผ่อนจะเกิดอะไรบ้าง : คนทำงานได้มากขึ้น ไม่จำเป็นต้องใช้นาฬิกาปลุก
  7. ประเภทของงานอาชีพ (Possible Jobs, DMI) ให้บอกรายชื่อของงานอาชีพต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำที่กำหนดให้ เช่น หลอดไฟฟ้า วิศวกรไฟฟ้า เจ้าของโรงงานทำหลอดไฟฟ้าและอื่นๆ เป็นต้น
  8. การวาดรูป (Making Objects, DFS) ให้วาดรูปสิ่งของเฉพาะ โดยใช้เซตของรูปที่กำหนดให้ เช่น รูปวงกลมและรูปสามเหลี่ยม เป็นต้น ในการวาดรูปสิ่งของรูปหนึ่งอาจใช้รูปที่กำหนดให้ซ้ำกันได้ และเปลี่ยนแปลงขนาดได้ แต่จะต้องไม่เติมรูปหรือเส้นอื่นๆ เพิ่มขึ้นอีก
  9. การสเก็ตช์รูป (Sketches, DFU) ให้ต่อเติมให้เป็นรูปจากภาพร่างที่กำหนดให้ เช่น วงกลม สามเหลี่ยม และต่อเติมภาพให้สมบูรณ์และแตกต่างให้มากที่สุด
  10. แก้ปัญหา (Match Problem, DFT) จากโจทย์ที่กำหนดให้ เช่น ปัญหาไม้ขีดไฟ ให้เอาจำนวนก้อนไม้ขีดไฟจำนวนหนึ่งออก โดยให้ก้อนไม้ขีดไฟที่เหลือประกอบกันเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหรือรูปสามเหลี่ยมที่มีจำนวนรูปตามต้องการ
  11. การตกแต่ง (Decorations, DFI) ให้ตกแต่งรูปวาดเกี่ยวกับสิ่งของทั่วไป ที่ร่างเอาไว้แล้วด้วยแบบที่แตกต่างกัน
2. แบบทดสอบทดสอบของ วอลลาซ และ โคนแกน ประกอบด้วยแบบทดสอบย่อย ดังนี้
- ฉบับที่ 1 “พวกเดียวกัน”** ให้พยายามนึกหาคำตอบที่แปลกใหม่ ไม่เหมือนใครมาให้

มากที่สุด จากสิ่งเร้าที่กำหนดให้ เช่น จากสี่เหลี่ยม เป็นต้น และมีอยู่ 4 ข้อ

ฉบับที่ 2 “ประโยชน์ของสิ่งของ” มี 8 ข้อ ให้บอกประโยชน์ของกระดาษหนังสือพิมพ์ ที่อ่านแล้วมาให้มากที่สุด

ฉบับที่ 3 “ความเหมือน” มี 10 ข้อ เช่น แก้วกับโตะ มีอะไรคล้ายกันบ้าง

ฉบับที่ 4 “ความหมายของภาพเส้น” มี 8 ข้อ ให้บอกมาให้มากที่สุดว่า เมื่อดูภาพ แล้วนึกถึงอะไรบ้าง

ฉบับที่ 5 “ความหมายของเส้น” มี 8 ข้อ ให้ดูภาพที่เป็นเส้น แล้วบอกว่า เป็นอะไรได้บ้าง บอกมาให้มากที่สุด

1.7 ประโยชน์ของความคิดสร้างสรรค์

ลักขณา สริวัฒน์ (2549: 139 – 142) กล่าวถึงประโยชน์ของความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้สามารถแก้ปัญหาได้
2. ความคิดสร้างสรรค์ก่อให้เกิดนวัตกรรมที่ไม่หยุดยั้ง
3. ความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้ได้ในสิ่งที่ดีกว่าแทนสิ่งที่มีอยู่เดิม
4. ความคิดสร้างสรรค์เป็นองค์ประกอบสำคัญของความฉลาด

จากประโยชน์ของความคิดสร้างสรรค์ข้างต้น สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์มีประโยชน์มาก ความคิดสร้างสรรค์สามารถนำมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และนอกจากนี้ความคิดสร้างสรรค์ยังก่อให้เกิดนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ขึ้นมากมาย

1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

งานวิจัยต่างประเทศ

เบนท์เลย์ (Bentley. 1966: 269 – 272) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การศึกษาในครั้งนี้ เน้นความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยมิชิแกน จำนวน 75 คน เป็นชาย 59 คน และหญิง 16 คน แบบทดสอบที่ใช้เป็นแบบทดสอบของ มิลเลอร์ (Millers Analogies Scores) และคะแนนของผลสัมฤทธิ์ของ กิลฟอร์ด ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ความรู้ ความจำ ความคิดแบบอเนกนัย และการประเมินค่า ผลการศึกษาพบว่าคะแนนของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์กับความคิดอเนกนัยและการประเมินค่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านความรู้ ความจำ ไม่มีความสัมพันธ์กัน ส่วนคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบของ มิลเลอร์ (Millers Analogies Scores) นั้น มีความสัมพันธ์กับทุกองค์ประกอบ ในการเป็นตัวทำนายผลสัมฤทธิ์นั้น คะแนนของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์และคะแนนของแบบทดสอบของ มิลเลอร์ ไม่แตกต่างกัน

ดอนเนจี้ (Donaghy. 1988: 38) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลของการฝึกความคิดสร้างสรรค์แบบอเนกนัยที่มีความคิดสร้างสรรค์แบบอเนกนัยและเหตุผลทางจริยธรรม ในการศึกษาใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 4 เกรด 5 และเกรด 6 ในมอนทานา โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งจะได้รับการฝึกความคิดสร้างสรรค์แบบอเนกนัยโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ New Directions

in Creativity, Mark 1 และกลุ่มควบคุม แบบทดสอบที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบทดสอบของ ทอแรนซ์ แบบรูปภาพเป็นสื่อแบบ ก และแบบ ข (Torrance Tests of Creative Thinking Figural Form A – B) และแบบทดสอบของ ทอแรนซ์แบบภาษาเป็นสื่อแบบ ก และแบบ ข (Torrance Tests of Creative Thinking Verbal Form A – B) ผลของการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความคิดสร้างสรรค์แบบอเนกนัยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่ทั้งสองกลุ่มมีเหตุผลทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

มาเรีย (Maria. 1981: 642) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลวิธีการสอนแบบการสืบสวนที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับกลาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนเกรด 4 – 6 โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งได้รับการฝึกแบบสืบสวน ส่วนกลุ่มควบคุมจะไม่ได้รับการฝึก แบบทดสอบที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบทดสอบของ ทอแรนซ์แบบรูปภาพเป็นสื่อแบบ ก และแบบ ข (Torrance Tests of Creative Thinking Figural Form A – B) และแบบทดสอบของ ทอแรนซ์แบบภาษาเป็นสื่อแบบ ก และแบบ ข (Torrance Tests of Creative Thinking Verbal Form A – B) ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองเกรด 4 มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนกลุ่มทดลองเกรด 5 และเกรด 6 มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุม

งานวิจัยในประเทศ

วีระศักดิ์ บางโรย (2543: 49) ศึกษาผลการใช้กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการสอนเขียนร้อยกรองสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนเขียนร้อยกรองโดยใช้กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์มีการพัฒนาทางความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศิริพร เกาวีโท (2545: 45) ศึกษาผลของการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มิ่งขวัญ ศิริบุญ (2545: 43) เปรียบเทียบผลของการฝึกคิดแบบมีประสิทธิภาพของเดอ โบโน และการคิดแบบแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของ ทอแรนซ์ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวิสุทธิกษัตริย์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการฝึกคิดแบบมีประสิทธิภาพของเดอ โบโน และหลังจากได้รับการฝึกคิดแบบแก้ปัญหาอนาคต ของ ทอแรนซ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการฝึกคิดแบบมีประสิทธิภาพของ เดอ โบโน และนักเรียนที่ได้รับการฝึกคิดแบบแก้ปัญหาอนาคตของ ทอแรนซ์ มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ชุตินา วงษ์พระลับ (2549: 85 – 86) ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง) ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบสหวิทยาการ ผลการศึกษาพบว่า จากการทดสอบ ก่อนดำเนินการทดลอง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 1 กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ไม่แตกต่างกัน หลังการทดลอง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มทดลอง ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้บูรณาการ แบบสหวิทยาการ ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ภาษา เพื่อการสื่อสารมีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านความคิดยืดหยุ่น และที่ระดับ .05 ในด้านความคิดคล่อง และความคิดริเริ่ม

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์

2.1 ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งของการเขียนทุกประเภท ทั้งนี้เพราะ การเขียนเชิงสร้างสรรค์จะทำให้เกิดการสื่อสารและการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

ประกาศรี สีหอำไพ (2531: 1) กล่าวว่า การเขียนสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่ผู้เขียนสร้างคำและความจากจินตนาการของตนเอง โดยมีได้ลอกเลียนแบบอย่างของผู้อื่น มีอิสระที่จะเลือกรูปแบบการเขียนโดยไม่อยู่ในกรอบของลักษณะของคำประพันธ์นัก

จริยา สมประสงค์ (2543: 8 – 9) ได้สรุปความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนสิ่งที่มีคุณภาพ แสดงถึงปัญญาความฉลาดรอบรู้ แสดงความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการถ่ายทอดความคิดให้ผู้อ่านเข้าใจได้ถูกต้อง ได้รับประโยชน์ตามที่ผู้เขียนต้องการ

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2547: 3) ได้ให้ความหมายของการเขียนสร้างสรรค์ว่า การเขียนสร้างสรรค์เป็นการเขียนซึ่งมีลักษณะของการคิดริเริ่ม โดยที่ผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการและประสบการณ์ของตนมาเชื่อมโยงความคิดในการเขียน

บุญยแสนอ ตริวิเศษ (2550: 3) ให้ความหมายการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ว่า คือ งานเขียนทั้งร้อยแก้ว ร้อยกรอง สารคดี และบันเทิงคดีที่ผู้เขียนมุ่งแสดงความคิดคำหนึ่งและจินตนาการของตนด้วยสำนวนภาษาสละสลวย กลวิธีการเขียนไม่มีขอบเขตจำกัด การแสดงออกในทุกองค์ประกอบเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผู้เขียนและงานเขียนนั้นต้องมีคุณค่าทางอารมณ์และสติปัญญา

ถวัลย์ มาศจรัส (2550: 4) ได้ให้ความหมายว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง งานเขียนที่แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ของผู้เขียนที่เขียนด้วยสำนวนภาษาที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง หรือมีรูปแบบการเขียนที่มีความแปลกใหม่ มีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับของสาธารณชน

เกศินี จุฑาวจิตร (2552: 7) ได้ให้ความหมายว่า การเขียนสร้างสรรค์ คือ การเขียนที่ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายในการนำเสนอเนื้อหาสาระ และ/หรือรูปแบบที่ใหม่ แปลก แตกต่างไปจากสิ่งที่มีอยู่หรือเป็นอยู่เดิม อีกทั้งไม่มีลักษณะที่เป็นสูตรสำเร็จ โดยมีจุดมุ่งหมายในการยกระดับความคิดและประเทืองสติปัญญาสอดแทรกอยู่ด้วย

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่เป็นการแสดงความรู้สึกนึกคิดบวกกับจินตนาการและประสบการณ์ของผู้เขียน เป็นการเขียนที่แปลกใหม่ ผู้เขียนเขียนด้วยสำนวนภาษาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน อ่านแล้วได้รับความรู้ ความรู้สึกและเกิดความสะเทือนใจ

2.2 ความสำคัญและคุณค่าของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ถวัลย์ มาศจรัส (2550: 5) ได้กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีความสำคัญต่อชีวิตบุคคล และสังคมโดยสรุป ดังนี้

1. ความสำคัญต่อชีวิต

1.1 เกิดภูมิปัญญาด้านสำนวนภาษาใหม่ๆ สำหรับการติดต่อสื่อสารได้ทันโลกทันเหตุการณ์

1.2 เกิดอาชีพใหม่ๆ จากการใช้ภาษาเชิงสร้างสรรค์ เช่น นักโฆษณา นักเขียน นักเขียนบทวิทยุ โทรทัศน์ โฆษก พิธีกร นักโต้วาที การแสดงเดี่ยว (ทอล์กโชว์) นักแปล

1.3 เกิดการสืบสานรากเหง้าทางวัฒนธรรม ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การแสดง ซึ่งเป็นทั้งสาระและความบันเทิงของชีวิต ฯลฯ

2. ความสำคัญต่อบุคคล

2.1 พัฒนาสมองซีกขวาในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ

2.2 ทำให้เกิดภูมิปัญญา (Wisdom) ด้านต่างๆ ด้วยตนเอง อาทิ ภูมิปัญญา ด้านภาษา ภูมิปัญญาด้านเหตุผล ภูมิปัญญาด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม

3. ความสำคัญต่อสังคม

3.1 เกิดรูปแบบใหม่ในการติดต่อสื่อสารของคนในสังคม และระหว่างสังคมต่อสังคม

3.2 เกิดวัฒนธรรมและอารยธรรมใหม่ของการติดต่อสื่อสาร

3.3 เป็นการจุดประกายความคิดให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ในสังคมที่มาจากความคิด ความฝัน และจินตนาการผ่านการนำเสนอในรูปแบบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

คุณค่าของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

เบิร์น (บุญยแสนอ ตริวิเศษ. 2550: 5 – 6; อ้างอิงจาก Burn. 1955: 189 – 192) ได้กล่าวถึงคุณค่าของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า มีคุณค่าต่อครูและนักเรียนมาก ดังนี้

1. คุณค่าต่อนักเรียน มีดังนี้

1.1 ทำให้จิตใจกล้าแข็ง คิดอย่างรวดเร็ว

1.2 ทำให้เด็กได้แสดงความรู้สึกสะท้อนอารมณ์และมีสุนทรียภาพ

1.3 เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองความสามารถทางการเขียน

1.4 เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิด ความเข้าใจ และแสดงปฏิกิริยาต่อ

สิ่งเร้าที่ได้พบเห็น

2. คุณค่าต่อครู ดังนี้

- 2.1 เป็นวิธีการที่จะช่วยให้เข้าใจความแตกต่างของเด็กแต่ละคน
- 2.2 เป็นวิธีการที่จะช่วยให้เกิดความคุ้นเคย และเข้าใจเด็กเป็นรายบุคคล
- 2.3 เป็นวิธีการที่จะช่วยให้เข้าใจประสบการณ์ของเด็ก

จากความสำเร็จข้างต้นสรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีความสำคัญและมีคุณค่ามาก ทั้งต่อตนเองและสังคม งานเขียนเชิงสร้างสรรค์จะช่วยจรรโลงจิตใจและสืบสานวัฒนธรรม รวมถึงทำให้มนุษย์มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน

2.3 ความมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

มีผู้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้หลายท่าน ดังนี้

ชนะ เวชกุล (2524: 1) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ 4 ประการ คือ

1. ให้รู้จักสังเกตพิจารณาสิ่งแวดล้อมและบุคคลที่พบในชีวิตประจำวัน และพยายามรู้จัก เข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่พบเห็น เพื่อประโยชน์ในการเขียนของตน
2. ให้สามารถเขียนข้อความที่เกิดจากความคิด จินตนาการ ความเข้าใจในความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ ความรู้ในคุณค่าแห่งชีวิต ด้วยภาษาที่ถูกต้องและมีศิลปะ
3. ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแต่งตามท่วงทำนองที่แต่ละคนถนัด
4. ให้สามารถจำแนกความเด่นของภาษาเขียน ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองได้เป็นเรื่องๆ และวิเคราะห์ผู้เขียนได้หลังจากได้อ่านเรื่องนั้นๆ แล้ว

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2547: 2) ได้กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีความมุ่งหมายที่สำคัญ คือ

1. เพื่อให้สามารถเขียนด้วยลายมือที่มีระเบียบ และถูกต้องตามลักษณะของอักษรไทย ประเภทต่างๆ
2. เพื่อให้สามารถเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง แม่นยำ และรวดเร็ว
3. เพื่อให้สามารถใช้ภาษาเขียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล
4. เพื่อให้สามารถใช้จินตนาการ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตน เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. เพื่อให้สามารถแสดงความคิดเห็น และใช้วิจรรย์ญาณในการเขียนเชิงวิพากษ์วิจารณ์ได้อย่างมีเหตุผล
6. เพื่อให้มีทักษะในการเขียนประเภทต่างๆ และสามารถนำหลักเกณฑ์การเขียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
7. เพื่อให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเขียน สามารถสร้างสรรค์งานเขียนได้ด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน ตลอดจนจนถึงการรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการเขียน

วรรณ โสมประยูร (2521: 21 – 22) กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า

1. เพื่อให้เด็กได้แสดงออกทางความคิด ความรู้สึกจากประสบการณ์ที่ผ่านมาด้วยการเขียน

2. เพื่อส่งเสริมให้เด็กสร้างสรรค์ผลงานทางวรรณคดี โดยใช้ภาษาที่ดี ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและประทับใจ

3. เพื่อมุ่งพัฒนาความสามารถทางภาษาให้กับเด็กมากกว่าการเขียนอย่างมีกฎเกณฑ์

4. เพื่อส่งเสริมและเร้าใจให้เด็กสนใจและซาบซึ้งในวรรณคดี

5. เพื่อให้เด็กได้แสดงออกอย่างเสรี และผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์

6. เพื่อวางรากฐานความพอใจในวรรณคดีขึ้นในตัวเด็ก

7. เพื่อเป็นการแสดงออกทางความคิด ความรู้สึกอารมณ์ ด้วยการใช้อ้อยคำที่งดงามและไพเราะ

8. เพื่อให้เด็กใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

9. เพื่อรักษาและสร้างวรรณคดี ซึ่งเป็นมรดกและวัฒนธรรมของชาติ

ประเทิน มหาพันธ์ (2519: 124) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายหลักของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้รู้จักประมวลความรู้สึกนึกคิดของตน ออกมาในทางสร้างสรรค์และเข้าใจแนวคิดของผู้อื่น

2. เพื่อให้เข้าใจ เห็นคุณค่า และชื่นชมศิลปะ วรรณคดี ดนตรี ตลอดจนกิจกรรมทางวัฒนธรรม สามารถเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ ได้

3. เพื่อให้มีความสามารถในการปรับตัวทางอารมณ์และทางสังคม

กรณีการ์ พวงเกษม (2531: 34) กล่าวว่า ความมุ่งหมายหลักของการเขียนเชิงสร้างสรรค์คือ

1. เพื่อให้รู้จักระบายความรู้สึกนึกคิดของตนออกมาในทางสร้างสรรค์และเข้าใจแนวคิดของผู้อื่น

2. เพื่อให้เข้าใจ เห็นคุณค่า และชื่นชมศิลปะ วรรณคดี ดนตรี ตลอดจนกิจกรรมทางวัฒนธรรม สามารถเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ ได้

3. เพื่อให้มีความสามารถในการปรับตัวทางอารมณ์และทางสังคม

4. ครูจะต้องช่วยส่งเสริมการสังเกต การสร้างเรื่อง และการเขียนที่ชัดเจนเป็นรายบุคคล ด้วยการออกความคิดเห็นและชมเชยส่วนที่ดี

5. เด็กจะได้รับประสบการณ์ต่างๆ จากสิ่งที่ครูให้บนกระดานดำ

6. ประสบการณ์ที่ได้จากการอภิปรายร่วมกันจะช่วยพัฒนาทักษะในการเขียนได้มากกว่าการให้เขียนแต่เพียงอย่างเดียว

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความมุ่งหมายหลักในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ เพื่อให้เด็กได้แสดงออกทางความคิด ความรู้สึกจากประสบการณ์ที่ตนได้รับ ถ่ายทอดออกมาเป็นงานเขียนในทางสร้างสรรค์ โดยการใช้ถ้อยคำที่ถูกต้องงดงามไพเราะสละสลวย เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ลักษณะงานเขียนเชิงสร้างสรรค์

พงษ์จันทร์ คล้ายสุบรรณ (2522: 1 – 2) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไว้ 3 ประการ คือ

1. มีจินตนาการ ผู้เขียนต้องใช้จินตนาการ หรือความคิดคำนึง เขียนให้ผู้อ่าน เกิดจินตนาการคล้ายตามผู้เขียน
2. สำนวนภาษาดี ผู้เขียนต้องเลือกเฟ้นถ้อยคำ นำมาเรียบเรียงให้ไพเราะ สละสลวย และมีความหมายตามที่ผู้เขียนต้องการ
3. มีคุณค่าทางด้านจิตใจ และสติปัญญา ผู้อ่านอ่านแล้วมีความคิด ความรู้สึกที่จะจรโลงความดีงาม และมองโลกในแง่ดี

ประภาศรี สีหอำไพ (2531: 2 – 3) ได้กล่าวถึงลักษณะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. มีแนวการเขียนเป็นลักษณะเฉพาะตัว กล่าวคือ ผู้เขียนควรมีข้อสังเกตประสบการณ์ ความนึกคิด ความเห็นหรือจินตนาการเป็นของตนเอง การเขียนแบบย่อความ เรียงความ เขียนข่าว เขียนนิยาย ถอดคำประพันธ์ การแปล ไม่จัดว่าเป็นการเขียนเชิงสร้างสรรค์
2. มีความแปลกใหม่ และมีความสามารถในการแสดงออก ผู้เขียนทำให้อ่านเห็นภาพตามที่ตนต้องการได้ด้วยการใช้ถ้อยคำที่เป็นลายลักษณ์อักษร งานเขียนสร้างสรรค์จึงเป็นการสื่อความหมายในท่วงทำนองที่แปลกใหม่ ตามสำนวนลีลาของผู้เขียน งานเขียนที่เกิดจากจินตนาการ เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย ล้วนแต่อยู่ในลักษณะการเขียนสร้างสรรค์ทั้งสิ้น
3. การเขียนสร้างสรรค์ มิได้หมายเฉพาะความเรียงเชิงศิลป์ในรูปร้อยแก้วเสมอไป คุณภาพของงานอยู่ที่ความสามารถของผู้เขียนที่มีศิลปะในการเขียนอย่างแท้จริงจนถึงระดับกวีนิพนธ์ได้
4. ในงานเขียนประเภทร้อยกรอง นอกจากจะเสนอแนวคิด คำโครงเรื่องที่แปลกใหม่ แล้วอาจไม่ยึดฉันทลักษณ์ตามรูปแบบคำประพันธ์เดิม
5. ให้คุณค่าทางจิตใจและสติปัญญา งานเขียนสร้างสรรค์มิใช่เพียงแต่จะเสนอสิ่งแปลกใหม่หรือให้ความเพลิดเพลินเท่านั้น ควรจะให้อ่านได้คิดและจินตนาการตามด้วยวิจรรย์ญาณ ทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ก่อให้เกิดความเรียงปัญญาและเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

สรุปได้ว่า ลักษณะงานเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นงานเขียนที่มีความแปลกใหม่ มีแนวการเขียนเป็นลักษณะเฉพาะตน มีคุณค่าทางด้านจิตใจ และสติปัญญา ผู้อ่านอ่านแล้วมีความคิด ความรู้สึกในแง่ดีเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

2.5 องค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ชนะ เวชกุล (2524: 35) สรุปไว้ว่า การเขียนสร้างสรรค์มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. มีจินตนาการหรือความคิดคำนึง คือ ผู้เขียนจะต้องสร้างจินตนาการ โดยการคัดเลือกความคิดต่าง ๆ เหล่านั้น ให้เกิดเป็นภาพในใจของผู้อ่านให้ได้ จะช่วยให้ผู้อ่านได้รสและมีความรู้สึกคล้อยตามเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับผู้เขียน

2. สำนวนภาษาดี คือ ผู้เขียนจะต้องเลือกเฟ้นพดลพิพิจน์ถ้อยคำและรูปประโยคให้สละสลวยน่าฟังน่าอ่าน มีท่วงทำนองในการเขียนดี ไม่มีลักษณะกระแทกกระเทียบเสียดสีผู้ใดผู้หนึ่ง

3. ให้คุณค่าทางจิตใจและสติปัญญา คือ นอกจากจะให้ความเพลิดเพลินแล้วควรให้ผู้อ่านเกิดคุณธรรมขึ้นในตน มีความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ก่อให้เกิดความเรื่องปัญญาและเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

เวสท์ (West. 1973: 267 – 271) ได้กล่าวว่า การเขียนทั้งหลายนั้น เป็นการสร้างสรรค์ ถ้าหากว่า เราจะรู้จักเขียนสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นมา ถึงแม้ว่าสิ่งนั้นจะเป็นสิ่งเก่า ความคิดเก่าแต่ถ้านำมาแสดงออกในรูปแบบใหม่เสริมความคิดใหม่เข้าไป มีการแสดงออกใหม่ ๆ ทางจินตนาการ ผลงานนั้นก็จะเป็นงานเขียนใหม่ที่สมบูรณ์ ขอแต่เพียงให้ผลงานนั้นมาจากตัวของเราเองด้วย ความชาญฉลาด มิได้เป็นการลอกเลียนแบบใคร และมีใช้เพื่อการสื่อสารกันโดยทั่วไปเท่านั้น เวสท์ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเขียนสร้างสรรค์ ซึ่งมีอยู่ 4 อย่างคือ

1. ความจริงใจ เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก เพราะงานเขียนใดๆ ถ้าขาดความจริงใจแล้วจะทำให้ค่าของงานเขียนนั้นด้อยลงไปมาก ผู้เริ่มฝึกการเขียนหลายคนพยายามที่จะเขียนให้มีความสั้นๆ เขียนเป็นบรรทัดลงมา ใส่สัมผัสและจังหวะวรรคตอนลงตามที่เห็นเหมาะสม แต่ถ้าขาดความจริงใจ ข้อเขียนนั้นจะดูขัดๆ รูปแบบก็ดูจะไม่เหมาะกับข้อเขียนนั้น ส่วนเนื้อความจะดูไม่สมจริงขึ้นมาทันที ผู้เขียนเองจะสับสนในการเขียน ทั้งใจความสำคัญที่ควรกล่าวถึง คงมีแต่ส่วนประกอบย่อยที่ไม่สามารถทำให้ผู้อ่านประทับใจได้

2. อารมณ์ การเขียนสร้างสรรค์ที่ดีนั้น ผู้เขียนต้องให้ความสนใจในการเสนอข้อเท็จจริงน้อยกว่าการเสนอจินตนาการ ทศนคติ และอารมณ์ความรู้สึก การบรรยายที่ให้ข้อมูลละเอียดลออ แต่เป็นข้อเท็จจริงมากกว่าการพรรณนา จึงไม่ใช่การเขียนเชิงสร้างสรรค์เพราะเป็นเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านคิดถึง ความน่าเชื่อถือ และความสมจริง แต่การพรรณนานั้นเป็นการทำให้ผู้อ่านรู้สึกด้วยอารมณ์ แล้วพยายามจินตนาการให้กว้างไกลออกไป แต่ทั้งนี้ก็ไม่ได้หมายความว่า การเขียนแบบบรรยายจะเป็นการเขียนสร้างสรรค์ไม่ได้ ขึ้นอยู่กับผู้เขียน จะใช้ความสามารถทางศิลปะภาษา ทำให้เป็นไปได้อย่างน้อยเพียงไร

3. ความคิดริเริ่ม คนแต่ละคนจะมีลักษณะเฉพาะของตนเอง มีความนึกคิด และความสามารถอยู่ในตน ผิดแผกแตกต่างกันออกไป ต้องพยายามค้นพบความคิดแปลกใหม่ เพื่อการสร้างผลงานใหม่ๆ ออกมา อย่างมีแต่ไปคิดริษยาหรือพยายามลอกเลียนแบบผู้อื่น เพราะ “ความริษยา เป็นความเขลาและการลอกเลียนแบบเป็นการฆ่าตัวตาย” คนที่ประสบความสำเร็จคือ คนที่นับถือตนเอง รู้จักคิด และรู้จักสร้างสรรค์ความแปลกใหม่ในทางที่เป็นประโยชน์

4. การสร้างประสบการณ์ การเขียนสร้างสรรค์ต้องการประสบการณ์มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในการเขียน ถ้อยคำเป็นสัญลักษณ์แทนเสียง และเสียงนั้นจะใช้แทนประสบการณ์ ต้องไม่ใช่คำที่เป็นนามธรรมมากเกินไป เพราะนามธรรมไม่สามารถให้ความรู้สึกแก่ผู้อ่านได้เท่าที่ควร ผู้เขียนจะเพิ่มเติมบทสนทนา ใช้ภาษาและเสียงของภาษาถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดไปสู่ผู้อ่านด้วยวิธีใดก็ได้ ให้ผู้อ่านเกิดภาพขึ้นในความนึกคิด และติดตามเรื่องไปโดยตลอด เมื่อเขาอ่านเรื่องของเรา ต้องให้เขารู้สึกเขาได้รับสารไปสร้างประสบการณ์ใหม่ได้ ไม่ควรใช้วิธีการจำเจอยู่ แต่ในแบบเดิม ใช้ความคิดเดิม แม้จะเป็นประสบการณ์เดิมของผู้เขียนก็ตาม เพราะสิ่งนั้นไม่ใช่การเขียนสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ต้องประกอบไปด้วย งานเขียนที่มีความคิดริเริ่ม เขียนจากจินตนาการ ทศนคติ และความรู้สึก ใช้สำนวนภาษาที่ดี ให้ความเพลิดเพลินกับผู้อ่าน อ่านแล้วมีความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี

2.6 แนวทางในการสอนเขียนสร้างสรรค์

เฮย์เดน (อัจฉรา ชิวพันธ์. 2547: 5 – 8; อ้างอิงจาก Hayden. 1971: Creative Writing and Composition in the Elementary School : In Interpreting Language Arts Research for the Teacher) ได้ศึกษารวบรวมผลงานการวิจัยเกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งได้ข้อสรุปว่า “เจตคติและพฤติกรรมของครูมีอิทธิพลต่อการเขียนของเด็ก” ด้วยเหตุนี้ครูควรทราบแนวทางในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย

1. ครูมีบุคลิกที่สร้างสรรค์

ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ครูเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้ครูควรจะเป็นผู้มีบุคลิกของการเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อจูงใจและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กด้วย ลักษณะของครูที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นั้น จะต้องปฏิบัติ ดังนี้

- 1.1 จัดหากิจกรรมเร้าใจใหม่ๆ
- 1.2 เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกด้านต่างๆ
- 1.3 รับฟังความคิดเห็นของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน
- 1.4 ใช้คำถามทำให้เกิดคำตอบหลายๆ อย่าง
- 1.5 กระตุ้นให้แสดงความคิดเห็น
- 1.6 ชมเชยและให้กำลังใจ
- 1.7 มีประชาธิปไตยในการสอน

2. จัดบรรยากาศให้จูงใจ

การจัดบรรยากาศในการเรียนที่จูงใจให้เด็กรักการเขียนสร้างสรรค์นั้น ครูทำได้โดยไม่ให้บรรยากาศในการทำงานเคร่งเครียดเกินไป เพื่อเด็กจะได้ทำงานด้วยความสบายใจ เช่น แบบฝึกหัดที่ใช้ควรมีลักษณะจูงใจให้อยากทำ ไม่มากจนน่าเบื่อหน่าย กิจกรรมที่ใช้ควรมีให้เกิดความสนุกสนานอยากที่จะเรียน

3. เริ่มจากสิ่งใกล้ตัว

การเขียนจากสิ่งที่ใกล้ตัวเด็ก นับเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญอย่างยิ่งในการสอนการเขียนอย่างสร้างสรรค์ เพราะจะช่วยสร้างความสนใจของเด็กให้อยากเขียน อยากเล่าในสิ่งที่เขา มีประสบการณ์ อยู่ด้วยตัวของเขาเอง ทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะเขียนงานต่างๆ อย่างสบายใจ สิ่งใกล้ตัวเด็กที่จะนำมาใช้อาจเป็นเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน เริ่มจากในครอบครัว โรงเรียน หรือสถานที่ต่างๆ ที่เขามีประสบการณ์ผ่านมา

4. ยั่วยุให้มีความคิดที่แตกฉาน

กิลฟอร์ด (Guildford. 1967) กล่าวว่า ผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะต้องมีบุคลิกที่มีความฉับไวที่จะรับรู้ปัญหาต่างๆ สามารถมองเห็นปัญหา และมีความไวที่จะแสดงความคิดเห็นใหม่ๆ ตลอดจนถึงรู้จักการหาทางปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้ ในการจัดกิจกรรมสำหรับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรอง สามารถแสดงออกได้อย่างอิสระด้วยความคิดริเริ่มของตน สามารถเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาได้หลายทาง ดังที่กิลฟอร์ด ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะของการคิดอย่างสร้างสรรค์จะต้องมีลักษณะ ดังนี้

4.1 คิดได้คล่อง (Fluency) เป็นความสามารถของสมองในการที่จะคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว เมื่อพบกับปัญหาต่างๆ

4.2 ต้องยืดหยุ่นความคิด (Flexibility) เป็นความสามารถในการคิดหาคำตอบต่างๆ โดยพิจารณาหลายทิศทาง หลายคำตอบ ตัวอย่างเช่น เมื่อมีปัญหามาเกิดขึ้น ผู้คิดที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะต้องหาทางออกสำหรับการแก้ปัญหาได้หลายๆ ทาง โดยไม่ยึดมั่นในสิ่งที่ตายตัวทางเดียว

4.3 รู้จักประดิษฐ์ริเริ่ม (Originality) เป็นความสามารถของการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในลักษณะที่บุคคลนั้น มีความคิดริเริ่ม สามารถพบแนวทางใหม่ๆ ซึ่งไม่ซ้ำกับผู้อื่น ทำให้เกิดการค้นพบหรือการประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ ขึ้น

5. สนุกสนานในการเขียน

แมคแคนเลส และ อีแวนส์ (McCandless; & Evans. 1973) ได้ให้ความคิดเห็นว่า “ทุกคนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ด้วยกันทั้งสิ้น แต่ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของแต่ละคนนั้นมีต่างระดับกัน บางคนอาจมีโอกาที่จะแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มากกว่าคนอื่น กล่าวได้ว่า ไม่มีใครเลยที่จะไม่มีความสามารถในการสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการของมนุษย์ ดังนั้นจึงควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการสอนด้านความคิดสร้างสรรค์ในโรงเรียน”

จากแนวความคิดดังกล่าว ที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์นั้น ผู้สอนก็ควรจัดการเรียนการสอนที่มีชีวิตชีวา โดยคำนึงถึงความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย เพื่อให้ผู้เรียนสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย นอกจากนี้ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิดและประสบการณ์ต่างๆ ของเขาได้อย่างเต็มที่ จะช่วยให้เด็กเกิดแรงบันดาลใจรักในการเขียน

6. ฝึกผู้เรียนให้เกิดทักษะ

หลายคนมักคิดกันว่า ผู้ที่เขียนเป็นนั้นเป็นผู้ที่มีพรสวรรค์ ที่จะทำให้อ่าน มี

ความชื่นชมต่อผลงานของตน แต่เท่าที่ผู้เขียนมีประสบการณ์มานั้น พบว่า ผู้ที่ไม่มีพรสวรรค์ในการเขียนก็สามารถแสวงหาความสำเร็จที่จะเขียนได้ ถ้าผู้นั้นมีแนวทางในการปฏิบัติให้ถูกต้องที่จะนำเอาหลักเกณฑ์ต่างๆ ในการเขียนมาใช้ให้ถูกต้อง ตลอดจนจนถึงการหมั่นฝึกฝนตนเองให้เกิดความชำนาญชำนาญ ทั้งนี้เนื่องจากการเขียนเป็นทักษะของการส่งภาษา ซึ่งจะต้องอาศัยการฝึกฝนบ่อยๆ พยายามปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องให้ดีขึ้น ก็จะช่วยให้ผู้เขียนพัฒนาในการเขียนได้ สิ่งที่พึงปฏิบัติตนเพื่อฝึกฝนให้เกิดทักษะในการเขียน มีดังนี้

6.1 ฝึกตนให้เป็นผู้ที่รักการค้นคว้าหาความรู้ ความรู้ต่างๆ ที่ได้มาจากการอ่านหรือการฟังสิ่งต่างๆ นั้น จะช่วยให้ผู้เขียนมีข้อมูลหรือวัตถุดิบทางด้านเนื้อหาสาระความรู้ต่างๆ อย่างกว้างขวาง ที่สามารถจะนำเอามาใช้อ้างอิงหรือนำมาเป็นแนวทางในการลำดับความคิดและเนื้อความในการเขียนเรื่องต่างๆ ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ยังได้รับแนวทางในด้านที่เกี่ยวกับเทคนิควิธีการในการเขียนเรื่องของผู้คนอื่นด้วย ว่ามีสิ่งใดที่ดีสมควรนำมาเป็นแบบอย่าง หรือมีสิ่งใดที่ยังบกพร่อง ต้องแก้ไข

6.2 ฝึกฝนตนเองให้รู้จักการใช้ความคิดพิจารณา ไตร่ตรองเมื่อได้อ่านหรือฟังสิ่งใด ๆ มาแล้ว เพื่อทำให้ความคิดแตกฉาน สามารถหาแนวทางในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้น

6.3 ฝึกฝนตนเองให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการที่จะเขียนสิ่งต่างๆ โดยมีต้องหวั่นไหวต่อสิ่งใด ๆ ทั้งนี้ผู้เขียนจะต้องมีเนื้อหาสาระต่างๆ อย่างพร้อมพร้อม มีการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างดี ที่สามารถจะใช้อ้างอิงได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนถึงการนำประสบการณ์ของคนที่มืออยู่ มาใช้ประกอบการเขียน สิ่งต่างๆ ดังกล่าวจะช่วยให้เกิดความมั่นใจในการเขียนยิ่งขึ้น

6.4 ฝึกฝนตนเองให้มีความตั้งใจจริงที่จะเขียนสิ่งต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เพราะการฝึกบ่อยๆ จะช่วยให้การเขียนมีพัฒนาการขึ้น

6.5 ฝึกฝนตนเองให้มีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำข้อติชมมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขผลงานการเขียนในครั้งต่อไปให้มีการพัฒนายิ่งๆ ขึ้นไป

สมิท (Smith. 1973: 9) ได้แนะนำหลักการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้หลายข้อ ดังนี้

1. จะต้องมียุทธวิธีใหม่ๆ แตกต่างกันไป หรือมีลักษณะเฉพาะตัว สิ่งแรกที่ต้องคำนึงคือ ผลผลิตและกระบวนการที่ใช้กันต้องใหม่ๆ เช่น การสอนแบบสร้างสรรค์เรื่องโคลงกลอน นักเรียนต้องผลิตโคลงกลอนใหม่ๆ

2. เน้นความคิดแบบอนอกนัย (Divergent Thinking) การคิดแบบอนอกนัยนี้ มิได้หมายถึง คำตอบที่ถูกต้องสมบูรณ์เพียงคำตอบเดียว การคิดแบบนี้ผู้เรียนจะต้องนำความรู้ ความเข้าใจ ความคิดรวบยอดต่างๆ มาใช้ในลักษณะใหม่ๆ ซึ่งก่อให้เกิดคำตอบใหม่ๆ หลายคำตอบ

3. การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ต้องการแรงจูงใจเป็นอย่างมาก ที่จะก่อให้เกิดกระบวนการคิด เช่น บรรยากาศที่ไม่เคร่งเครียด การชมเชย การกระตุ้นให้นักเรียนคิด ให้นักเรียนได้ทำงานตามสบาย

4. กระบวนการในการทำงานที่มีความสำคัญเท่ากับผลงานของนักเรียน

5. ควรใช้คำถามหรือสร้างสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดคำตอบหลายๆ ประการ เพื่อเป็น

สิ่งกระตุ้นให้เด็กคิดไปได้หลายๆ แนว ข้อปัญหาหรือเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดความคิดนั้น ควรจะเป็นสิ่งที่เด็กคิดได้จากประสบการณ์เดิม การสังเกตจากที่เคยพบ เคยเห็นหรือเคยได้ยินมาก่อน ครูควรยอมรับความคิดเห็นของทุกคน โดยไม่มีการตำหนิความคิดของใครว่าใช้ไม่ได้หรือโง่

6. การสอนแบบนี้ควรจัดห้องเรียนให้สบาย และควรมีอุปกรณ์บางอย่างที่จำเป็นในการทำแบบฝึกหัด

7. การให้อ่านเรื่องและเขียนอย่างสร้างสรรค์หลายๆ แบบ จะช่วยให้นักเรียนรู้จักแนวทางในการเขียนสร้างสรรค์ดียิ่งขึ้น

8. กระบวนการสอนควรเป็นประชาธิปไตย สร้างกฎในการเรียนร่วมกัน

9. การสอนแบบสร้างสรรค์ คือ การกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดของตนเองออกมา ครูควรเน้นและชมเชยความแตกต่าง ลักษณะเฉพาะ ความเป็นตัวของตัวเองและความคิดริเริ่ม

จากแนวทางในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจะสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้ได้ผลดีนั้น ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความสามารถ ความแตกต่าง และลักษณะเฉพาะตัวของเด็กแล้วสร้างแรงจูงใจรวมถึงกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดที่หลากหลายในบรรยากาศการเรียนการสอนที่เป็นกันเอง โดยมีครูคอยแนะนำ เอาใจใส่ช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จใน การเขียนเชิงสร้างสรรค์ด้วย

2.7 ประโยชน์การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

ประชุมพร สุวรรณตรา (2533: 25) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้หลายประการ ดังนี้

1. เป็นการฝึกทักษะและพัฒนาการใช้ภาษาในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อสิ่งแวดล้อมของเด็ก

2. เป็นการช่วยให้เด็กรู้จักกว้างศัพท์มากขึ้น ก่อให้เกิดความฉลาดในการเลือกใช้ถ้อยคำสำนวน วลี ที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน มีชีวิตชีวาแก่ผู้อ่านและก่อให้เกิดความสุขความเพลิดเพลินในการเขียน

3. ทำให้เด็กรักการเขียน

4. เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

5. เด็กๆ จะแสดงความรู้สึกนึกคิด แสดงปัญหาที่พบออกมาในการเขียน ทำให้ครูรู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนมากขึ้น

6. การเขียนแบบสร้างสรรค์ จะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เขียนให้มีความนับถือยอมรับตนเอง ภูมิใจตนเองและรู้จักยอมรับผู้อื่น

7. การสอนแบบสร้างสรรค์ ช่วยให้ได้มีความรู้เกิดความซาบซึ้งในวรรณคดีที่มีคุณค่าต่างๆ ซึ่งจะเป็นประสบการณ์สะสมที่เด็กจะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

8. การเขียนแบบสร้างสรรค์จะเป็นการฝึกให้เด็กใช้การสังเกตธรรมชาติ อารมณ์สิ่งแวดล้อม ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหา และความรู้สึกอันดีงาม ความเห็นอกเห็นใจ ความรักเพื่อนมนุษย์ สัตว์ และธรรมชาติ

9. การสอนเขียนแบบสร้างสรรค์เป็นงานที่สนุกสนาน ทำทาย เพราะมีการวางแผน หากวิธีในการสอน ซึ่งเป็นการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้สอน เป็นงานที่สร้างความเชื่อมั่น และคุณค่าให้กับผู้สอนเช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีประโยชน์มากทั้งต่อตัวผู้เรียนและครูผู้สอน จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้องปลูกฝังให้เด็กได้ฝึกฝนตนเอง จนสามารถสร้างสรรค์งานเขียนที่มีคุณภาพได้ตามวัยและศักยภาพของตน การฝึกให้เด็กคิดแล้วเขียนออกมา จะช่วยให้เด็กได้มีพัฒนาทางการเขียนดีขึ้น และการฝึกเขียนอย่างสม่ำเสมอหลังจากให้นักเรียนได้เรียนรู้หลักเกณฑ์แล้วจะเป็นเครื่องช่วยให้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์

งานวิจัยต่างประเทศ

เบนท์เลย์ (Bently. 1965: 269 – 272) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้บัณฑิตมหาวิทยาลัยมินเนโซตา จำนวน 75 คน โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ มินเนโซตา Form X ผลปรากฏว่า ความรู้ ความเข้าใจ และความจำไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ แสดงให้เห็นว่าการสอนให้เด็กเพียงแต่ท่องจำ และเข้าใจนั้น ไม่ได้ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก และอาจเป็นการสะกดกั้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอีกด้วย เพราะถ้าทุกคนมุ่งแต่จะท่องจำแล้ว ความคิดความอ่านก็ไม่คล่อง ดังนั้น การเรียนการสอนควรให้เด็กรู้จักคิดและคิดได้หลายแง่หลายมุม ไม่เชื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพียงอย่างเดียว และต้องสอนให้เด็กรู้จักประเมินค่าด้วย

เซนต์ โรเมน (St. Romain. 1975: 244) ได้ศึกษาเรื่องความแตกต่างของการเขียนแบบสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับสิ่งเร้าต่างกัน การวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงการใช้ภาพยนตร์และภาพนิ่งเป็นสิ่งเร้าในการเขียนแบบสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่าสิ่งเร้าทั้งสองอย่างมีประสิทธิภาพแตกต่างกัน

เมเยอร์ (Mayer. 1995: 46) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้ภาพประกอบในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับ 3 ผลปรากฏว่า การฝึกเขียนโดยใช้ภาพประกอบนั้น สามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์ออกมาได้อย่างชัดเจน ซึ่งน่าจะนำไปใช้ครั้งต่อไป เพื่อเป็นการพัฒนาในด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้ดีขึ้น

แอดเลอร์ (Adler. 2002: 117 – A) ได้วิจัยบทบาทการปฏิบัติพัฒนาการเขียนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในวิชาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาความเข้าใจในระดับที่แตกต่างของวัยรุ่นและเพื่อพัฒนาผู้เรียนในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยวิจัยกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่เรียนวิชาเลือกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่อาศัย 3 ชุมชน ชานเมืองนิวยอร์ก มีผู้ร่วมวิจัยคือ ครู 4 คน และนักเรียน 24 คน โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ครูจะเปิดวิสัยทัศน์และคอยช่วยเหลือผู้เรียนพบว่า ผู้วิจัยได้ช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในวิชาการ นักเรียนมีภาวะอารมณ์ที่มีจินตนาการสูง ส่งผลให้การปฏิบัติการเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาขึ้น

งานวิจัยในประเทศ

กาญจนา อุตวิเชียร (2538: 85 – 86) ศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับการใช้แบบฝึกตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับการใช้แบบฝึกตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิไลพร อ้ายสม (2546: 45) ศึกษาผลของการใช้ภาพเพื่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสหศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่า ภาพสามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้

จิตินันท์ นงนุช (2546: 84) ศึกษาการใช้โฆษณาทางโทรทัศน์เป็นสื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความสามารถทางภาษาสูง กลาง และต่ำ โดยใช้โฆษณาทางโทรทัศน์เป็นสื่อ โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี จังหวัดชลบุรี ได้รับการพัฒนาสูงขึ้น 2) ผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกกลุ่ม

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ

3.1 ความหมายของความสนใจ

นักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของความสนใจไว้ ดังนี้

ดิวอี้ (Dewey. 1959: 66) ได้ให้ความหมายว่า ความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือความพอใจที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แนวคิดใดแนวคิดหนึ่ง หรือกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง

ธอร์นไคค์ และ เอลิซาเบธ (Thorndike; & Elizabeth. 1969: 24) กล่าวว่า ความสนใจคือ แนวโน้มที่จะแสวงหา และเข้าร่วมในกิจกรรม

เออร์เนส (ปราณี งามสุด. 2528: 56; อ้างอิงจาก Ernest. 1962: 622) ได้ให้ความหมายของความสนใจว่า หมายถึง แนวโน้มทางด้านจิตใจ หรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลทำให้บุคคลนั้นเอาใจใส่ และรู้สึกพึงพอใจในการกระทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งนั้น

สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม (2518: 69) ให้คำจำกัดความ ความสนใจว่า ความสนใจเป็นความรู้สึกอย่างหนึ่งของคนที่เพ่งความใส่ใจไปยังสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ผ่านเข้ามาทางประสาทสัมผัส อาจหมายถึงความรักหรือความชอบก็ได้ เมื่อบุคคลสนใจในสิ่งใด ก็มักจะมุ่งทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ สมดังความปรารถนาของตน

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2528: 233) กล่าวว่า ความสนใจเป็นความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งความสนใจของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันก็เนื่องจากองค์ประกอบสำคัญๆ คือ ความต้องการ ความถนัด และสภาพแวดล้อมต่างๆ ในสังคมที่แตกต่างกัน

รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์ (2533: 171) ได้กล่าวไว้ว่า ความสนใจหมายถึง ศักยภาพภายในของบุคคลที่รู้สึกพอใจ ต้องการอยากรู้อยากเห็นต่อสิ่งหนึ่ง และพยายามจะกระทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ สมจิต ธนสุกาญจน์ ก่อ สวัสดิพานิชย์ และ เชื้อ สาริमान (วัฒนา พัชรวานิช. 2534: 161; อ้างอิงจาก สมจิต ธนสุกาญจน์; ก่อ สวัสดิพานิชย์; และ เชื้อ สาริमान) กล่าวว่า ความสนใจเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ ซึ่งความรู้สึกนั้นมีผลให้บุคคลเอาใจใส่ และกระทำการจนบรรลุเป้าหมายที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า ความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ ความรู้สึก ฟังพอใจ ความใส่ใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากเป็นพิเศษ และความรู้สึกนั้น ส่งผลให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมหรือกระทำการให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่มีต่อสิ่งนั้นจนสำเร็จลุล่วง ซึ่งความรู้สึกนี้อาจจะเกิดขึ้นชั่วขณะหนึ่ง หรืออาจจะมีถาวรต่อไปก็ได้

3.2 คุณค่าของความสนใจ

ความสนใจมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมาก หากครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กสนใจ การเรียนการสอนในครั้งใหม่ก็ย่อมประสบผลสำเร็จและส่งผลต่อเจตคติที่ดีของนักเรียนต่อไป ดังที่

ประสาธ อิศรปริดา (2522: 135 – 136) กล่าวถึงความสนใจตามแนวคิดของ กาเย่ (Gagne) ว่า มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ เพราะความสนใจเป็นลักษณะทางจิตใจที่มีความสืบเนื่องกันเป็นชุด โดยเริ่มจากการที่มีสิ่งเร้า มาทำให้เกิดความสนใจและตอบสนองอย่างต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ตามที่ยังมีความสนใจอยู่ การตอบสนองดังกล่าวทำให้เกิดความรู้สึก หรือความคิดอันนำไปสู่ความสงสัย ความอยากรู้อยากเห็น และความต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้น นั่นคือ ความสนใจชี้ให้เห็นถึงความปรารถนาที่ใครจะได้รับการสอนหรือพยายามที่จะสอนตนเอง ความสนใจจึงเป็นองค์ประกอบประการหนึ่งที่ทำให้เกิดความพร้อมที่จะเรียน ซึ่งเมื่อมีความพร้อมที่จะเรียนสิ่งใดแม้มีอุปสรรคบ้างก็มักไม่ลดความสนใจจากสิ่งนั้นง่าย ๆ

ประดับ เรืองมาลัย (2524: 99) ให้ความเห็นว่า ความสนใจเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญของการเรียน ครูที่ประสบความสำเร็จย่อมรู้ดีว่า ถ้างานนั้นดึงดูดความสนใจของเด็กงานย่อมง่ายขึ้น เมื่อเด็กสนใจในงาน ความเอาใจใส่ของเขาจะยอมสม่ำเสมอไม่เปลี่ยนแปลงไปจากจุดเริ่มต้น ความสนใจทำให้ความเอาใจใส่มีจุดศูนย์กลางอยู่ในขอบเขต เป็นสิ่งที่ต้องเลือกเองและเป็นแรงผลักดันในขณะเดียวกัน ดังนั้น ในการเรียนการสอนไม่ว่าวิชาใดครูจะต้องพยายามสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน

คุณค่าของความสนใจที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ว่า สรุปได้ว่า ความสนใจมีอิทธิพลและเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญของการเรียนรู้ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนต้องสร้างความสนใจให้เด็กเกิดความชอบ ความสนใจในบทเรียนในกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นๆ เพราะเมื่อเด็กเกิดความสนใจเด็กก็จะสามารถเรียนรู้ได้ดี

3.3 ลักษณะของความสนใจ

วณิช บรรจง และคนอื่นๆ (2515: 33) ได้กล่าวถึงลักษณะของความสนใจไว้ดังนี้

1. ความสนใจเป็นความรู้สึกหรือเจตคติที่เข้มข้นอยู่ในวงแคบ คือ คนเราจะต้องมีความสนใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นอย่างๆ ไป
2. ความสนใจเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล คนหนึ่งอาจมีความสนใจต่อสิ่งหนึ่ง แต่คนอื่นอาจจะไม่สนใจสิ่งหนึ่งเป็นอย่างๆ ไป
3. ความสนใจทำให้เราเอาใจใส่จดจ่อต่อสิ่งที่ตนสนใจ
4. เมื่อเกิดความสนใจต่อสิ่งใดแล้ว คนย่อมมีความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งต่อสิ่งนั้น เช่น ต้องการอยากรู้ให้มากขึ้น ต้องการทำ เป็นต้น
5. คนย่อมมีความมุ่งมั่นที่จะทำให้สำเร็จตามความมุ่งหมาย ถ้าคนนั้นมีความสนใจต่อสิ่งนั้น

ทวี ท่อแก้ว และ อบรม สนิทภิบาล (2517: 61) ได้สรุปลักษณะของความสนใจไว้ ดังนี้

1. ความสนใจเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในบุคคล เนื่องจากถูกชักนำโดยสิ่งแวดล้อมต่างกัน
2. ความสนใจเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล คนหนึ่งอาจมีความสนใจต่อสิ่งหนึ่ง และมีความเข้มข้นแตกต่างกัน
3. ความสนใจที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งย่อมเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์
4. บุคคลย่อมมีความสนใจต่อสิ่งต่างๆ แตกต่างกันไป
5. ความสนใจอาจจะเป็นความรู้สึกชั่วขณะหรือตลอดไปก็ได้

วิวัฒนา พิชราวณิช (2534: 162-163) กล่าวว่า ความสนใจ มีลักษณะดังนี้

1. เป็นความรู้สึกหรือเจตคติที่เข้มข้น และมีลักษณะอยู่ในวงจำกัด หรืออยู่ในวงแคบๆ
2. เกิดจากสิ่งเร้ามากระตุ้นให้บุคคลแสดงความรู้สึกนึกคิดตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น
3. เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดความต้องการ มีความตั้งใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ตนเองสนใจเป็นพิเศษ พยายามสร้างจุดมุ่งหมายและกระทำการนั้นๆ จนกว่าจะประสบผลสำเร็จ
4. เมื่อเกิดขึ้นกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว บุคคลจะมีจิตใจจดจ่ออยู่กับสิ่งนั้นๆ เป็นอย่างๆ ไป
5. ทำให้บุคคลเกิดความกระตือรือร้น มีความอดทน มานะพยายามที่จะกระทำสิ่งนั้นจนสัมฤทธิ์ผล
6. บุคคลย่อมมีความสนใจแตกต่างกัน ในของสิ่งเดียวกัน บุคคลจะมีความสนใจไม่เท่ากัน บางคนสนใจมาก บางคนสนใจน้อย
7. บุคคลอาจมีความสนใจเพียงระยะเวลาสั้นๆ ซึ่งอาจจะคงทนถาวรหรือไม่คงทนถาวรก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของสิ่งเร้า
8. การที่บุคคลมีความสนใจต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจจะไม่คงที่

สามารถเปลี่ยนแปลงได้

9. บุคคลเกิดความกระวนกระวายใจ เมื่อเกิดความสนใจจะเกิดความเครียดที่จะดำเนินไปสู่เป้าหมายที่ตนวางไว้

ลักษณะของความสนใจที่กล่าวไว้ข้างต้นนี้ สรุปได้ว่า ความสนใจเป็นเรื่องของ แต่ละบุคคล บุคคลอาจมีความชอบความสนใจที่เหมือนหรือแตกต่างกันออกไป ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ และระดับความสนใจของแต่ละบุคคลก็มีความเข้มข้นแตกต่างกันไป

3.4 สาเหตุที่ทำให้เกิดความสนใจ

สุชา จันท์เอม และ สุรางค์ จันท์เอม (2518: 75) กล่าวถึงสาเหตุของความสนใจ ซึ่งสรุปได้เป็นข้อๆ ดังนี้

1. เกิดจากการเห็นคุณค่าของสิ่งนั้นๆ
2. เกิดจากแรงจูงใจของสิ่งเร้า
3. เด็กมีความถนัดในสิ่งนั้นและมีประโยชน์มาบ้างแล้ว
4. เป็นสิ่งที่มีความหมายต่อเด็ก
5. เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงของเด็ก
6. เป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับเด็ก และทำให้เด็กตื่นเต้น

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530: 216 – 217) ได้กล่าวว่าสาเหตุที่ทำให้คนเกิดความสนใจ คือ

1. เกิดจากการติดต่อสัมพันธ์ เช่น จากการอ่าน การติดต่อสิ่งใดที่ทำความพอใจให้หรือเห็นสิ่งนั้นจะให้ประโยชน์
2. สิ่งกระตุ้น ความสนใจเกิดจากสิ่งกระตุ้นหลายๆ ลักษณะ
3. ความรู้ ความรู้ความสามารถที่จะกระทำสิ่งใดได้ย่อมจะเป็นเหตุให้เกิดความสนใจในสิ่งนั้นได้ เช่น คนที่พูดภาษาอังกฤษได้ย่อมสนใจภาษาอังกฤษ
4. ความสนใจเกิดจากการได้รับผลสำเร็จ ถ้าได้รับคำชมเชยจะเกิดความภาคภูมิใจ และเกิดมีความสนใจที่จะทำการงานนั้นให้ดียิ่งขึ้น เพราะมีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลดียิ่งขึ้นอีก
5. ความสนใจเกิดจากความต้องการ บุคคลมีความต้องการทั้งทางร่างกาย ทางจิตใจ ทางสังคม ความต้องการทำให้คนเราพยายามหาทางบำบัดความต้องการ สนใจที่จะเสาะแสวงหาสู่ทางความสำเร็จ
6. เกิดจากสิ่งแวดล้อม เช่น เป็นชาวประมงน้ำตื้น เล่นไปหาปลาอยู่เป็นประจำ ว่ายน้ำ ดำน้ำเก่ง จึงสนใจกีฬาแข่งเรือใบ สิ่งแวดล้อม
7. เกิดจากการฝึกอบรมโน้มน้าให้เกิดความสนใจ
8. เกิดจากการยกย่องชมเชยจากสังคม จากผู้ที่เราเคารพนับถือ ย่อมมีอิทธิพลส่งเสริมให้ความสนใจเข้มแข็งขึ้นและดำเนินต่อไป
9. ความช่วยเหลือของบุคคล ซึ่งเคยสนใจมาแล้ว จะช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจ

ตาม

ประยูรศรี มณีสร (2532: 105 – 106) กล่าวถึงสาเหตุของความสนใจ ดังนี้

1. เนื่องจากมองเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น
2. มีความถนัดและมีประสบการณ์ต่อสิ่งนั้นๆ
3. สิ่งเหล่านั้นมีความหมายต่อตนเองและสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน
4. เกิดจากแรงจูงใจของสิ่งเร้า
5. สิ่งเหล่านั้นเน้นของแปลกใหม่ น่าตื่นเต้น

วัฒนา พัชรวานิช (2534: 163 – 165) ได้กล่าวไว้ว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดความสนใจจะมาจากสิ่งเร้าหรือแรงจูงใจที่มากกระตุ้น สาเหตุที่ทำให้เกิดความสนใจ มีดังนี้

1. สิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวของมนุษย์ จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลโดยตรง เป็นสิ่งสำคัญที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดความสนใจ

2. ความพร้อม ความสนใจเกิดจากการที่บุคคลมีความพร้อมที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เมื่อบุคคลเกิดความพร้อม ความสนใจก็จะเกิดได้ง่ายขึ้น

3. บุคลิกภาพ บุคลิกภาพของบุคคลเป็นสิ่งสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความสนใจโดยตรง บุคคลที่มีบุคลิกภาพดีย่อมเป็นแรงดึงดูดความสนใจของบุคคล บุคลิกลักษณะคือสิ่งสำคัญในการทำให้บุคคลหันมาสนใจและเอาใจใส่

4. ความสามารถ เมื่อบุคคลมีความสามารถหรือมีความถนัดที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง บุคคลย่อมมีความสนใจที่จะกระทำการนั้นเป็นพิเศษ

5. ความใกล้ชิด เมื่อบุคคลได้เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง บุคคลจะเกิดความสนใจในสิ่งที่ตนสัมพันธ์ใกล้ชิดด้วย

6. ความแปลกประหลาด เมื่อได้พบเห็นสิ่งที่ไม่ใช่สิ่งที่ตนพบเห็นอยู่ตามปกติ ย่อมทำให้บุคคลเกิดความสนใจ มีจิตใจจดจ่อต่อสิ่งนั้นเป็นพิเศษ

7. สติปัญญา สติปัญญาของแต่ละบุคคลย่อมจะแตกต่างกัน บางคนสติปัญญาดี บางคนสติปัญญาไม่ดี ความสามารถทางสติปัญญาจะทำให้บุคคล มีความสนใจในสิ่งที่แตกต่างกัน บุคคลที่มีสติปัญญาดีมักจะสนใจที่จะคิดประดิษฐ์สิ่งที่ดีล้ำซับซ้อน เรียนวิชาที่ยาก หรือทำงานที่ต้องใช้สติปัญญา ส่วนบุคคลที่มีสติปัญญาไม่ดี มักชอบทำงานที่ง่าย ๆ หรือเรียนวิชาง่าย ๆ ไม่ชอบสิ่งที่ยุ่งยาก ซับซ้อน เกินกว่าความสามารถของตนเอง

8. สุขภาพร่างกาย ความสนใจขึ้นอยู่กับสุขภาพ บุคคลที่มีสุขภาพแข็งแรงไม่เจ็บ ออดๆ แอดๆ มักจะมีความสนใจที่จะกระทำการใดๆ มากกว่าบุคคลที่สุขภาพไม่ดี ร่างกายไม่สมประกอบ หรือพิการ บุคคลที่สุขภาพไม่แข็งแรง หรือพิการมักจะมีอารมณ์สนใจลดน้อยลงกว่าบุคคลปกติ เนื่องจากสุขภาพร่างกายคือปัญหาใหญ่ที่จะขัดขวางไม่ให้บุคคลเกิดความสนใจในสิ่งใดๆ ได้เท่ากับบุคคลที่ปกติ

9. สุขภาพจิต บุคคลที่เป็นโรคจิต โรคประสาทหรือมีความวิตกกังวลใดๆ อันเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ ไป บุคคลเหล่านี้จะมีความสนใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งน้อยกว่าบุคคลที่มีสุขภาพจิตปกติ บุคคลที่มีสุขภาพจิตดี จะสามารถเกิดความสนใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ง่าย และสามารถกระทำการจนสำเร็จตามความสนใจของตนเอง

10. ผลสำเร็จที่จะได้รับ ความสนใจเกิดขึ้นจากการที่บุคคลคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่จะได้รับ โดยธรรมชาติมนุษย์มักจะชอบดักตวงผลประโยชน์ การทำงานมักจะคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับ เช่น เมื่อบุคคลเห็นว่างานที่ตนจะกระทำจนบรรลุเป้าหมายนั้น จะสร้างชื่อเสียงและเกียรติยศให้กับตนเองจะทำให้บุคคลเกิดความสนใจและพยายามกระทำการนั้นจนสำเร็จ

จากสาเหตุที่ทำให้เกิดความสนใจที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การที่ครูผู้สอนจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กสนใจนั้น ครูผู้สอนควรคำนึงถึงความสนใจของเด็ก โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย แปลกใหม่ มีคุณค่าและมีความหมายต่อเด็ก

3.5 องค์ประกอบของความสนใจ

ความสนใจของบุคคลอาจคล้ายหรือแตกต่างกันไป ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ สุขุขา จันท์เอม และ สุรางค์ จันท์เอม (2518: 72 – 73) กล่าวถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสนใจไว้ดังนี้

1. ความสนใจนั้น เกิดขึ้นจากความพร้อม ความต้องการและอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม
2. ความสนใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นเรื่องของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะคนทุกคนไม่จำเป็นต้องมีความสนใจในสิ่งเดียวกัน และในระยะเวลาเดียวกัน
3. ความสนใจนั้น มีความสัมพันธ์อย่างสูงกับสุขภาพของร่างกาย เด็กจะสนใจสิ่งใดเป็นระยะสั้นหรือยาว ย่อมขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของร่างกาย
4. ความสนใจเฉพาะอย่างนั้น อาจเปลี่ยนไปตามวัยและเวลาของแต่ละบุคคล แต่แบบแผนของความสนใจค่อนข้างคงที่ ทำให้วัดความสนใจในอนาคตของคนได้
5. ความสนใจ มีความสัมพันธ์อย่างสูงกับสภาพทางจิตใจและเชาวน์ปัญญา บุคคลที่มีเชาวน์ปัญญาต่ำ จะสนใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่มากอย่างและไม่สลับซับซ้อน ผิดกับบุคคลที่มีเชาวน์ปัญญาสูง มักจะสนใจหลายๆ อย่างในเวลาเดียวและเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนมาก
6. ความสนใจ มีความสัมพันธ์อย่างสูงกับรากฐานทางประสบการณ์ของเด็ก เด็กจะสนใจเรื่องใด เด็กจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานพอสมควร ถ้าเด็กขาดประสบการณ์เด็ก อาจไม่สนใจเป็นเพียงอยากรู้ อยากรูเห็น ชั่วครู่เดียว แล้วก็เลิกความสนใจไป

3.6 การสร้างความสนใจ

ซูซีฟ อ่อนโคสูง (2520: 8 – 9) กล่าวว่า ครูสามารถสร้างสิ่งเร้าให้นักเรียนสนใจ ในการเรียนได้โดยวิธีการต่างๆ ดังนี้

1. ให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนมากๆ ซึ่งหมายถึง ให้มีการเคลื่อนไหว การใช้ประสาทสัมผัสหลายๆ ทางให้มีการประเมินค่าความคิดและแสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ โดยอย่าให้กิจกรรมนั้นเป็นแบบนักเรียนเป็นผู้ถูกกระทำ คือ นักเรียนนั่งเฉยๆ นักเรียนได้ใช้วัยวะสัมผัสเพียงสองอย่าง เช่น ดูหรือฟังเท่านั้น หรือให้นั่งคิดอยู่ตลอดเวลา
2. ใช้วัสดุอุปกรณ์เข้าช่วย เช่น วัตถุ รูปภาพ หุ่นจำลอง แผนภูมิ รูปเขียน เป็นต้น ซึ่งเด็กสามารถรับได้ทางประสาทสัมผัสต่างๆ

3. การแข่งขันอย่างมีมิตรภาพ ไม่เอาจริงเอาจังจนเกินไป มิฉะนั้นอาจจะทำให้เกิดความวิตกกังวล ความกลัว ความกดดันต่างๆ ตลอดจนความคับข้องใจซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่พึงปรารถนาสามารถหลีกเลี่ยงได้โดยให้แข่งกับตนเองหรือแข่งเป็นกลุ่ม

4. การร่วมมือซึ่งกันและกัน ให้นักเรียนช่วยเหลือและร่วมมือกันในการทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียน

5. มีแบบให้ลอกเลียน ครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านความประพฤติและการปฏิบัติต่างๆ

6. มีการให้รางวัล เช่น ให้ได้รับสิทธิพิเศษ ให้สิ่งที่เป็นวัตถุ ให้ได้รับความสนุก ให้มีโอกาสประสบความสำเร็จ ให้มีโอกาสเป็นที่หนึ่ง ให้ได้รับความเอาใจใส่ ให้ได้รับการยอมรับ ให้ได้รับคำชมเชย ฯลฯ

7. มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านกิจกรรม เนื้อหาและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ

8. มีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงในรูปของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อใช้ในการประเมินตนเอง ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้เด็กอยากเรียน

9. กระตุ้นให้นักเรียนตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนให้ได้

สุโท เจริญสุข (2525: 72) ได้เสนอแนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามความสนใจของนักเรียน ดังนี้

1. นำเอาเรื่องหรือสิ่งแปลกใหม่มาเล่าหรือแสดงให้นักเรียนดู

2. ทำบทเรียนให้สนุก โดยใช้อุปกรณ์การสอน เทคนิควิธีการหลายๆ รูปแบบ

3. ทำบทเรียนให้กระจำ โดยใช้ถ้อยคำที่ง่ายๆ หรือที่เป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม

4. ให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือกระตุ้นให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนเสมอโดยใช้คำถาม กิจกรรม อุปกรณ์ต่างๆ ช่วยสอน

5. จัดสิ่งแวดล้อมให้น่าสนใจ

6. มีการเสริมแรง

วารินทร์ สายโอบเอื้อ และ สุณีย์ ธีรดากร (2522: 130 – 131) ได้กล่าวถึงวิธีการสร้างความสนใจ ดังนี้

1. ต้องศึกษาความต้องการของผู้เรียนโดยส่วนใหญ่ว่าเป็นอย่างไร จะได้จัดบทเรียนสภาพห้องเรียน สื่อการเรียนต่างๆ ให้ตรงกับความต้องการของเขา

2. ก่อนสอนเรื่องใดควรสำรวจความสามารถพื้นฐาน ตลอดจนความถนัดของผู้เรียนก่อนจะได้จัดสิ่งเร้าให้ตรงกับที่เขาต้องการ

3. จัดสภาพห้องเรียนให้น่าสนใจ ตั้งคำถามยั่วและท้าทายความสามารถของนักเรียนในขณะเดียวกันก็กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัวกับสภาพการณ์บางอย่างที่เป็นปัญหา ที่แปลกไปจากเดิม เป็นต้น

4. ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในงานที่ทำบ้าง เพื่อเป็นกำลังใจให้เขาทำงานระดับสูงต่อไป โดยเลือกงานที่เหมาะสมกับความสามารถและความถนัดของผู้เรียน จะช่วยให้เขาสนใจงานที่มอบหมายให้ทำ

5. ชี้ทางหรือรายงานความก้าวหน้าของผู้เรียนให้ทราบเป็นระยะๆ ให้เขาได้ทราบว่า เขาก้าวมาถึงไหนแล้ว อีกไม่กี่ขั้นก็จะบรรลุจุดหมายปลายทางที่ต้องการแล้ว จะทำให้เขาตั้งใจทำเพื่อผลสำเร็จของตัวเอง

6. ฝึกให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตัวเขาบ้าง จากการศึกษานอกสถานที่ จากการสังเกต หรือจากการสัมภาษณ์ สอบถามจากแหล่งวิชาการต่างๆ ตลอดจนการทดลองค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ด้วยวิธีการสืบสวนสอบสวน หรือให้นักเรียนฝึกเป็นผู้นำและผู้ตามได้ในโรงเรียน หรือนอกห้องเรียน โดยให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการฝึกวินัยของนักเรียนเอง

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2528: 234) ได้เสนอแนะแนวทางการสร้างความสนใจให้ครูผู้สอนนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. ศึกษาความต้องการของผู้เรียนส่วนใหญ่ เพื่อจะได้จัดบทเรียน สภาพห้องเรียน และสื่อการเรียนต่างๆ ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน
2. สำรวจพื้นฐานทางด้านความถนัดของผู้เรียน เพื่อจัดสภาพการเรียนการสอนให้ตรงกับความถนัดนั้นๆ
3. จัดสภาพการเรียนใหม่ให้น่าสนใจ มีการตั้งคำถามย่อย และท้าทายความสามารถของผู้เรียน พยายามให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนให้มากที่สุด เช่น การแสดงความคิดเห็น การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ตลอดจนการพยายามสร้างให้เกิดสิ่งที่ตื่นตาตื่นใจสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ และนำสิ่งที่ทันสมัยในยุคนั้นมากล่าวด้วย
4. การให้แรงเสริม โดยพยายามให้ผู้เรียนได้ประสบความสำเร็จในการเรียน หรือการทำงานนั้นๆ บ้าง โดยเลือกให้ตรงกับความถนัดและความสามารถของเขา จะทำให้เขาสนใจสิ่งที่ได้รับมอบให้ทำ
5. ชี้ทางหรือให้ทราบความก้าวหน้าในการทำงานทุกระยะของผู้เรียน ทำให้เขามีความสนใจที่จะทำงานนั้นๆ ต่อไป

สรุปได้ว่า การสร้างความสนใจในการเรียนการสอนมีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของครูมาก เพราะหากนักเรียนมีความสนใจก็จะทำให้นักเรียนเข้าใจง่าย และนำไปสู่ การเรียนรู้ที่คงทนถาวร ฉะนั้นครูจึงควรจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความสนใจของเด็กเป็นสำคัญ

3.7 การวัดความสนใจ

เดวิส (Davis. 1964: 160 – 161) กล่าวถึงวิธีการวัดความสนใจ ดังนี้

1. ค้นหาสิ่งที่แต่ละบุคคลชอบทำ ในระยะ 1 – 2 ปีที่ผ่านมา ถ้าเขาขอมสละเวลาว่างที่มีอยู่ทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
2. ค้นหาว่าแต่ละบุคคลมีความรู้ในเรื่องนั้นๆ มากน้อยเพียงใด ถ้าเขามีความรู้ในเรื่องนั้นมากก็แสดงว่า เขาสนใจเรื่องนั้น ทั้งนี้เพราะคนเราย่อมจำสิ่งที่ตนสนใจได้ดีกว่าสิ่งที่ไม่สนใจ
3. ให้แต่ละบุคคลแสดงความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อข้อความต่างๆ ที่กำหนดไว้ให้

เคอล็อก (Kerlock. 1955: 189 – 192) ได้กล่าวถึงวิธีวัดความสนใจซึ่งสอดคล้องกับเพาเวลล์ (Powell. 1963: 180 – 192) ไว้ 3 วิธี คือ

1. ใช้แบบสอบถามความสนใจ (Interest Inventories) แบบวัดความสนใจ ประกอบด้วยข้อความชุดหนึ่งสำหรับให้แต่ละบุคคล แสดงความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อข้อความต่างๆ เหล่านั้น
2. ใช้แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaires) โดยให้แต่ละบุคคลมีอิสระที่จะตอบคำถามต่างๆ ได้ ตามความรู้สึกที่แท้จริงของตน
3. ใช้การสัมภาษณ์ (Interviews) ซึ่งจะช่วยให้ผู้สัมภาษณ์ ได้สังเกตเห็นพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้

การวัดความสนใจที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การวัดความสนใจของเด็ก ครูผู้สอนสามารถกระทำได้หลายวิธี ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทางเลือกวิธีวัดให้ตรงกับจุดประสงค์ของการวัด

3.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ

งานวิจัยต่างประเทศ

ไวเฮด (Whitehead. 1968: 234) ได้ศึกษาความสนใจของเด็กหญิงชายอายุ 12 – 14 ใ้ว่า เรื่องที่เด็กหญิงและเด็กชายชอบ คือ เรื่องการผจญภัย และเรื่องลึกลับ เรื่องชีวประวัติ เรื่องเพื่อน เรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ เรื่องตลกขบขัน เรื่องเทพนิยาย เรื่องนิทาน เรื่องเกี่ยวกับวีรบุรุษ เรื่องที่เด็กชายชอบมากกว่าเด็กหญิง คือ เรื่องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ และนิยายอิงประวัติศาสตร์ เรื่องกีฬา เรื่องที่เด็กหญิงชอบมากกว่าเด็กชาย คือ เรื่องเกี่ยวกับอาชีพ และเรื่องรักใคร่

บล็อก (Block. 1970: 104 – 106) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจในการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลปรากฏว่า ความสนใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวก

งานวิจัยในประเทศ

ฉวีวรรณ ไททอง (2540: 80) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสนใจในวิธีสอนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้เทคนิค PANORAMA กับการสอนอ่านตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้เทคนิค PANORAMA กับการสอนอ่านตามคู่มือครูมีความสนใจในวิธีสอนภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

รัชดา ขำครุฑ (2540: 56 – 57) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ ระดับนาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปกับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู มีความสนใจในการเรียนภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

พูนศรี กิจเฉลา (2544: 91) ได้ศึกษาความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียนภาษาไทยและความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดย

การใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC กับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC กับการเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู มีความสนใจในการเรียนภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

นันทิยา สุวรรณรัตน์ (2544: 70) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถในการรับสารและความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียช่วยสอนและการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียช่วยสอนกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูมีความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ศรีบังอร จุ้ยศิริ (2550: 67) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวรรณคดีไทยโดยใช้เพลงประกอบการสอนกับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า 1) ความสนใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอนกับการสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ความสนใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอนก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ความสนใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนที่ความคิด

4.1 ความหมายของแผนที่ความคิด

มีผู้ให้ความหมายของแผนที่ความคิด ไว้ ดังนี้

สมศักดิ์ สินธุระเวชัญ (2542: 125) ได้กล่าวว่าแผนที่ความคิดเป็นการนำทฤษฎีทางสมองไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ แผนที่ความคิดเป็นการทำงานร่วมกันของสมองด้านซ้าย และด้านขวา สมองด้านซ้ายจะทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ คำ สัญลักษณ์ ตรรกวิทยา สมองด้านขวาจะทำหน้าที่ในการสังเคราะห์ รูปแบบ สี รูปร่าง

สมศักดิ์ ภูวิภาดารรรณ (2544: 51) ได้ให้ความหมายว่า แผนที่ความคิดเป็นผังความสัมพันธ์ทางความหมาย เป็นยุทธวิธีที่ออกแบบมาเพื่อแสดงข้อมูลโดยอาศัยกราฟิกด้วย การจัดประเภทย่อยๆ ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์หลักของเรื่องหรือเป็นการจัดหมวดหมู่ ความสัมพันธ์ โดยอาศัยแผนภูมิเข้าช่วยให้เห็นได้ชัดเจน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 14) ให้ความหมายของแผนที่ความคิดว่า เป็นการฝึกให้ผู้เรียนจัดกลุ่มความคิดรวบยอดของตน เพื่อให้เห็นภาพรวมของความคิดเห็นความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอดเป็นภาพ สามารถเก็บไว้ในหน่วยความจำได้ง่าย

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2545: 29) ได้ให้ความหมายแผนที่ความคิด (Mind Map) เป็นการแสดงแผนผังมโนภาพและกระบวนการคิดตั้งแต่ต้นจนจบเพื่อช่วยให้เห็นภาพรวมของเรื่องที่กล่าวถึงอย่างชัดเจน

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2548: 50) กล่าวว่า แผนที่ความคิด เป็นผังแสดงโครงสร้างสาระ ความคิดต่างๆ ในภาพรวม ซึ่งเป็นภาพกว้าง มักใช้สัญลักษณ์ รูปทรงเรขาคณิต เพื่อจำแนกหรือจัด เรียงลำดับความสำคัญของสาระหรือข้อมูล จะลากเส้นในลักษณะต่างๆ ทั้งที่เป็นเส้นตรง เส้นโค้ง ทั้ง ที่มีลูกศรกำกับหรือไม่มีก็ได้ เพื่อแสดงการเชื่อมโยงของข้อมูลและความคิดต่างๆ โดยจะมีคำเชื่อมหรือ ไม่มีก็ได้ การแสดงตัวแทนความหมายของความคิดนั้น อาจแสดงด้วยข้อความที่เป็นวลี คำ ประโยค หรือภาพสัญลักษณ์ก็ได้

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2552: 179) ให้ความหมายว่าเป็นการแสดงการเชื่อมโยง ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งระหว่างความคิดหลัก ความคิดรอง และความคิดย่อยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552: 263) กล่าวว่า แผนที่ความคิดเป็นการแสดงออกของการคิด แบบรอบทิศทาง ซึ่งเป็นลักษณะการทำงานตามธรรมชาติของสมองมนุษย์ เป็นเทคนิค การแสดงออก ด้วยภาพที่มีพลังนำไปสู่กุญแจสากลที่จะใช้ไขประตูสู่ศักยภาพของสมอง

ทิตนา เขมมณี (2552: 389) ได้ให้ความหมายว่า แผนที่ความคิดเป็นผังที่แสดงความสัมพันธ์ ของสาระหรือความคิดต่างๆ ให้เห็นเป็นโครงสร้างในภาพรวม โดยใช้ เส้น คำ ระยะห่างจากจุดศูนย์กลาง สี เครื่องหมาย รูปทรงเรขาคณิต และภาพ แสดงความหมาย และความเชื่อมโยงของความคิดหรือสาระ นั้นๆ

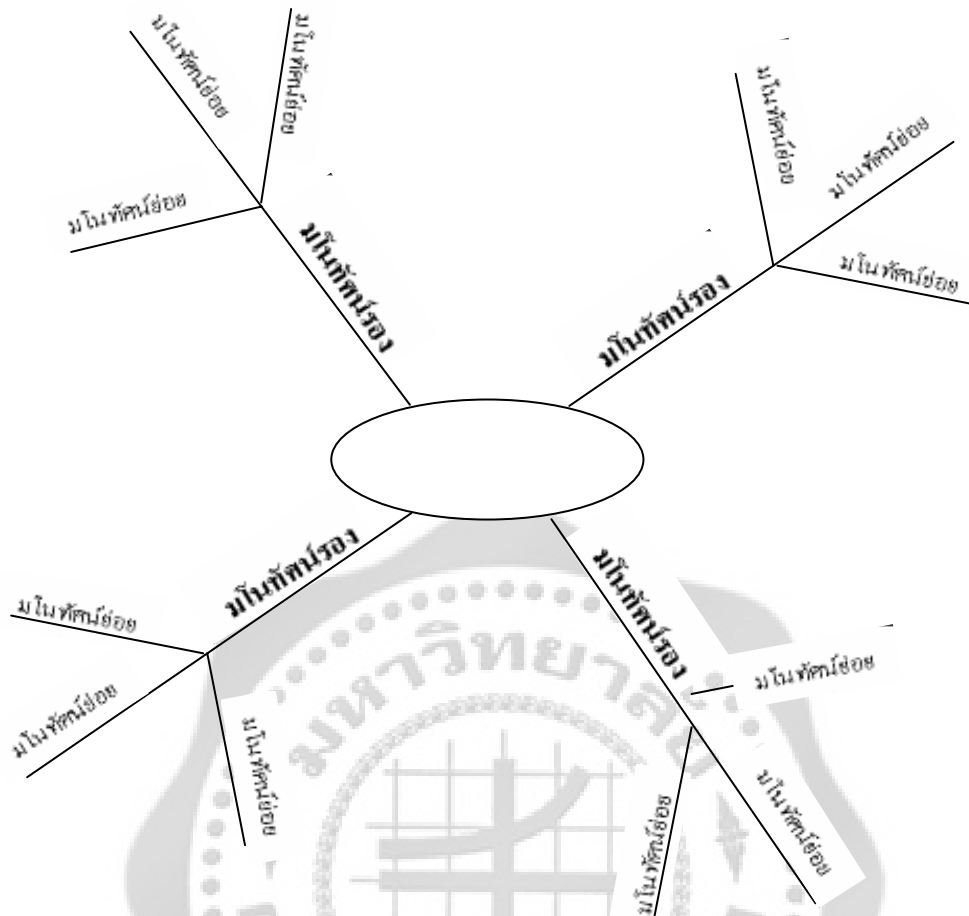
โทนี บูซาน (2552: 9) กล่าวว่า Mind Map เป็นวิธีการจัดเก็บ การจัดการและเรียงลำดับ ความสำคัญของข้อมูลข่าวสาร ซึ่งใช้คำดังและภาพเด่น โดยที่คำและภาพแต่ละภาพเป็นตัวกระตุ้น ความทรงจำแบบเฉพาะเจาะจง และช่วยเสริมให้เกิดเป็นความคิดใหม่ๆ และความเข้าใจใหม่ๆ

จากความหมายของแผนที่ความคิดข้างต้น สรุปได้ว่า แผนที่ความคิดเป็นการแสดงข้อมูล ความรู้ตามกระบวนการคิด โดยการจัดกลุ่มความคิดหลักและความคิดรองให้สัมพันธ์กัน เพื่อช่วยให้ เห็นภาพรวมของเรื่องได้อย่างชัดเจน

4.2 รูปแบบของแผนที่ความคิด

นักการศึกษาหลายท่านได้นำเสนอรูปแบบของแผนที่ความคิดไว้ ดังนี้

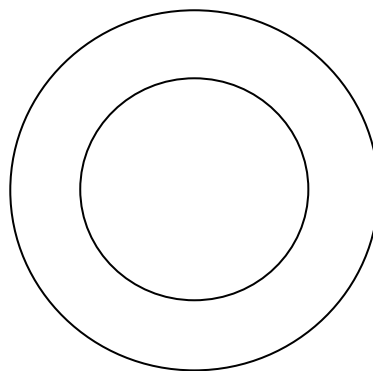
1. แผนที่ความคิด ตามแนวความคิดของ โทนี บูซาน (สุวิทย์ มูลคำ; และ อรทัย มูลคำ. 2552: 179) แผนที่ความคิดรูปแบบนี้ใช้แสดงการเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ระหว่าง ความคิดหลัก ความคิดรอง และความคิดย่อยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ซึ่งมีรูปแบบ ดังนี้

ภาพประกอบ 2 รูปแบบแผนที่ความคิดของ โทนี บูชาน

2. เดวิด เฮอร์ และคณะ (วลัย พานิช. 2549: 77 – 81; อ้างอิงจาก Clarke; & Agne. 1997: *Interdisciplinary High School Teaching*) ได้เสนอแผนที่ความคิด รูปแบบต่างๆ ดังนี้

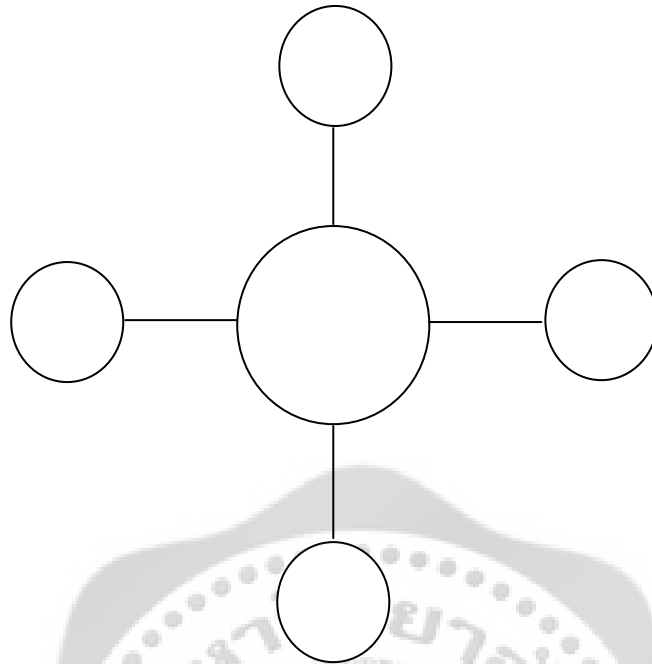
2.1

ภาพประกอบ 3 Circle Map แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาข้อมูลที่อยู่ภายในและภายนอก

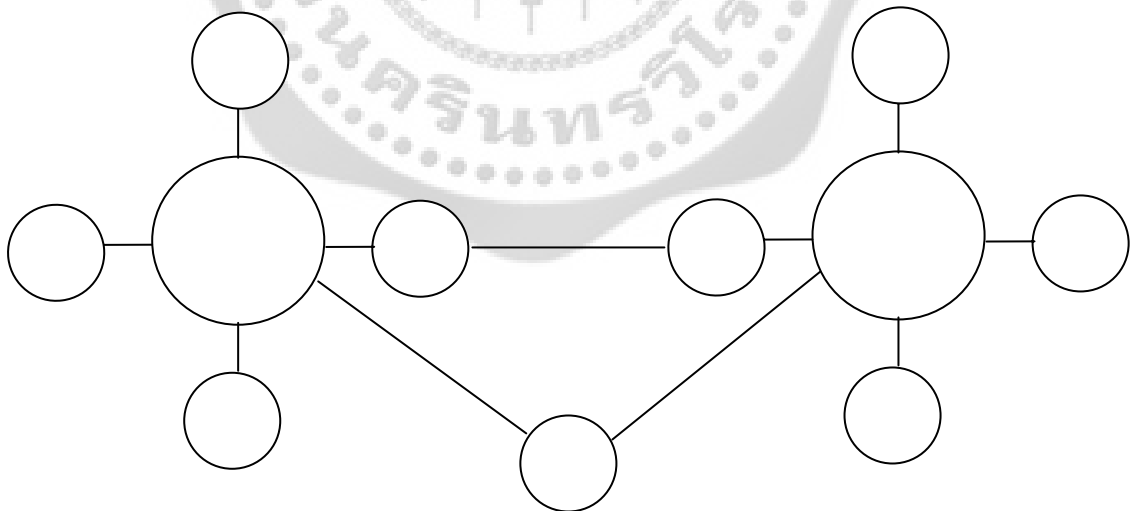

2.2

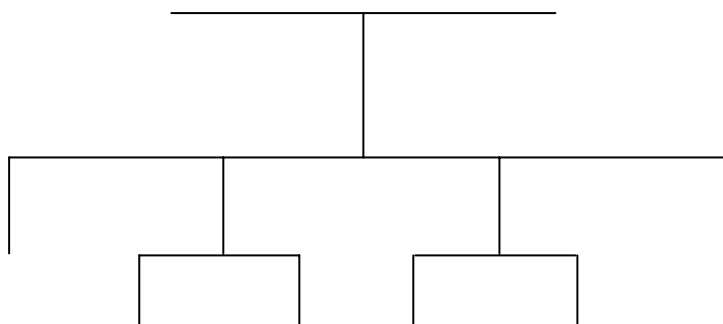
ภาพประกอบ 4 Bubble Map แสดงข้อมูลหรือคำอธิบายที่เกี่ยวข้องระหว่าง วงกลมภายในและวงกลมที่อยู่รอบข้าง

2.3

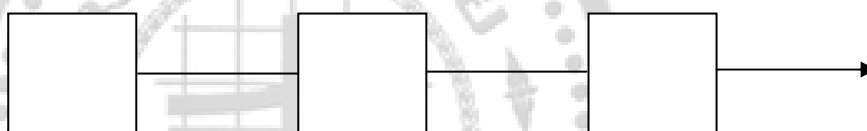
ภาพประกอบ 5 Double bubble Map แสดงข้อมูลหรือคำอธิบายที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงระหว่างความคิดรวบยอดหรือเนื้อหาหลัก 2 ประเด็น ที่มีความคล้ายคลึงร่วมกัน

2.4

ภาพประกอบ 6 Tree Map แสดงแนวคิดหรือข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับความคิดหลักที่เป็นแกนกลาง

2.5

ภาพประกอบ 7 Flow map แสดงขั้นตอนต่างๆ เรียงตามลำดับของเหตุการณ์หรือกระบวนการ

4.3 ขั้นตอนการสร้างแผนที่ความคิด

แผนที่ความคิดเป็นวิธีการสร้างสรรค์ ช่วยกระตุ้นระบบการคิด แสดงความสัมพันธ์ของสาระหรือความคิดต่างๆ ให้เห็นเป็นโครงสร้างในภาพรวม โดยใช้เส้น คำ สี เครื่องหมาย รูปทรงเรขาคณิต และภาพ แสดงความหมายและความเชื่อมโยงของความคิดหรือสาระนั้นๆ โดยมีขั้นตอนหลักๆ ในการทำงาน ดังนี้

แวนดา น็อธ และ โทนี บูซาน (ธัญญา ผลอนันต์; และ ขวัญฤดี ผลอนันต์. 2550: 55 – 57; อ้างอิงจาก Vanda, North; & Tony, Buzan) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแผนที่ความคิด ตามแนวคิดของ แวนดา น็อธ และ โทนี บูซาน ไว้ดังนี้

1. หากกระดาษเปล่า (ไม่มีเส้น) ขนาด A4
2. วางกระดาษตามแนวนอน
3. เริ่มที่กึ่งกลางหน้า
4. ใช้รูปภาพ หรือ สัญลักษณ์ แทนประเด็นหลัก/หัวเรื่องที่เป็นแกนกลางของเรื่อง

5. หัวข้อสำคัญๆ ของเรื่องแตกออกจากภาพศูนย์กลาง
  6. เติมกิ่งก้านสาขาของหัวข้อสำคัญ วาดกิ่งที่มีลักษณะเป็นเส้นโค้ง และเขียนคำให้พอดีกับเส้น
  7. จากนั้นแตกแขนงออกมายังระดับความคิดที่สอง
  8. แดกแขนงของข้อมูลออกไปยังระดับที่สาม และ สี่ ใช้รูปให้มากที่สุดปล่อยให้ความคิดไหลไปอย่างอิสระ
  9. เพิ่มความลึกเข้าไปในแผนที่ความคิด โดยตีกรอบ รอบๆ คำ หรือภาพ
  10. ล้อมกิ่งสาขาในแผนที่ความคิด และระบายสี ใช้แถบสีตามรูปร่างของกิ่งสาขา ใช้สีและรูปแบบที่แตกต่างกัน เพิ่มลูกศรและรหัสระหว่างข้อมูลเพื่อแสดงความสัมพันธ์
  11. ทำแผนที่ความคิดให้ดูสวยงาม มีสีสันสดใส เพิ่มความลึกหรือมิติลงไป
- ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง วัชรินทร์ เสถียรยานนท์ และ วัชรินัย เชาว์ดำรงค์ (2545: 43) ได้กล่าวถึงวิธีการสร้างแผนที่ความคิด ดังนี้
1. กำหนดข้อความหรือคำที่เป็นประเด็นหลักไว้ในวงกลมกลาง
  2. กำหนดข้อความหรือวลีที่เป็นประเด็นรองซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นหลัก โดยอาจใช้ดินสอสีเขียนแสดงวงกลมต่างกัน
  3. ถ้ามีความคิดย่อยๆ หรือประเด็นย่อยๆ ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน อาจเขียนเป็นส่วนขยายได้ต่อไปอีก
- สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2552: 180) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแผนที่ความคิดตามแนวคิดที่สอดคล้องของ โทนี บูชาน ไว้ดังนี้
1. เริ่มเขียนหรือวาดภาพมโนทัศน์หลัก หรือหัวข้อเรื่องตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ ซึ่งควรใช้กระดาษชนิดไม่มีเส้นและวางกระดาษแนวนอน ควรเป็นภาพสี่
  2. เขียนหรือวาดภาพมโนทัศน์รองที่สัมพันธ์กับมโนทัศน์หลักหรือหัวข้อเรื่องกระจายออกไปรอบๆ มโนทัศน์หลัก
  3. เขียนหรือวาดภาพมโนทัศน์ย่อยที่สัมพันธ์กับมโนทัศน์รองแตกออกไปเรื่อยๆ โดยเขียนข้อความไว้บนเส้นแต่ละเส้น เส้นที่ใช้อาจเป็นเส้นตรงหรือเส้นโค้งก็ได้ แต่เส้นที่ใช้กับมโนทัศน์รองจะเป็นเส้นที่ใหญ่กว่ามโนทัศน์ย่อยซึ่งเปรียบเสมือนรากไม้ที่แตกออกจากต้นไม้
  4. ควรใช้ภาพหรือสัญลักษณ์สื่อความหมายที่เป็นตัวแทนของความคิดให้มากที่สุด
  5. เขียนหรือพิมพ์คำด้วยตัวบรรจงขนาดใหญ่ คำที่นำมาเขียนควรเป็นคำสำคัญ
  6. เขียนคำเหนือเส้นและแต่ละเส้นต้องเชื่อมต่อกับเส้นอื่นๆ (กรณี que เขียนเป็นภาพสีเส้นของมโนทัศน์รองและย่อยแต่ละมโนทัศน์ควรเป็นสีเดียวกันตลอด)
  7. ระบายสีให้ทั่วแผนที่ความคิด
  8. ขณะที่เขียนแผนที่ความคิด ควรปล่อยความคิดให้มีอิสระมากที่สุด

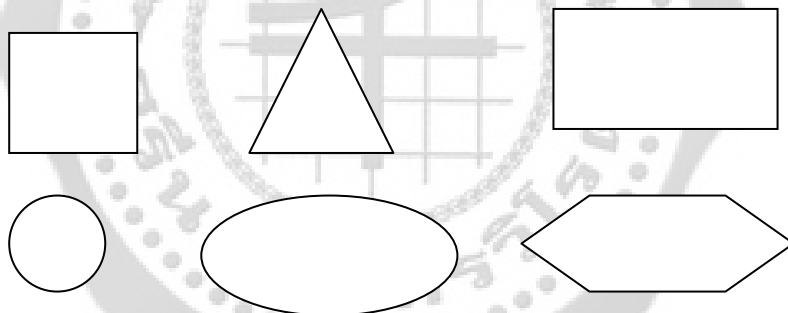
ทิตนา แคมมณี (2552: 389 – 392) ได้นำเสนอขั้นตอนของแผนที่ความคิดไว้ ดังนี้

1. เขียนความคิดรวบยอดหลักไว้ตรงกลาง แล้วแตกสาขาออกไปเป็นความคิดรวบยอดย่อยๆ

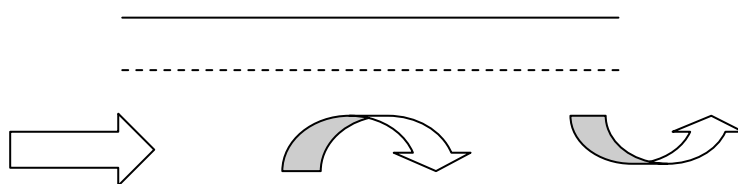
ภาพประกอบ 8 การเขียนความคิดรวบยอดหลักไว้ตรงกลาง

2. เขียนคำที่เป็นตัวแทนความหมายของความคิดนั้นๆ ลงไป และใช้รูปทรงเรขาคณิตแสดงระดับของคำ คำใดอยู่ในขอบเขตหรือระดับเดียวกัน ใช้รูปทรงเรขาคณิตเดียวกันล้อมรอบคำนั้น รูปทรงเรขาคณิตที่นิยมใช้กันโดยทั่วไปมี ดังนี้

ภาพประกอบ 9 การใช้รูปทรงเรขาคณิตแสดงระดับของคำ

3. ลากเส้นเชื่อมโยงความคิด เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของความคิดต่าง ๆ เส้นที่ใช้ อาจเป็นเส้นตรง เส้นโค้ง หรืออาจใช้ลูกศร แสดงความเชื่อมโยงของความคิดต่าง ๆ ดังนี้

ภาพประกอบ 10 การลากเส้นเชื่อมโยงความคิด

4. ใช้สัญลักษณ์ต่างๆ เป็นตัวแทนความหมายของความคิดและความรู้สึกต่างๆ ดังนี้

เวลา

อาหาร

อันตราย

กระจ่าง แจ่มชัด

ภาพประกอบ 11 การใช้สัญลักษณ์

5. สร้างผังความคิดให้สมบูรณ์ ตามความเข้าใจของตน

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552: 265) กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแผนที่ความคิดไว้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 เริ่มด้วยสัญลักษณ์ หรือรูปภาพกลางกระดาษ

ขั้นที่ 2 ระบุคำสำคัญหลัก

ขั้นที่ 3 เชื่อมโยงคำอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำสำคัญหลักด้วยเส้นโยงจากคำสำคัญหลัก

ตรงกลางออกไปทุกทิศทาง

ขั้นที่ 4 เขียนคำที่ต้องการ 1 คำ ต่อ 1 เส้น และแต่ละเส้นควรเกี่ยวข้องกับเส้นอื่นด้วย

ขั้นที่ 5 ขยายคำสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้

ขั้นที่ 6 ใช้สี รูปภาพ ลักษณะของเส้น เป็นการระบุถึงลักษณะความเชื่อมโยง การเน้น

หรือลำดับ

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542: 126 – 127) ได้นำเสนอขั้นตอนการทำแผนที่ความคิดไว้

ดังนี้

1. กำหนดคำถามให้นักเรียนคิด

2. ให้นักเรียนระดมพลังสมอง เพื่อหาสิ่งที่นักเรียนคิด

3. เขียนความคิดรวบยอดหลักไว้ตรงกลางแล้วแตกสาขาออกมาเป็นความคิดรวบยอด

ย่อยตามลักษณะของความคิด

4. ลากเส้นเชื่อมโยงในแต่ละความคิดรวบยอด ความคิดรวบยอดที่สำคัญจะอยู่ใกล้

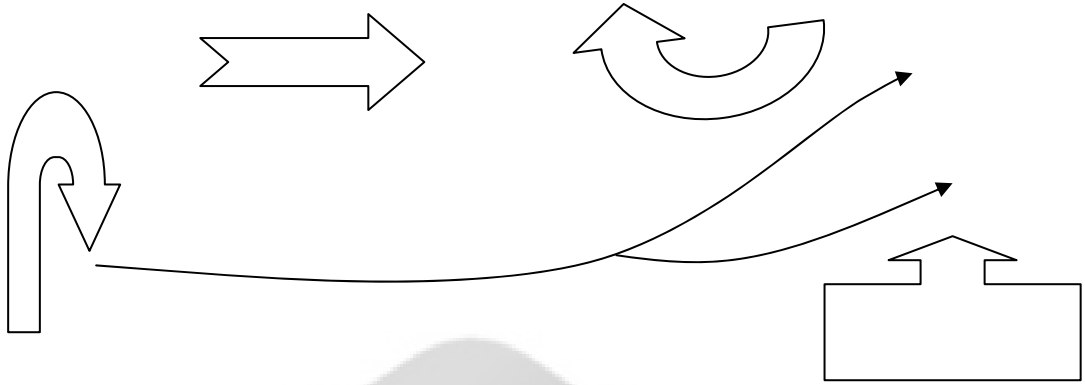
จุดศูนย์กลางมากกว่า ความคิดรวบยอดที่สำคัญน้อยลงไปจะอยู่ห่างจุดศูนย์กลางออกไปเรื่อยๆ

5. ลากเส้นเชื่อมโยงให้เหมาะสม แต่ละเส้นต้องเชื่อมต่อกับเส้นอื่นๆ

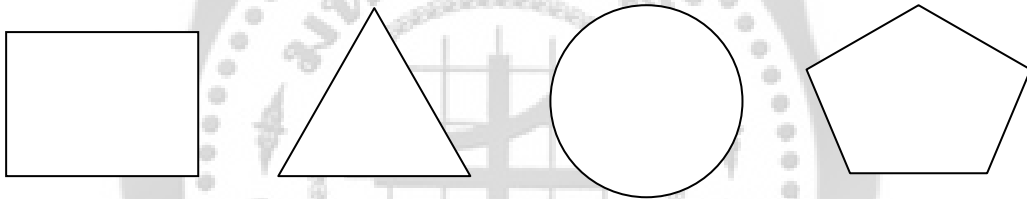
6. คำต่างๆ ควรมีลักษณะเป็นหน่วย เช่น หนึ่งคำต่อหนึ่งเส้น จะช่วยให้แต่ละคำ

สามารถเชื่อมโยงกับคำอื่นๆ ได้ง่ายขึ้น

7. ใช้สี สีช่วยในการจดจำและจุดประกายความคิดสร้างสรรค์ ใช้ลูกศรช่วยแสดงให้เห็นว่า แนวคิดต่างๆ มีความเชื่อมโยงกัน

ภาพประกอบ 12 การใช้เครื่องหมายแสดงการเชื่อมโยงหรือมิติอื่นๆ

ภาพประกอบ 13 การใช้รูปทรงเลขาคณิตแสดงขอบเขตของคำที่มีลักษณะของคำใกล้เคียงกัน

ภาพประกอบ 14 การใช้ภาพ รูป 3 มิติ เพื่อให้โดดเด่น

จากขั้นตอนการสร้างแผนที่ความคิดที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่า การสร้างแผนที่ความคิดต้องเริ่มจากการวาดภาพหรือสัญลักษณ์ไว้ตรงกลางกระดาษ แล้วจากนั้นก็แตกความคิดหลักและความคิดรอง โดยการเขียนคำลงบนเส้น แล้วตกแต่งเส้นสีให้สวยงาม

4.4 การใช้แผนที่ความคิด

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2544: 21) ได้เสนอการนำแผนที่ความคิดไปใช้ ดังนี้

1. นำแผนที่ความคิดมาใช้ในการเรียนการสอน
  - 1.1 เป็นเครื่องมือการเรียนรู้
  - 1.2 ใช้ในการจัดบันทึกการเรียนรู้ การสรุป การอภิปราย ทำให้ผู้เรียนเห็นส่วนต่างๆ ที่เรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชา
    - 1.3 ใช้ทบทวนบทเรียนด้วยแผนที่ความคิด
    - 1.4 เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การจดจำ เป็นไปด้วยความรวดเร็วและเพิ่มความจำ
    - 1.5 ใช้ในการสรุปบทเรียนที่เรียนก่อนสอบ
    - 1.6 ช่วยในการจัดระบบข้อมูลที่กระจัดกระจายให้เป็นระเบียบ
    - 1.7 ใช้ในการวางแผนงาน การแก้ปัญหา การทำโครงการ การนำเสนอผลงาน การเขียนเรียงความ การเขียนรายงานและอื่นๆ
    - 1.8 ใช้เป็นเครื่องมือที่จะขยายความคิดของตน ของกลุ่ม ให้กว้างไกล
    - 1.9 เป็นเครื่องมือระดมความคิด
2. นำแผนที่ความคิดใช้ในการบันทึกคำบรรยาย

การจดบันทึกคำบรรยายแบบเก่าทำให้ข้อมูลหลักๆ คลุมเครือ ไม่มีการเชื่อมโยงและปนเปื้อนกับข้อมูลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกัน แต่การจดบันทึกโดยใช้แบบแผนที่ความคิดกลับจะประณีตเรียบร้อยกว่าในแง่ของเนื้อหา บันทึกจะแสดงแนวคิดที่สำคัญอย่างชัดเจนรวมทั้งการเชื่อมโยง
3. นำแผนที่ความคิดมาใช้ในการจัดบันทึกและการสื่อสาร

ประโยชน์อีกด้านหนึ่งของการใช้แผนที่ความคิด โดยเฉพาะในการจัดบันทึก และสื่อสาร คือ ผู้เข้าร่วมทุกคนต่างก็มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันและต่อเนื่อง ในการทำให้เรื่องที่ประชุมสมบูรณ์ แทนที่จะนั่งรอว่าคนอื่นพูดจบหรือยัง ถ้าได้เข้ามีส่วนร่วมอย่างแข็งขันแล้วก็จะเกิดการวิจารณ์ และการวิเคราะห์ที่มีคุณภาพ เกิดการประสานความคิดกันมากขึ้น พื้นที่ความจำได้มากขึ้น ทั้งยังเข้าใจองค์รวมได้สูงขึ้นด้วยออกมาเขียนให้เห็นอย่างชัดเจน ช่วยทำให้เรามองเราเห็นตัวเองอย่างชัดเจนขึ้น นำไปสู่การใช้ทักษะในการคิดของเราอย่างเต็มที่ และช่วยเพิ่มความสามารถในการทำงาน บันทึกความมีเสน่ห์และความสนุกสนานในชีวิต
4. นำแผนที่ความคิดมาใช้เพื่อการพูดในที่สาธารณะและการเขียนบทความ

คนส่วนใหญ่เมื่อเห็นแผนที่ความคิดเป็นครั้งแรกก็มักมีคำถามว่า จะนำมาใช้กับงานที่มีรูปแบบในเชิงเส้นตรง ดังเช่น การกล่าวสุนทรพจน์หรือการเขียนบทความได้อย่างไร เราต้องลงมือเขียนแผนที่ความคิดและเมื่อเขียนแผนที่ความคิดเสร็จแล้ว ข้อมูลที่เราต้องการก็พร้อมที่จะใช้ได้ทันทีด้วย ขึ้นต่อไปก็เพียงแต่ตัดสินใจว่า เราจะนำเสนอโดยลำดับข้อมูลในลักษณะใด แผนที่ความคิดที่ดีจะต้องเปิดทางเลือกไว้หลายๆ ทาง เมื่อเราเลือกทางใดทางหนึ่งแล้ว แต่ละส่วนของแผนที่ความคิดเขียนกำกับหมายเลขเรียงลำดับ เมื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาเขียน หรือพูดก็เพียงแต่กำหนดโครงเรื่องให้

ครอบคลุมประเด็นความคิดที่สำคัญๆ แล้วจึงค่อยลงรายละเอียดที่ละเอียด ทำตามหลักการของการแบ่งกิ่งก้านสาขาที่แตกแขนงต่อเนื่องกัน วิธีนี้จะช่วยขจัดปัญหาเรื่องการเขียนร่างใหม่แก้แล้วแก้อีก เมื่อเขียนแผนที่ความคิดเสร็จแล้วก็เท่ากับเป็นการรวบรวมข้อมูลและการจัดข้อมูลทีละส่วนเสร็จไปพร้อมกัน

สวีย์ มุลค่า และ อรทัย มุลค่า (2552: 181) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการนำแผนที่ความคิดไปใช้ ไว้ดังนี้

1. ใช้ระดมพลังสมอง
2. ใช้สรุปหรือสร้างองค์ความรู้
3. ใช้วิเคราะห์เนื้อหาหรืองานต่างๆ
4. ใช้จัดระบบความคิดและช่วยให้จำได้ดี
5. ใช้นำเสนอข้อมูล

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552: 265) ได้เสนอแนะการนำแผนที่ความคิดไปใช้ ดังนี้

1. การจดบันทึก การจดบันทึกโดยทั่วไป คนส่วนใหญ่มักใช้การจดแบบแนวนอนหรือแนวตั้งทางเดียวตามส่วนของภาษานั้นๆ ทำให้ไม่ได้ประโยชน์จากการจดบันทึกอย่างเต็มที่ เนื่องจากไม่เห็นถึงจุดสำคัญ และความสัมพันธ์ของเนื้อหาอย่างชัดเจน แต่หากเปลี่ยนรูปแบบการจดบันทึกเป็นแบบแผนที่ความคิด จะทำให้ผู้จดบันทึกเห็นถึงจุดสำคัญ และความเชื่อมโยงของเนื้อหาจนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาเหล่านั้น มากขึ้น

2. การตัดสินใจ ในการตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยปกติมักจะไม่สามารถเห็นถึงผลดีหรือผลเสียได้ชัดเจน ทำให้การตัดสินใจในบางครั้งเกิดความผิดพลาด เกิดผลเสียมากมาด้วยตนเองและส่วนรวมได้ แต่ถ้าใช้แผนที่ความคิดประกอบการตัดสินใจ จะทำให้เห็นผลดีหรือผลเสีย อันเนื่องมาจากการตัดสินใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทำให้โอกาสตัดสินใจผิดพลาดมีน้อยลงด้วย

3. การเสนอผลงาน การเสนอผลงานที่ทำโดยทั่วไป บางครั้งทำให้ผู้รับสารไม่เข้าใจไม่เห็นภาพหรือองค์ประกอบของสิ่งที่กำลังแสดง รวมไปถึงความเชื่อมโยงขององค์ประกอบย่อยๆ อีกด้วย แต่ถ้าใช้แผนที่ความคิดในการเสนอผลงาน จะทำให้เห็นภาพรวมของสิ่งที่ต้องการแสดง รวมทั้งการเชื่อมโยงขององค์ประกอบ และมีการเน้นความสำคัญ ทำให้การเสนอผลงานเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. การแก้ปัญหา เมื่อบุคคลพบกับปัญหาแล้วไม่สามารถแก้ไขได้ เป็นเพราะไม่ทราบถึงสาเหตุที่แท้จริง และไม่สามารถคิดกระบวนการที่จะแก้ปัญหานั้นๆ ได้ แต่ถ้าใช้แผนที่ความคิดในการแก้ปัญหา ก็จะทำให้ผู้แก้ปัญหามองถึงสาเหตุที่แท้จริงง่ายขึ้น และยังเชื่อมโยงสาเหตุกับปัญหาได้ง่ายขึ้น รวมทั้งสามารถสร้างทางเลือกที่หลากหลาย และสามารถลำดับวิธีการแก้ปัญหาได้สะดวกขึ้น

5. การวางแผน การวางแผนที่ต้องอาศัยการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานต่างๆ ที่จะดำเนินการ เช่น จุดประสงค์ บุคคลที่เกี่ยวข้อง สถานที่ เวลาที่เหมาะสม เป็นต้น เพราะฉะนั้นหากใช้แผนที่ความคิดในการวางแผนก็จะทำให้วิเคราะห์ปัจจัยดังกล่าวได้ง่ายและครบถ้วน ทำให้การวางแผนเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การนำแผนที่ความคิดมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนนับว่า มีประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะแผนที่ความคิดสามารถช่วยในเรื่องของการบันทึก การทบทวนบทเรียน การระดมความคิด การตัดสินใจ

การแก้ปัญหา ฯลฯ และที่สำคัญคือแผนที่ความคิดทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเมื่อผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ก็จะนำไปสู่การเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่มีคุณค่า

4.5 ประโยชน์และข้อดีของแผนที่ความคิด

การใช้แผนที่ความคิดมีประโยชน์ในการนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และเพื่อให้การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพที่ดี

โทนี บูชาน (1997: 96) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนที่ความคิด ต่อไปนี้

1. ใช้ทบทวนบทเรียน สรุปสาระสำคัญที่เรียนทำให้จดจำได้ง่าย ไม่เครียด
2. ใช้คิดเรื่องใหม่ที่หลากหลาย สร้างสรรค์มีชีวิตชีวา
3. ใช้ในการวางแผนการสอน การพูดในที่สาธารณะเมื่อมีแผนที่ความคิดจะทำให้เกิด

ความมั่นใจ

4. ใช้สำหรับสรุปทบทวนการประชุม
5. ใช้ในการจัดบันทึกความคิด พื้นความจำ
6. ใช้เชื่อมโยงเครือข่ายความสำคัญจากเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีหัวเรื่องหลักอยู่ตรงกลาง

แล้วมีหัวเรื่องย่อยแตกเป็นเรื่องราวลงไป

7. การใช้สัญลักษณ์ในบทเรียนต่างๆ แทนตัวหนังสือ

วัลย์ พาณิช (2549: 87 – 88) ได้กล่าวถึงประโยชน์ ดังนี้

1. ใช้สร้างระบบสื่อความหมายของนักเรียนแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของมโนทัศน์หรือความคิดรวบยอดต่างๆ ขณะที่นักเรียนอยู่ในกระบวนการเรียนรู้

2. แสดงให้เห็นรูปแบบของการคิดของนักเรียนทั้งในรูปแบบของการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการบูรณาการเชื่อมโยง

3. ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง นำสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้กับความรู้เดิมมาเชื่อมโยงความสัมพันธ์และพัฒนาการคิดในระดับสูง และนำมาใช้ประโยชน์ต่อไป

4. ช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาสาระ ความเชื่อมโยงของเนื้อหา หรือความคิดรวบยอดต่างๆ เน้นให้เห็นวิธีการคิด

5. ช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจจุดประสงค์ของการเรียนรู้ และเส้นทางการเรียนรู้ที่ครูจะพัฒนานักเรียน

6. เป็นเครื่องมือที่เรียกว่า Cognitive Tools ช่วยให้นักเรียนวิเคราะห์หาความคิดรวบยอดที่กำลังศึกษา หมายความว่า การแบ่งประเภท ความเกี่ยวข้องของข้อมูลที่แสดงลักษณะของความคิดรวบยอดนั้นๆ เรียงลำดับของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความคิดรวบยอดนั้นๆ สาเหตุของเหตุการณ์นั้นๆ หรือผลอันเกิดจากสาเหตุต่างๆ

7. เป็นเครื่องหมายที่ช่วยพัฒนาให้นักเรียนเกิดทักษะการคิด ครูสามารถเข้าใจความคิดของนักเรียน สามารถตรวจสอบความคิดของนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหา หรือความคิดรวบยอด

ต่างๆ ได้

8. ใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนการสอนแบบบูรณาการ ครูใช้แผนที่ความคิดเชื่อมโยงความเกี่ยวข้องของเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาต่างๆ กับกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดทักษะแผนที่ความคิด

9. แผนที่ความคิดที่เป็นแผนที่ความคิด สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์หนังสือเรียนก่อนที่ครูจะเลือกใช้เพื่อศึกษาการพัฒนาความคิดรวบยอดให้แก่นักเรียน

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง วัชรินทร์ เสถียรยานนท์ และ วัชনীร์ เชาว์ดำรงค์ (2545: 43) กล่าวถึงประโยชน์แผนที่ความคิดว่า แผนที่ความคิดใช้เพื่อพิจารณาภาพรวมของความคิดและสร้างเค้าโครงความคิด

ข้อดีของแผนที่ความคิด

แผนที่ความคิดช่วยให้เห็นภาพรวมกว้างๆ และเป็นวิธีการที่สะดวกในการเตรียมการวางแผนเป็นอย่างดี

พรพันธ์ อิศระ (2545: 15) กล่าวถึงข้อดีของแผนที่ความคิดรูปแบบของโทนี บูซาน ดังนี้

1. ศูนย์กลางความคิดหลักจะถูกกำหนดเด่นชัดขึ้นกว่าเดิม
2. เชื่อมโยงความคิดกับประสบการณ์ได้ตามลำดับความสำคัญ
3. ความสำคัญของแต่ละความคิดเชื่อมโยงกันให้เห็นเด่นชัด โดยความคิดที่สำคัญกว่าอยู่ใกล้จุดศูนย์กลาง

4. ช่วยฟื้นความจำทำให้การทบทวนบทเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
5. ทำให้ข้อมูลไม่กระจัดกระจาย

6. แผนที่ความคิดแต่ละแผ่นมีหัวเรื่องที่แตกต่างกันออกไปช่วยให้ฟื้นความจำ

7. ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์การเขียนบทความต่างๆ ที่ปลายเปิดช่วยทำให้สมองสร้างสรรค์ความคิดใหม่ๆ ได้ทันที

8. ประหยัดเวลาในการบันทึกแต่ช่วยให้จดจำและเข้าใจมากขึ้น
สรุปแผนที่ความคิดมีประโยชน์ และข้อดีต่อการเรียนการสอน และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันช่วยในด้านความจำ การทำความเข้าใจ การสรุปบทเรียน และอื่นๆ ซึ่งเป็นการช่วยพัฒนาการคิดสร้างสรรค์เป็นอย่างดี

4.6 การประเมินผลแผนที่ความคิด

วัลย์ พานิช (2549: 86 – 87) ได้ให้เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินมีทั้งหมด 10 องค์ประกอบให้คะแนนตามความเหมาะสม หรือจะใช้การประเมินค่า ตามระดับของการทำงาน เป็น 4 ระดับ คือ 1 = ปรับปรุง 2 = พอใช้ 3 = ดี และ 4 = ดีมาก

องค์ประกอบสำคัญที่ใช้ในการประเมิน

1. ใช้แผนที่ความคิดได้เหมาะสมกับข้อมูลและวัตถุประสงค์จะนำเสนอ

2. ใช้รูปเรขาคณิตแสดงโดยให้เห็นประเด็นหลักสำคัญที่นำเสนอได้ชัดเจน
3. มีการนำเสนอทั้งประเด็นหลักเชื่อมโยงกับประเด็นรองต่างๆ
4. มีการนำเสนอรายละเอียดประกอบในแต่ละส่วนที่สำคัญ
5. ข้อมูลที่นำเสนอมีความชัดเจนที่แสดงว่านักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหา
6. มีการนำเสนอความสัมพันธ์ ความเชื่อมโยงของเนื้อหาต่างๆ อย่างถูกต้องตาม

หลักการ

7. แสดงองค์ประกอบของแผนที่ความคิดอย่างครบถ้วน
8. ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้อง
9. มีความประณีตในการนำเสนอแผนที่ความคิด
10. มีความถูกต้องในเรื่องของตัวสะกดการันต์ การใช้เครื่องหมาย การใช้หลักภาษา

และการเลือกใช้คำในการเขียน

4.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนที่ความคิด

งานวิจัยในต่างประเทศ

ทาริคานิ (Taricani. 2002: 1714 – A) ได้ศึกษาเพื่อกำหนดผลการรวบรวมข้อมูลสะท้อนกลับเข้ากับการทำให้เกิดแผนผังความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้คำศัพท์เทคนิค และความเข้าใจของผู้เรียน โดยใช้คะแนนของผู้เรียนแต่ละคนในรูปแบบของเกณฑ์รวมและใช้แบบทดสอบคำศัพท์เทคนิคและแบบทดสอบความเข้าใจ ผลการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างคะแนนทดสอบของผู้เรียนที่ทำให้เกิดแผนผังความคิดของผู้เรียนบางส่วนมีข้อมูลสะท้อนกลับและผู้ที่ไม่ได้มีข้อมูลสะท้อนกลับ กลุ่มประชากรในกรณีศึกษาคือ นักเรียนชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกา จำนวน 150 คน เป็นนักเรียนชาย 79 คน และนักเรียนหญิง 71 คน ทั้งวิชาเอกวิทยาศาสตร์ 55 คน และไม่ใช่เอกวิทยาศาสตร์ 95 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) การใช้แผนผังความคิดไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญจากผู้ที่ไม่ได้ใช้แผนผังความคิด ในด้านคะแนนทดสอบเกณฑ์ 2) นักศึกษาที่ไม่ได้รับข้อมูลสะท้อนกลับทำคะแนนได้ดีกว่า ผู้ที่ไม่ได้รับข้อมูลสะท้อนกลับอย่างมีนัยสำคัญ และนักศึกษาวิชาเอกวิทยาศาสตร์ที่ทำงานโดยใช้แผนผังความคิด ทำคะแนนได้สูงสุด อย่างมีนัยสำคัญในแบบคำศัพท์เทคนิค

วอง (Wang. 2004: 3656 – A) ได้ทำการศึกษาเพื่อสำรวจผลของความรู้ก่อนการสอน และสำรวจยุทธวิธีที่ใช้ผังความคิดในการจำแนกผลสัมฤทธิ์ ตามความแตกต่างของจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ยุทธวิธีผังความคิด ได้แก่ การจับคู่ การจำแนกบุพบท และการให้นักเรียนรวบรวมผังความคิด สื่อการสอน ได้แก่ เนื้อหาคำอธิบาย Word 2000 ที่เกี่ยวกับจิตใจมนุษย์ ผลสัมฤทธิ์ประเมินผลโดยแบบทดสอบการจำแนก แบบทดสอบวัดการใช้ถ้อยคำและแบบทดสอบวัดความเข้าใจและแบบทดสอบรวมกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับต่ำกว่าปริญญาตรี 290 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดสอบ 182 คน ได้แก่ กลุ่มที่ใช้การจับคู่โดยใช้ผังความคิด 50 คน กลุ่มที่ใช้ผังความคิดในการจำแนกบุพบท 44 คน และกลุ่มที่ใช้ผังความคิดในการรวบรวมแนวคิดจำนวน 46 คน และจัดเป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 42 คน ใช้

สถิติ MANOVA ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยกำหนดค่าระดับนัยสำคัญไว้ที่ .05 จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า 1) ยุทธวิธีการใช้ผังความคิดทั้ง 3 แบบให้ผลในการจำแนกผลสัมฤทธิ์ไม่เท่าเทียมกัน ตาม จุดมุ่งหมายการศึกษาที่แตกต่างกันระหว่างการให้นักเรียนใช้ผังความคิดในการรวบรวมแนวคิด และ กลุ่มควบคุมก็พบในการใช้ถ้อยคำและแบบทดสอบรวม ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างการใช้ยุทธวิธี ผังความคิดทั้งสามประเภทในแบบทดสอบอิงเกณฑ์ทุกชนิด 2) ยุทธวิธีการใช้ผังความคิดทำให้เกิดผล สัมฤทธิ์สูงขึ้นตามจุดมุ่งหมายการศึกษาที่แตกต่างกัน 3) ความรู้ก่อนการสอนและการใช้ผังความคิด ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

งานวิจัยในประเทศ

ศิริพร พุ่มแสงทองชัย (2545: 57) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคผังความคิดที่มีต่อ ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า หลังการทดลองใช้เทคนิคผังความคิดเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉลี่ยสูงขึ้นทุกด้าน ทั้งในด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิด ละเอียดลออ และหลังการทดลองใช้เทคนิคผังความคิด เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 12 แผน นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุพิศ กลิ่นบุปผา (2545: 62-63) การศึกษาความสามารถของการเขียนความเรียง ภาษาไทย ที่ใช้วิธีการแผนที่ความคิด (Mind Mapping) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 : กรณีศึกษา โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย 2 หลวงพ่อเงินอนุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า 1) ความสามารถ ของการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียนเพิ่มขึ้นหลังจากเรียนโดยใช้วิธีการแผนที่ความคิด อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและแยกตามองค์ประกอบการเขียนความเรียงภาษาไทย ทุกองค์ประกอบยกเว้นองค์ประกอบด้านกลไกทางภาษา 2) ความสามารถของการเขียนความเรียงภาษาไทย ที่เพิ่มขึ้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังจากเรียนโดยใช้วิธีการแผนที่ความคิด (Mind Mapping) ระหว่างนักเรียนที่มีความสามารถทางการเขียนความเรียงภาษาไทยแตกต่างกัน มีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) ความสามารถของการเขียน ความเรียงภาษาไทยที่เพิ่มขึ้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังจากเรียน ใช้วิธีการแผนที่ความคิด (Mind Mapping) ระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 4) รูปแบบปฏิสัมพันธ์ของความสามารถของการเขียนความเรียง ภาษาไทยที่เพิ่มขึ้น หลังจากเรียนโดยใช้วิธีการแผนที่ความคิดของนักเรียนที่เพศและระดับความสามารถ พื้นฐานทางการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียนที่แตกต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

จตุพร ชาตง (2547: 95) การพัฒนาทักษะการเขียนเรียงความด้วยแผนที่ความคิด วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะการเขียน เรียงความด้วยแผนที่ความคิดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังสิ้นสุดการพัฒนา ผ่านเกณฑ์ทุกคน คิดเป็น ร้อยละ 79.25

จันทร์เจ้า เกียรติ (2547: 104) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยวิธีการแผนที่ความคิดกับการเรียนแบบร่วมมือ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีการแผนที่ความคิดและกลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการแผนที่ความคิดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการเรียนแบบร่วมมือ

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามคู่มือครู

5.1 ความหมายของการสอนตามคู่มือครู

กรมวิชาการ (2536: 22) กล่าวว่า การสอนตามคู่มือครู ใช้วิธีบรรยาย อธิบาย ชักถาม ให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัด หรือทำกิจกรรมอื่นๆ ตามความเหมาะสม การดำเนินการสอนในแต่ละคาบ ใช้วิธีการหลายๆ อย่างควบคู่กันไป โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และเนื้อหา

กรมวิชาการ (2545: 1) ได้ให้ความหมายคู่มือครูว่า หมายถึง เอกสารสำหรับช่วยครู ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาบทเรียนอย่างลึกซึ้งและชัดเจน ตลอดจนให้ทราบถึงวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพด้วย

5.2 ลักษณะ ส่วนประกอบ และการใช้คู่มือครู

นพคุณ คุณาชีวะ (2524: 87) สรุปลักษณะของคู่มือครูวิชาภาษาไทย ของกรมวิชาการว่าประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

1. คำแนะนำในการใช้หลักสูตรและบทเรียน
2. คำแนะนำการใช้คู่มือการสอนเฉพาะบท ซึ่งแบ่งออกได้เป็นจุดประสงค์ หรือ

จุดมุ่งหมายของการสอน ข้อคิดที่ได้จากเรื่องที่สอน ข้อเสนอแนะในการสอน ความรู้ประกอบ และหนังสืออ่านประกอบ

สุจริต เพียรชอบ (2525: 58 – 63) กล่าวถึงรายละเอียดของส่วนประกอบในคู่มือครู ไว้ดังนี้

1. คำแนะนำในการใช้หลักสูตรและบทเรียน
2. จุดประสงค์ในการใช้คู่มือครู เรียบเรียงขึ้นเพื่อให้ครูใช้หนังสือในการเรียนการสอน ได้โดยสะดวก โดยชี้แจง และคลี่คลายความหมายทุกตอนที่เนื้อหาซับซ้อนเกินไปให้เข้าใจแจ่มแจ้ง
3. เนื้อหาสาระของคู่มือครู ประกอบด้วยคำนำ คำชี้แจงในการใช้เครื่องมือในแต่ละบท ซึ่งจะมีโครงสร้างเหมือนกัน คือ ประกอบด้วยจุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหาสาระ โดยสรุป เนื้อหาประกอบการสอน ข้อเสนอแนะวิธีการสอนและการจัดกิจกรรม สื่อการสอน การวัดและประเมินผล หนังสืออ่านประกอบ หนังสืออุเทศ
4. วิธีใช้คู่มือครู มีไว้สำหรับให้ครูใช้ประกอบการสอน ถ้าครูทำตามคำแนะนำโดยตลอด จะทำให้การสอนดำเนินไปโดยสะดวกยิ่งขึ้น

5.3 ขั้นตอนการสอนตามคู่มือครู

การสอนตามคู่มือครู หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดแนวคู่มือครูตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำ คือ นำเข้าสู่บทเรียนโดย นักเรียนและครูสนทนา นักเรียนดูภาพ เล่นเกม เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและพร้อมที่จะเรียนต่อไป

2. ขั้นสอน

2.1 แจงตัวชี้วัด ครูบอกจุดประสงค์การเรียนรู้

2.2 ทบทวนความรู้เดิม สำหรับการเรียนในบทเรียนใหม่ โดยนักเรียนและครูสนทนา ชักถาม อภิปราย แล้วโยงเข้าสู่เนื้อหาใหม่

2.3 เสนอเนื้อหาใหม่ ครูอธิบายเนื้อหา ใช้สื่ออุปกรณ์ต่างๆ มาประกอบ การสอน เช่น ใบความรู้ บัตรคำ รูปภาพ เกม

2.4 ให้แนวทางในการเรียนรู้ ครูให้แนวทางในการเรียนรู้ เพื่อชี้แนะทางการเขียน โดยให้นักเรียนศึกษาตัวอย่าง และใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความคิด

2.5 ฝึกปฏิบัติ เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง หรือแสดงพฤติกรรมตามตัวชี้วัด

2.6 ประเมินผล ครูและนักเรียนประเมินผลการเรียน ว่าบรรลุตามตัวชี้วัด ของบทเรียนเพียงใด โดยสังเกตพฤติกรรม ตรวจงาน การอภิปราย การตอบคำถาม

3. ขั้นสรุป คือ นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้ที่เรียนไปแล้ว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลต่างๆ มาประกอบการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิต วัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 4 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 200 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิต วัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แล้วจับสลากเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดและกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียนได้รับการสอนตามคู่มือครู จำนวนนักเรียนกลุ่มละ 50 คน

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เป็นเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 2 การเขียน ได้แก่ การเขียนเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับการเขียนแนะนำตนเอง การเขียนบรรยายประสบการณ์ การเขียนจดหมาย การเขียนแสดงความคิดเห็น และการเขียนเรียงความเชิงพรรณนา

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละ 18 คาบๆ ละ 50 นาที สัปดาห์ละ 3 คาบ รวม 6 สัปดาห์

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด
2. แผนการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู
3. แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์
4. แบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนภาษาไทย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือขั้นที่ 1

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด ในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 2 การเขียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2. คัดเลือกเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เกี่ยวกับการเขียนแนะนำตนเอง การเขียนบรรยายประสบการณ์ การเขียนจดหมาย การเขียนแสดงความคิดเห็น และการเขียนเรียงความเชิงพรรณนา

3. ศึกษาแผนที่ความคิด จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและจากเอกสารงานวิจัยต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขั้นตอนการสอน

4. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ขั้นนำ ครูสร้างความสนใจโดยการสนทนา อภิปรายกับนักเรียน

4.2 ขั้นสอน

4.2.1 ขั้นเตรียมการเขียน นักเรียนเตรียมพร้อมที่จะเขียน โดยศึกษาตัวอย่างงานเขียน เพื่อให้มีความคิดเชื่อมโยง มองเห็นทิศทางในการเขียน

4.2.2 ขั้นยกร่างการเขียน นักเรียนระดมความคิด โดยใช้แผนที่ความคิดมาช่วยจัดระบบความคิด เชื่อมโยงคิด แดกกิ่งความคิดอย่างอิสระ ครูใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนคิดอย่างหลากหลายมากขึ้น

4.2.3 ขั้นการเขียนร่าง นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากแผนที่ความคิดมาจัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ ให้สัมพันธ์ต่อเนื่องกันแล้วเขียนขยายเหตุการณ์ต่างๆ โดยการนำเสนอที่แปลกใหม่ ภาษาสละสลวย เนื้อหาสอดคล้องสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับสิ่งที่กำหนดให้

4.2.4 ขั้นตรวจสอบการเขียน นักเรียนอ่านทบทวน ตรวจสอบสำนวนภาษา การเขียนสะกดคำ การวางรูปประโยค การเว้นวรรคตอน การนำเสนอ การลำดับเนื้อหา แล้วปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้งานเขียนที่มีคุณภาพ

4.2.5 ขั้นนำเสนอผลงาน นักเรียนนำเสนอผลงานโดยการรายงานหน้าชั้นเรียน เพื่อให้เพื่อนและครูประเมินคุณค่าของงานเขียน แล้วพัฒนาปรับปรุงงานเขียนให้ดีขึ้น

4.3 ชั้นสรุป นักเรียนและครูมีส่วนร่วมในการสรุปทเรียน วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือชิ้นที่ 1

1. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ความสอดคล้องของกิจกรรม เนื้อหา และการประเมินผล แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้อุปมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
2. นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางการสอนภาษาไทย จำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้องด้านเนื้อหา และความถูกต้องของภาษาที่ใช้แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้อุปมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
3. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับนักเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน เพื่อหาข้อบกพร่องต่าง ๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
4. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อศึกษาเรื่องเวลาและความเป็นไปของกิจกรรมการเรียนการสอน แล้วนำข้อบกพร่องที่พบมาปรับปรุงแก้ไข
5. หาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สูตร E_1/E_2 ตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งได้ผล 80.27/84.67
6. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือชิ้นที่ 2

แผนการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 2 การเขียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. คัดเลือกเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่ การเขียนเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับการเขียนแนะนำตนเอง การเขียนบรรยายประสบการณ์ การเขียนจดหมาย การเขียนแสดงความคิดเห็น และการเขียนเรียงความเชิงพรรณนา
3. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักการ วิธีการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูตามรูปแบบการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขั้นตอนการสอน
4. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้
  - 4.1 ขั้นนำ คือ นำเข้าสู่บทเรียนโดย นักเรียนและครูสนทนา นักเรียนดูภาพ เล่นเกม เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและพร้อมที่จะเรียนต่อไป
  - 4.2 ขั้นสอน
    - 4.2.1 แจงตัวชี้วัด ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้
    - 4.2.2 ทบทวนความรู้เดิม สำหรับการเรียนในบทเรียนใหม่ โดยนักเรียน และ

ครู สนทนา ซักถาม อภิปราย แล้วโยงเข้าสู่เนื้อหาใหม่

4.2.3 เสนอเนื้อหาใหม่ ครูอธิบายเนื้อหา ใช้สื่ออุปกรณ์ต่างๆ มาประกอบ การสอน เช่น ใบความรู้ บัตรคำ รูปภาพ เกม

4.2.4 ให้แนวทางในการเรียนรู้ ครูให้แนวทางในการเรียนรู้ เพื่อชี้แนวทางการเขียน โดยให้นักเรียนศึกษาตัวอย่าง และใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความคิด

4.2.5 ฝึกปฏิบัติ เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง หรือแสดงพฤติกรรมตามตัวชี้วัด

4.2.6 ประเมินผล ครูและนักเรียนประเมินผลการเรียน ว่าบรรลุตามตัวชี้วัดของ บทเรียนเพียงใด โดยสังเกตพฤติกรรม ตรวจงาน การอภิปราย การตอบคำถาม

4.3 ขั้นสรุป คือ นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้ที่เรียนไปแล้ว

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือขั้นที่ 2

1. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อตรวจสอบ ความถูกต้องตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ความสอดคล้องของกิจกรรม เนื้อหา และการประเมินผล แล้วนำ แผนการจัดการเรียนรู้อาจารย์มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2. นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางการสอนภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้องด้านเนื้อหา และความถูกต้องของภาษาที่ใช้แล้วนำแผนการจัดการ เรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน เพื่อหาข้อบกพร่องต่างๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อศึกษาเรื่องเวลาและความเป็นไปของกิจกรรมการเรียนการสอน แล้วนำข้อบกพร่อง ที่พบมาปรับปรุงแก้ไข

5. หาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สูตร E_1/E_2 ตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งได้ผล 80.33/82.33

6. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือขั้นที่ 3

แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์

1. ศึกษาลักษณะ รูปแบบและวิธีการสร้างแบบทดสอบจากเอกสาร งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษา

2. รวบรวมสาระและเนื้อหาต่างๆ ที่ได้จากเอกสาร งานวิจัย แนวคิดทฤษฎี ผลการวิจัย เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์

3. สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยจัดทำเป็นแบบทดสอบ อัตนัย กำหนดให้นักเรียนเขียนเรื่องจากภาพ จากความคิด จินตนาการหรือประสบการณ์ของตนเองเป็นร้อยแก้ว

4. นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาไทย 3 ท่าน ตรวจสอบเกี่ยวกับคำสั่งและความเหมาะสมของรูปภาพ แล้วนำข้อบกพร่องที่พบมาปรับปรุงแก้ไข

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือชิ้นที่ 3

1. นำแบบทดสอบไปทดลองกับนักเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน เพื่อดูความเหมาะสมเรื่องเวลา และสำนวนภาษาที่ใช้เป็นคำสั่งให้ทำ

2. นำแบบทดสอบมาปรับปรุงแก้ไขให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แล้วนำไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน

3. นำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนน โดยใช้ผู้ตรวจ 2 คน คือ ผู้วิจัยกับอาจารย์ผู้สอนภาษาไทย ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอีก 1 คน จากนั้นตรวจกระดาษคำตอบ และวิเคราะห์ หาค่าความเชื่อมั่นของผู้ตรวจ โดยใช้วิธีสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน Pearson correlation (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2549: 88) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .78

ในการตรวจให้คะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การตรวจให้คะแนน โดยศึกษาเกณฑ์การประเมินการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของ กรรณิการ์ พวงเกษม (2531: 148 – 149) แล้วปรับให้เหมาะสม จึงทำการสร้างเกณฑ์การประเมินการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยกำหนดให้มีการประเมิน 5 ด้าน แต่ละด้านมีคะแนนเต็ม 2 คะแนน รวมทั้งหมด 10 คะแนน ดังนี้

1. ความถูกต้องของเนื้อหาสาระ

1.1 มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เขียนดีมาก เขียนได้ดี ขยายความต่อเนื่อง สมเหตุสมผล เนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เขียน ได้ 2 คะแนน

1.2 มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เขียนพอใช้ เขียนได้ใจความพอที่จะขยายความได้อย่างต่อเนื่อง สมเหตุสมผล เนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เขียน แต่บางส่วนขาดรายละเอียด ได้ 1 คะแนน

1.3 ไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เขียน เขียนไม่ได้ใจความ ได้ 0 คะแนน

2. การเชื่อมโยงความคิด

2.1 เนื้อหาที่เขียนสละสลวย มีการแสดงความคิดเห็น เขียนได้ใจความ จัดลำดับเหตุการณ์ได้ดี ลำดับเหตุการณ์อย่างสมเหตุสมผลและต่อเนื่อง ได้ 2 คะแนน

2.2 การเขียนเนื้อหาบางส่วนไม่ต่อเนื่อง เรียบเรียงความคิดไม่ดีนัก เหตุผลสนับสนุนพอใช้ จับใจความสำคัญยังไม่ได้ ตลอดจนเหตุผลที่นำมาสนับสนุนมีน้อย การลำดับความคิดสมเหตุสมผลพอควร ได้ 1 คะแนน

2.3 เขียนเนื้อหาไม่สละสลวย ไม่แสดงความคิดเห็น ความคิด และการจัดลำดับเหตุการณ์ยังสับสนอยู่ ข้อความไม่ต่อเนื่องกัน ได้ 0 คะแนน

3. การใช้ภาษา

3.1 ภาษาที่ใช้มีการเลือกสรรถ้อยคำ และการเรียบเรียงถ้อยคำ วลี ประโยค ถูกต้องเหมาะสม สื่อความหมายชัดเจน ได้ 2 คะแนน

3.2 ภาษาที่ใช้บางส่วนไม่มีการเลือกสรร บางส่วนใช้ไม่เหมาะสม การเรียงคำ วลี และประโยค ไม่ถูกต้องบางครั้ง เนื้อหาบางส่วนไม่สามารถสื่อความหมายได้ ได้ 1 คะแนน

3.3 ไม่มีความรู้ในการเลือกสรรคำ สำนวน ประโยค วลี มีน้อยมาก จนไม่เพียงพอ ต่อการประเมิน ได้ 0 คะแนน

4. ความคิดสร้างสรรค์

4.1 มีความคิดริเริ่ม เสนอแนวความคิดได้แปลกใหม่ น่าสนใจ ดึงดูดใจผู้อ่าน ไม่เหมือนใคร ได้ 2 คะแนน

4.2 มีความคิดริเริ่ม เสนอแนวความคิดได้แปลกใหม่พอสมควร ดึงดูดใจผู้อ่าน บางส่วน และข้อความบางส่วนยังซ้ำกับคนอื่น เสนอเรื่องไม่ค่อยน่าสนใจ ได้ 1 คะแนน

4.3 ไม่มีความคิดแปลกใหม่เลย ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ ได้ 0 คะแนน

5. การเสนอเรื่อง

5.1 มีการนำเสนอเรื่องน่าสนใจ แปลกใหม่ ความคิดแหวกแนว ไม่เหมือนคนอื่น ได้ 2 คะแนน

5.2 การนำเสนอเรื่องบางส่วน แปลกใหม่ ความคิดบางตอน บางประโยคยังซ้ำ กับคนอื่น ได้ 1 คะแนน

5.3 การนำเสนอเรื่องไม่น่าสนใจ ได้ 0 คะแนน

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือชั้นที่ 4

แบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนภาษาไทย

1. ศึกษาลักษณะ รูปแบบและวิธีการเขียนแบบสอบถามจากเอกสาร งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษา

2. รวบรวมสาระและเนื้อหาต่างๆ ที่ได้จากเอกสาร งานวิจัย แนวคิดทฤษฎี ผลการวิจัย เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความสนใจในการเรียนภาษาไทย

3. นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมนั้น มาสร้างแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ ในการเรียนภาษาไทย ด้านการติดตามกิจกรรมการเรียนการสอน ค้นคว้า ทบทวน ชักถาม กระตือรือร้น เอาใจใส่และตั้งใจของผู้เรียนหรือการกระทำที่ตรงกับข้อใดมากที่สุด โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีตัวเลือกอยู่ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งผู้วิจัยทำการสร้างแบบสอบถาม เพื่อวัดความสนใจในการเรียนภาษาไทย จำนวน 30 ข้อ โดยกำหนดค่าน้ำหนักตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2553: 75) ดังนี้

มากที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	5
มาก	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	4
ปานกลาง	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	3
น้อย	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	1

ตาราง 1 แสดงตัวอย่างแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนภาษาไทย

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความสนใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ข้าพเจ้าติดตามกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตลอดชั่วโมง					
00	ข้าพเจ้าค้นคว้าหาคำตอบเมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับภาษาไทย					

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือชิ้นที่ 4

- นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อตรวจสอบ เสนอแนะและปรับปรุงแก้ไข
- นำแบบสอบถามที่สร้างและผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท แล้ว ไปหาความเที่ยงตรง โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ข้อคำถามที่ใช้ได้คือข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งข้อคำถามที่ผู้วิจัยเลือกมาใช้มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 – 1.00 ขึ้นไป
- นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อพิจารณาตรวจสอบอีกครั้งให้สมบูรณ์ก่อนการนำไปทดลองใช้
- นำแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนภาษาไทยที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-total Correlation) แล้วคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์ 0.2 ขึ้นไป ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ค่าอำนาจจำแนก (t) ระหว่าง 0.97 – 6.46
- วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือก โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) โดยใช้สูตรของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .78
- จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้จริง

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 60) ซึ่งมีรูปแบบการวิจัย ดังนี้

ตาราง 2 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	การทดลอง	สอบหลัง
RE	T ₁	X	T ₂
RC	T ₃	~ X	T ₄

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

RE	แทน	กลุ่มทดลอง
RC	แทน	กลุ่มควบคุม
T ₁	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง
T ₂	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง
T ₃	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง
T ₄	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง
X	แทน	การสอนโดยใช้แผนที่ความคิด
~X	แทน	การสอนตามคู่มือครู

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. เมื่อกำหนดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแล้ว ทำการทดสอบก่อนการเรียนกับนักเรียนทั้งสองกลุ่ม (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์และแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและตรวจสอบคุณภาพแล้ว

2. ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองเอง ทั้งสองกลุ่ม ในคาบการเรียนการสอนปกติของรายวิชาภาษาไทย แยกกลุ่มทดลองออกเป็น ดังนี้

2.1 กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยสอนโดยใช้แผนที่ความคิด

2.2 กลุ่มควบคุม ผู้วิจัยสอนตามคู่มือครู

ทั้งสองกลุ่มใช้เวลาในการทดลองเท่ากันคือ 6 สัปดาห์ๆ ละ 3 คาบ รวมเวลาที่ใช้ในการทดลองทั้งหมด 18 คาบ

3. หลังจากการทดลองสิ้นสุดลง ทำการทดสอบกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์และแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนภาษาไทย ซึ่งเป็นฉบับเดียวกันกับที่สอบก่อนดำเนินการทดลอง เสร็จแล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ เพื่อดูผลของการทดลองต่อไป

5. การจัดการกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้สถิติแบบ t –test for Independent Samples

2. ศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด โดยใช้สถิติแบบ t –test for Dependent Samples

3. ศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้สถิติแบบ t –test for Dependent Samples

4. ศึกษาความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้สถิติแบบ t –test for Independent Samples

5. ศึกษาความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด โดยใช้สถิติแบบ t –test for Dependent Samples

6. ศึกษาความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้สถิติแบบ t –test for Dependent Samples

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 สถิติพื้นฐาน

7.1.1 หาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2549: 105)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 n แทน จำนวนคน

7.1.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (Standard Deviation) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2549: 106)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

n แทน จำนวนคน

7.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

7.2.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตรของ โรวินอลลี และ แอมเบลตัน (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2549: 106)

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องมีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1
 $\sum R$ แทน ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
 n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

7.2.2 การคำนวณหาค่าอำนาจจำแนก โดยวิธีสหสัมพันธ์ แบบ Pearson (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2549: 75)

$$r_{xy} = \frac{n \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[n \sum X^2 - (\sum X)^2][n \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ n แทน จำนวนคนในกลุ่ม
 X แทน คะแนนของข้อคำถามนั้นๆ
 Y แทน ผลรวมของคะแนนข้ออื่นๆ ที่เหลือทุกข้อ

7.2.3 หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2549: 76)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่น
 K แทน จำนวนข้อ
 S_i^2 แทน ความแปรปรวนของแต่ละข้อ
 S_t^2 แทน ความแปรปรวนรวมทั้งฉบับ

7.2.4 หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้สูตร E_1/E_2 โดยใช้เกณฑ์ 80/80 (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2547: 125 – 126)

$$E_1 = \frac{\left(\frac{\sum X}{n}\right)}{A} \times 100$$

$$E_2 = \frac{\left(\frac{\sum F}{n}\right)}{B} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ คิดเป็นร้อยละจากการตอบแบบฝึก
	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบ
	$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากแบบฝึกหัด
	$\sum F$	แทน	คะแนนรวมของการทำแบบทดสอบหลังฝึก
	n	แทน	จำนวนผู้เรียน
	A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัด
	B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบ

7.2 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

7.3.1 สถิติเพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานข้อ 1 กับข้อ 4 เปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และความสนใจในการเรียนภาษาไทย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test for Independent Samples (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2539: 100 – 104) มีสูตร ดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\left\{ \frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \right\} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}} ; df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาแจกแจงแบบที
	$\bar{X}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	$\bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

n_1	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

7.3.2 สถิติเพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานข้อ 2, 3, 5 และ 6 เปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนโดยใช้แผนที่มีความคิดกับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้สูตร t – test for dependent samples (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2538: 104)

$$t = t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}; df = n-1$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาของการแจกแจงแบบที่
	D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
	$\sum D$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา และการสอนตามคู่มือครู
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา และการสอนตามคู่มือครู
	n	แทน	จำนวนผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้แทนความหมาย ดังต่อไปนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนของกลุ่มตัวอย่างจากการทดลองก่อนเรียนและหลังเรียน
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
$\sum D$	แทน	ผลรวมของคะแนนผลต่างแต่ละตัว
$\sum D^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนผลต่างแต่ละตัวยกกำลังสอง
t	แทน	ค่าวิกฤตที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงค่า t
กลุ่มทดลอง	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่เรียนโดยใช้แผนที่ความคิด
กลุ่มควบคุม	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่เรียนตามคู่มือครู

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอความตามลำดับ ดังนี้

1. เปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู
2. เปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด
3. เปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู
4. เปรียบเทียบความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู
5. เปรียบเทียบความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด
6. เปรียบเทียบความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู

ตาราง 3 เปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้ t-test for Independent Samples

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	t	P
กลุ่มทดลอง	50	8.8	0.73	5.18**	.000
กลุ่มควบคุม	50	7.8	1.02		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 แสดงว่า ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด

ตาราง 4 เปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด โดยใช้ t-test for Dependent Samples

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนเรียน	50	6.5	0.84	114	274	30.08*
หลังเรียน	50	8.8	0.73			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 แสดงว่า ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดก่อนและหลังการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

ตาราง 5 เปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้ t-test for Dependent Samples

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนเรียน	50	6.24	1.27	82	154	18.37*
หลังเรียน	50	7.88	1.02			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 แสดงว่า ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูก่อนและหลังการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

4. ผลการเปรียบเทียบความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู

ตาราง 6 เปรียบเทียบความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้ t-test for Independent Samples

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	t	P
กลุ่มทดลอง	50	76.78	5.76	5.17**	.000
กลุ่มควบคุม	50	70.24	6.84		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 แสดงว่า ความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ผลการเปรียบเทียบความสนใจในการเรียนภาษาไทยก่อนและหลังการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด

ตาราง 7 เปรียบเทียบความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด โดยใช้ t-test for Dependent Samples

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนเรียน	50	67.7	9.57	454	6206	9.68*
หลังเรียน	50	76.7	5.77			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 แสดงว่า ความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดก่อนและหลังการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

6. ผลการเปรียบเทียบความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

ตาราง 8 เปรียบเทียบความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้ t-test for Dependent Samples

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนเรียน	50	66.16	7.58	204	1868	6.28*
หลังเรียน	50	70.24	6.84			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 แสดงว่า ความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูก่อนและหลังการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู
2. เพื่อศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด
3. เพื่อศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู
4. เพื่อศึกษาความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู
5. เพื่อศึกษาความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด
6. เพื่อศึกษาความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

สมมติฐานในการวิจัย

1. ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกัน
2. ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด แตกต่างกัน
3. ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกัน
4. ความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกัน

5. ความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด แตกต่างกัน

6. ความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิต วัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 4 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 200 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิต วัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แล้วจับสลากเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียนได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดและกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียนได้รับการสอนตามคู่มือครู จำนวนนักเรียนกลุ่มละ 50 คน

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เป็นเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 2 การเขียน ได้แก่ การเขียนเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับการเขียนแนะนำตนเอง การเขียนบรรยายประสบการณ์ การเขียนจดหมาย การเขียนแสดงความคิดเห็น และการเขียนเรียงความเชิงพรรณนา

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละ 18 คาบๆ ละ 50 นาที สัปดาห์ละ 3 คาบ รวม 6 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด มีค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 80.27/84.67

2. แผนการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู มีค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 80.33/82.33

3. แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .78

4. แบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนภาษาไทย ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .78

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. เมื่อกำหนดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแล้ว ทำการทดสอบก่อนการเรียนกับนักเรียนทั้งสองกลุ่ม (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์และแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและตรวจสอบคุณภาพแล้ว

2. ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองเอง ทั้งสองกลุ่ม ในคาบการเรียนการสอนปกติของรายวิชาภาษาไทย แยกกลุ่มทดลองออกเป็น ดังนี้

2.1 กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยสอนโดยใช้แผนที่ความคิด

2.2 กลุ่มควบคุม ผู้วิจัยสอนตามคู่มือครู

ทั้งสองกลุ่มใช้เวลาในการทดลองเท่ากันคือ 6 สัปดาห์ๆ ละ 3 คาบ รวมเวลาที่ใช้ในการทดลองทั้งหมด 18 คาบ

3. หลังจากการทดลองสิ้นสุดลง ทำการทดสอบกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์และแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนภาษาไทย ซึ่งเป็นฉบับเดียวกันกับที่สอบก่อนดำเนินการทดลอง เสร็จแล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ เพื่อดูผลของการทดลองต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้สถิติแบบ $t - test$ for Independent Samples

2. ศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด โดยใช้สถิติแบบ $t - test$ for Dependent Samples

3. ศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้สถิติแบบ $t - test$ for Dependent Samples

4. ศึกษาความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้สถิติแบบ $t - test$ for Independent Samples

5. ศึกษาความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด โดยใช้สถิติแบบ $t - test$ for Dependent Samples

6. ศึกษาความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้สถิติแบบ $t - test$ for Dependent Samples

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และความสนใจในการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดก่อนและหลังการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่การสอนตามคู่มือครูก่อนและหลังการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. ความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดก่อนและหลังการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
6. ความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูก่อนและหลังการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และความสนใจในการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู สามารถอภิปรายผล ได้ ดังนี้

1. การศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอน ตามคู่มือครู มีความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การสอนโดยใช้แผนที่ความคิดส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สูงกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือครู เนื่องจากการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดมีกิจกรรมเป็นขั้นเป็นตอนที่เน้นให้นักเรียนได้ระดมความคิดอย่างมีอิสระ มีขั้นตอนการเขียนที่ชัดเจน เริ่มตั้งแต่ขั้นเตรียมการเขียน ซึ่งให้นักเรียนได้ศึกษาตัวอย่างงานเขียน ทำให้มองเห็นทิศทางในการเขียนเรื่องของตน ขั้นการร่างการเขียน เน้นการระดมความคิด นักเรียนสามารถสร้างคำจากภาพ จากจินตนาการ ขั้นการเขียนร่างเมื่อนักเรียนเข้าใจและมองเห็นความสัมพันธ์ของคำ ข้อความที่คิดออกมา จึงเกิดการเชื่อมโยงความคิด

ลำดับความคิด ความสำคัญของเนื้อหาที่จะเขียน ขึ้นตรวจสอบการเขียน เน้นให้ผู้เรียนตรวจสอบการเขียน ปรับปรุงการเขียนให้มีคุณภาพ ขึ้นนำเสนอผลงาน เป็นการนำเสนอผลงานเพื่อประเมินผลงาน เมื่อรู้ข้อบกพร่องก็จะนำไปปรับปรุงแก้ไขงานเขียนในครั้งต่อไป การสอนโดยใช้แผนที่ความคิดส่งผลให้นักเรียนสามารถเขียนเรื่องราวต่างๆ ได้ จึงทำให้มีความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้นตามไปด้วย

2. การศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดก่อนและหลังการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่า การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แผนที่ความคิดช่วยพัฒนาความสามารถทางการเขียนของนักเรียนได้ ดูจากค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังการเรียนของกลุ่มทดลองจะเห็นว่า ก่อนการเรียนมีค่าเฉลี่ย 6.5 และหลังการเรียนมีค่าเฉลี่ย 8.8 ซึ่งนับว่า เพิ่มขึ้นจากเดิม แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของนักเรียนหลังจากเรียนโดยใช้แผนที่ความคิดไปแล้ว จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การสอนโดยใช้แผนที่ความคิดเป็นวิธีการสร้างสรรค์ กระตุ้นระบบการคิดด้วย ภาพ คำสั้นๆ จึงทำให้นักเรียนคิดคำหลากหลายแสดงออกทางความคิดอย่างอิสระ นักเรียนสามารถนำคำนั้นมาเชื่อมโยงเขียนเรียบเรียง ถ่ายทอดเรื่องราวตามความคิดจินตนาการได้อย่างสร้างสรรค์ ส่งผลให้ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้น

3. การศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูก่อนและหลังการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูมีความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการเรียนสูงขึ้นก่อนการเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้กล่าวได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือครูนั้นเป็นการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่มีการปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ จึงได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นที่ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาเป็นสำคัญ มีรูปแบบการจัดการกิจกรรมตามขั้นตอนต่างๆ อย่างชัดเจน และเป็นระบบ การดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนนั้นๆ ทั้งการสนทนา รูปภาพ เพื่อกระตุ้นความสนใจ แจ่มตัวชี้วัด ทบทวนความรู้เดิม เสนอเนื้อหาใหม่ ให้แนวทางในการเรียน ฝึกปฏิบัติ ประเมินผล และสรุปความรู้ จะทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการเรียนรู้ที่ดี เกิดการเรียนรู้ที่ฝังแน่น จึงทำให้นักเรียนมีความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการเรียนสูงขึ้น

4. การศึกษาความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า ความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดกับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การสอนโดยใช้แผนที่ความคิดส่งผลให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนภาษาไทยสูงกว่าการสอนตามคู่มือครู จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักเรียนทุกคนมีความสุขกับการเรียน ไม่เบื่อหน่าย กระตือรือร้นในการเรียน ซึ่งเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดนั้นเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ ดึงดูดความสนใจ บรรยากาศเป็นกันเอง สนุกสนาน เพลิดเพลิน นักเรียนมีความสุขในการสร้างแผนที่ความคิด สร้างคำจากภาพ จึงทำให้นักเรียนสนใจการเรียนและมีความกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้น ทุกคนให้ความร่วมมือกันแสดงความคิดเห็น ช่วยกันระดมความคิด ครูคอยชี้แนะให้คำแนะนำ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้นักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนที่ความคิดมีความสนใจในการเรียนภาษาไทยสูงขึ้น

5. การศึกษาความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า ความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดก่อนและหลังการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักเรียนมีความสุขสนุกสนานในการสร้างแผนที่ความคิด ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ตั้งใจ และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนรู้จักปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมของเพื่อนได้ ให้ความสำคัญในการเรียนทุกครั้ง มีการเตรียมความพร้อมในการเรียน ครูไม่ต้องให้คำแนะนำมาก เป็นเพียงผู้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ สร้างความมั่นใจและเป็นแรงจูงใจให้กับนักเรียนจนนักเรียนสามารถแสดงออกได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงส่งผลให้ความสนใจในการเรียนภาษาไทยโดยใช้แผนที่ความคิดหลังการทดลองสูงขึ้น

6. การศึกษาความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า ความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูก่อนและหลังการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัย จะดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อตามคู่มือครูแล้ว ผู้วิจัยยังได้เลือกสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา และเหมาะสมกับความสนใจของนักเรียน จึงทำให้นักเรียนมีความสนใจเพิ่มขึ้น ดังนั้นความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูหลังการเรียนจึงสูงขึ้นก่อนการเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้เสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การฝึกเขียนแผนที่ความคิดควรให้นักเรียนเริ่มฝึกเขียนแผนที่ความคิดเรื่องง่ายก่อน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกดีต่อการเรียนวิธีนี้

1.2 นักเรียนที่ไม่สามารถเขียนแผนที่ความคิดได้ ครูควรให้คำแนะนำและดูแลอย่างใกล้ชิด ใช้คำถาม กิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดค่าและความจากภาพให้หลากหลาย

1.3 นักเรียนที่มีความคล่องแคล่วในการเขียนแผนที่ความคิดควรให้อิสระในการคิด อย่างเต็มที่ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดหัวข้อ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยการสอนภาษาไทยโดยใช้แผนที่ความคิดในสาระการอ่าน สาระการฟัง การดู และการพูด สาระหลักการใช้ภาษา และสาระวรรณคดีและวรรณกรรม

2.2 ควรศึกษาวิธีสอนภาษาไทยโดยใช้แผนที่ความคิดกับวิธีสอนรูปแบบอื่นๆ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2528). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- . (2545). *ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ไผ่ไหม.
- กรรณิการ์ พวงเกษม. (2531). *การสอนเขียนเรื่องโดยใช้จินตนาการทางสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2530). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บารุงสาส์น.
- กาญจนา อุตวิเชียร. (2538). *การเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย และความรับผิดชอบของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดย การใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับการใช้แบบฝึกตามคู่มือครู*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. (2552). *การเขียนสร้างสรรค์ทางสื่อพิมพ์ : Idea ดีๆ ไม่มีวันหมด*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- จตุพร ชาดง. (2547). *การพัฒนาทักษะการเขียนเรียงความด้วยแผนที่ความคิดวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- จริยา สมประสงค์. (2543). *ความคิดสร้างสรรค์กับการเขียน*. กรุงเทพฯ: อาร์ตโปรเกรส.
- จันทร์เจ้า เทียรทวี. (2547). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยวิธีการแผนที่ความคิดกับการเรียนแบบร่วมมือ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ฉวีวรรณ ไททอง. (2540). *การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสนใจในวิธีสอนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้เทคนิค PANORAMA กับ การสอนอ่านตามคู่มือครู*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชนะ เวชกุล. (2524). *การเขียนสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: บารมีการพิมพ์.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). *80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตปอเรชั่น.

- ชุติมา วงษ์พระลับ. (2549). *ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง) ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบสหวิทยาการ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2520). *สอนอย่างไร*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2549). *เทคนิคการเขียนเค้าโครงการวิจัย : แนวทางสู่ความสำเร็จ*. นนทบุรี: ไทเนรมิตกิจ.
- จิตินันท์ นางนุช. (2546). *การใช้โฆษณาทางโทรทัศน์เป็นสื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี จังหวัดชลบุรี*.
- ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง; วัชรินทร์ เสถียรยานนท์; และ วัชนีย์ เชาว์ดำรงค์. (2545). *ผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ของครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2550). *การเขียนเชิงสร้างสรรค์เพื่อการศึกษาและอาชีพ*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- ทวี ท่อแก้ว; และ อบรม สนิทपाल. (ม.ป.ป.) *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ทิสนา แชมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โทนี่ บุชาน. (2552). *Mind Mapping ฉบับลงมือทำ*. กรุงเทพฯ: ขวัญข้าว' 94.
- ธัญญา ผลอนันต์; และ ขวัญฤดี ผลอนันต์. (2550). *Mind Map กับการศึกษาและการจัดการความรู้: บทสรุปและบทเรียนจากการใช้แผนที่ความคิดในวงการศึกษาและการจัดการความรู้*. กรุงเทพฯ: ขวัญข้าว' 94.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2553). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- นันทยา สุวรรณรัตน์. (2545). *การเปรียบเทียบความสามารถในการรับสารและความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียช่วยสอนและการสอนตามคู่มือครู*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญยัสสอณ อธิวิเศษ. (2550). *การเขียนสร้างสรรค์*. บุรีรัมย์: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ประชุมพร สุวรรณตรา. (2533). *การเขียนแบบสร้างสรรค์*. ขอนแก่น: ภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประดับ เรืองมาลัย. (2524). *หลักการสอนและเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ประเทิน มหาพันธ์. (2519). *หลักการสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). *การพัฒนาการคิด*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ 9119 เทคนิคพรินติ้ง.

- ประภาศรี สีหอำไพ. (2531). *วิธีการเขียนแบบสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประยูรศรี มณีสร. (2532). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาและแนะแนว คณะครุศาสตร์ สหรัตนโกสินทร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม.
- ประสาท อิศรปริดา. (2522). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: กราฟิวดอาร์ต.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2545). *ความคิดสร้างสรรค์พรสวรรค์ที่พัฒนาได้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บพิศการพิมพ์.
- ปราณี รามสูต. (2528). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา.
- พงษ์จันทร์ คล้ายสุบรรณ. (2522). *การเขียนสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิมพ์ประไพ ธวัชวงศ์. (2542). *การใช้กิจกรรมนิทานเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การสอนภาษาไทย). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- พูนศรี กิจเฉลา. (2544). *การศึกษาความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียนภาษาไทยและความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC กับการสอนตามคู่มือครู*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มิ่งขวัญ ศิริบุญ. (2545). *การเปรียบเทียบผลของการฝึกคิดแบบมีประสิทธิภาพของเดอ โบโนและ การคิดแบบแก้ปัญหาขนาดตามแนวคิดของทอแรนซ์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวิสุทธิกษัตริย์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์. (2533). *การวัดทัศนคติเบื้องต้น*. ชลบุรี: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัชดา ขำครุฑ. (2540). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิชาหลักภาษาไทยของนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ ระดับนาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปกับการสอนตามคู่มือครู*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. (2546). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ทวีกิจการพิมพ์.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2549). *การคิด*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วนิช บรรจง. (2515). *วิชาการศึกษาจิตวิทยาการศึกษาตรงตามหลักสูตรประกาศนียบัตรประโยคครูประถม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: วิทยาลัยครูนครปฐม.

- วรรณ โสมประยูร. (2521). การเขียนแบบสร้างสรรค์: เอกสารประกอบการเรียนวิชาประถม.
กรุงเทพฯ: ภาคหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วัลย์ พานิช. (2549). ประมวลบทความกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสู่มาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราเอกสารทางวิชาการ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- วัฒนา พัชราวนิช. (2534). เอกสารคำสอนจิตวิทยาวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครู
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- วารินทร์ สายโอบเอื้อ; และ สุณีย์ ชีรดากร. (2522). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา
และการแนะแนววิทยาลัยครูพระนคร.
- วิภาตดี วิภาวิน. (2543). การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้
สื่อผสม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การสอนภาษาไทย). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2547). เอกสารประกอบพัฒนาการเรียนการสอน. ภาควิชาหลักสูตรและ
การสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิไลพร อ้ายสม. (2546). ผลของการใช้ภาพเพื่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 โรงเรียนสหศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การสอนภาษาไทย).
เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- วีรเชียร เขียนมีสุข. (2553). เหนืออัจฉริยะด้วยความคิดสร้างสรรค์(CQ). กรุงเทพฯ: แอล.ที.เพรส.
- วีระศักดิ์ บางโรย. (2543). ผลการใช้กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการสอนเขียนร้อยกรอง
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การสอนภาษาไทย). เชียงใหม่:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีบงอร จุ้ยศิริ. (2550). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิชาภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวรรณคดีไทยโดยใช้เพลงประกอบการสอนกับ
การสอนแบบปกติ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2545). แหล่งการเรียนรู้: เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้และหลักสูตรสถานศึกษา.
พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เมธีทีปส์.
- ศิริพร เถาว์โท. (2545). ผลของการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี.
สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริพร พูแสงทองชัย. (2546). ผลของการใช้เทคนิคผังความคิดที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยา
การศึกษาและการแนะแนว). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

- ศิริอร อินทร์ตลาดชุม. (2546,กุมภาพันธ์). หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. *วารสารวิชาการ*. 6 (2): 27.
- ศิวกานท์ ปทุมสูติ. (2548). *การเขียนสร้างสรรค์ไม่ยากอะไรเลย*. กรุงเทพฯ: นวสาส์นการพิมพ์.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ. (2544). *เทคนิคการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2542). *มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- . (ม.ป.ป.). *ยุทธศาสตร์การสอนในทิศทางของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *สร้างสรรค์นักคิด : คู่มือการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านทักษะความคิดระดับสูง*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สุชา จันทน์เอม; และ สุรางค์ จันทน์เอม. (2518). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สุโท เจริญสุข. (2525). *หลักจิตวิทยาและพัฒนาการของมนุษย์*. กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา.
- สุพิศ กลิ่นบุปผา. (2545). *การศึกษาความสามารถของการเขียนความเรียงภาษาไทยที่ใช้วิธีการแผนที่ความคิด (Mind Mapping) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 : กรณีศึกษาโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย 2 หลวงพ่อเงินอนุสรณ์ จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิทย์ มูลคำ; และ อรทัย มูลคำ. (2552). *21 วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- อัจฉรา ชิวพันธ์. (2547). *กิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารี พันธุ์มณี. (2544). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- อุษณีย์ โพธิ์สุข. (2537). *วิธีสอนเด็กปัญญาเลิศ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- Adler, Marion Robin. (2002, July). The Role of Play in Writing Development : A Study of Four High School Creative Writing Classes. *Dissertation Abstracts International*. 63(1): 117 – A.
- Bentley, J. C. (1966). Creativity and Academic Achievement. *The Journal of Educational Research*. 59(6): 269 – 272.
- Block, James H. (1970). The Effects of Variance Levels of Performance on Selected Cognitive Effectives and Time Variables. in *Mastery Learning : Theory and Practice*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Buzan, Tony.; & Buzan, Barry. (1997). *The Mind Map Book: Radiant Thinking*. London: BBC Books.

- Davis, Frederic B. (1964). *Educational Measurement and Their Interpretation*. California: Wadsworth Publishing.
- Donaghy, J. P. (1988). The Effect of Creative-Divergent Thinking Training on Creative Divergent Thinking and Moral Reasoning. *Dissertation Abstracts International*. 49(1): 38 – A.
- Guiford, J. P. (1959). *Personality*. New York: McGraw-Hill.
- . (1967). *The Nature of Human Intelligence*. New York : McGraw-Hill Book.
- Kurlock, Elizabeth B. (1955). *Adolescence Development*. New York: McGrew-Hill Book.
- Maria, C. J. (1981). An Evaluation of the Effectiveness of the Use of Inquiry Instruction to Foster Creativity in Intermediate Grade Students. *Dissertation Abstracts International*. 42(2): 642 – A.
- Romain, S T. (1975). A Study of Differences in Creative Writing of Children Under Varying Stimuli. *Dissertation Abstracts International*. 36: 244
- Smith, J. A. (1973). *Creative Teaching of the Language Arts in the Elementary School*. Boston: Allyn and Bacon.
- Taricani, Ellen Marie. (2002, November). Effects of the level of Generativity in Concept Mapping With Knowledge of Correct Response Feedback on Learning. *Dissertation Abstracts International*. 63(5): 1714 – A.
- Thorndike, Robert L.; & Hagan Elizabeth. Z1969X. *Measurement and Evaluation in Psychology and Education*. 3rd ed. New York: John Willey.
- Torrance, E. P. (1964). *Education and the Creative Potential*. Minneapolis: The Lund Press, Inc.
- Wallach, Michael A.; & Kogan, Nathan. (1965). *Modes of thinking in young children*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Wang, Charies Xiaoxue. (2004, April). The Instructional Effects of Prior Knowledge and Three Concept Objectives. *Dissertation Abstracts International*. 64(10): 3656 – A.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมานัน รุ่งเรืองธรรม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขจรศรี ซาดิกานนท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร

อาจารย์ยศชวิน กุลด้วง

โรงเรียนสาธิตมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์

นางสาวเสาวนิจ จุรัตน์

ครูวิทย์ฐานะ ชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนราชบพิศ

นางศรีอุทัย ฟองเหม

ครูวิทย์ฐานะ ชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนศึกษานารี

นางชนาธิป ดีมงคลสุข

ครูวิทย์ฐานะ ชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนศึกษานารี

ผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนภาษาไทย

นางลลิตวรรณ สิทธินันท์

ผู้อำนวยการ
โรงเรียนวัดราชบูรณะ

อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี

อาจารย์
ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

อาจารย์ปฏิพันธ์ อุทยานกุล

อาจารย์
ภาควิชาภาษาไทย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด

แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มทดลอง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เรื่อง การเขียนแนะนำตนเอง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
เวลา 3 คาบ

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ตัวชี้วัด

ท 2.1 ม. 1/2 เขียนสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสม และสละสลวย

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 นักเรียนอธิบายหลักการเขียนแนะนำตนเองได้

2.2 นักเรียนเขียนแนะนำตนเองได้

3. สาระสำคัญ

การเขียนแนะนำตนเองเป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตัวเราให้ผู้อื่นรับทราบ ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่เราต้องการนำเสนอเอง เพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

4.1 ซื่อสัตย์สุจริต

4.2 มีวินัย

4.3 มุ่งมั่นในการทำงาน

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5.1 คาบที่ 1

5.1.1 ขั้นนำ

นักเรียนและครูสนทนาซักถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันที่น่าสนใจ

5.1.2 ขั้นสอน

5.1.2.1 ครูนำแผนที่ความคิดมาให้ให้นักเรียนดู แล้วสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องแผนที่ความคิด

5.1.2.2 นักเรียนศึกษาตัวอย่างแผนที่ความคิด

5.1.2.3 ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับขั้นตอนการสร้างแผนที่ความคิด

5.1.2.4 นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 5 คน ช่วยกันเขียนแผนที่ความคิด เรื่อง กลัวย ลงในใบงาน โดยทำกิจกรรมตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

5.1.2.4.1 นักเรียนวางกระดาษเปล่าที่ไม่มีเส้นบรรทัดตามแนวนอน

5.1.2.4.2 วาดภาพ เขียนคำ หรือข้อความที่สื่อหรือแสดงถึงเรื่องที่จะทำแผนที่ความคิด กลางหน้ากระดาษ โดยใช้สีอย่างน้อย 3 สี และต้องไม่ตีกรอบด้วยรูปทรงเรขาคณิต

5.1.2.4.3 คิดถึงหัวเรื่องสำคัญที่เป็นส่วนประกอบของเรื่องที่ทำแผนที่ความคิด โดยเขียนเป็นคำที่มีลักษณะเป็นหน่วย หรือเป็นคำสำคัญ (Key Word) สั้นๆ ที่มีความหมายบนเส้น ซึ่งเส้นแต่ละเส้นจะต้องแตกออกมาจากศูนย์กลาง

5.1.2.4.4 แยกความคิดของหัวเรื่องสำคัญแต่ละเรื่องออกเป็นกิ่งๆ หลายกิ่ง โดยเขียนคำ หรือวลีบนเส้นที่แตกออกไป

5.1.2.4.5 แยกความคิดรองลงไปที่เป็นส่วนประกอบของแต่ละกิ่ง โดยเขียนคำหรือวลีเส้นที่แตกออกไป ซึ่งสามารถแตกความคิดออกไปเรื่อยๆ

5.1.2.4.6 การเขียนคำ ควรเขียนด้วยคำที่เป็นคำสำคัญ (Key Word) หรือคำหลัก หรือเป็นวลีที่มีความหมายชัดเจน

5.1.2.4.7 คำ วลี สัญลักษณ์ หรือรูปภาพใดที่ต้องการเน้น อาจใช้วิธีการทำให้เด่น เช่น การล้อมกรอบ หรือใส่กล่อง เป็นต้น

5.1.2.4.8 ใช้สีตกแต่งให้สวยงาม

5.1.2.5 นักเรียนและครูร่วมกันประเมินผลงาน

5.1.3 ขั้นสรุป

นักเรียนและครูช่วยกันสรุปความรู้เกี่ยวกับแผนที่ความคิด

5.2 คาบที่ 2 – 3

5.2.1 ขั้นนำ

5.2.1.1 นักเรียนและครูสนทนาถึงความสำคัญของการแนะนำตนเอง

5.2.1.2 นักเรียนทบทวนขั้นตอนการเขียนแผนที่ความคิด

5.2.1.3 ครูแจ้งตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

5.2.2 ขั้นสอน

5.2.3 ขั้นเตรียมการเขียน

นักเรียนศึกษาไปความรู้เรื่อง การเขียนแนะนำตนเอง และตัวอย่างการเขียนแนะนำตนเองแล้วสรุปความเข้าใจเป็นแผนที่ความคิดลงในสมุด

5.2.4 ขั้นยกร่างการเขียน

นักเรียนเขียนแผนที่ความคิด หัวข้อ “ตัวฉัน” โดยมีครูคอยใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้เด็กนักเรียนคิดอย่างหลากหลาย

5.2.5 ขั้นการเขียนร่าง

นักเรียนจัดลำดับเหตุการณ์จากแผนที่ความคิด แล้วเขียนเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ในใบงานการเขียนแนะนำตนเอง

5.2.6 ขั้นตรวจสอบการเขียน

นักเรียนอ่านทบทวน ตรวจสอบงานเขียนของตนเอง และปรับปรุงงานเขียนให้มีคุณภาพ

5.2.7 ขั้นนำเสนอผลงาน

นักเรียนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เพื่อนและครูประเมินผลงาน

5.3 ขั้นสรุป

นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้เรื่องการเขียนแนะนำตนเอง

6. สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

- 6.1 ใบความรู้ที่ 1 เรื่องแผนที่ความคิด
- 6.2 ใบความรู้ที่ 2 เรื่องการเขียนแนะนำตนเอง
- 6.3 ใบความรู้ที่ 3 เรื่องตัวอย่างการเขียนแนะนำตนเอง
- 6.4 ใบงานที่ 1 แผนที่ความคิด เรื่องกล้วย
- 6.5 ใบงานที่ 2 แผนที่ความคิด เรื่องตัวฉัน
- 6.6 ใบงานที่ 3 การเขียนแนะนำตนเอง

7. ภาระงาน

เขียนแนะนำตนเอง

8. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

- 8.1 วิธีการวัดและประเมินผล
ตรวจผลงานของนักเรียน
- 8.2 เครื่องมือ
แบบประเมินการเขียนแนะนำตนเอง

ใบความรู้ เรื่องการเขียนแนะนำตนเอง

มารยาทในการเขียน

งานเขียนที่ดีและมีคุณค่านั้น เกิดจากองค์ประกอบหลายประการ ส่วนหนึ่งมาจากผู้เขียน มีมารยาทในการเขียน ดังนั้น มารยาทในการเขียน จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการเขียนงานให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งมีหลักปฏิบัติ ดังนี้

1. เขียนให้ถูกต้องตามอักขรวิธีและวรรคตอนของภาษาไทย
2. เขียนในสิ่งที่จริง โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่างๆ ให้ถูกต้อง
3. ต้องมีความเที่ยงธรรม โดยเฉพาะการเขียนวิพากษ์วิจารณ์สิ่งใดสิ่งหนึ่งต้องไม่มีอคติ
4. งานเขียนนั้นต้องไม่ชี้นำหรือใช้อารมณ์ ต้องใช้เหตุผลประกอบให้ผู้อ่านวินิจฉัยเอง
5. เขียนในสิ่งที่ประโยชน์ ให้ความรู้ที่มีคุณค่า
6. ถ้านำข้อความของผู้อื่นมาเขียนจะต้องให้เกียรติแก่เจ้าของงาน โดยอ้างอิงแหล่งที่มา
7. ใช้ภาษาประกอบการเขียนให้เหมาะสมกับรูปแบบ ถูกต้องตามระดับภาษา และถูก

กาลเทศะ

การเขียนแนะนำตนเอง

การแนะนำตนเองเป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตัวเราให้ผู้อื่นรับทราบ ข้อมูลดังกล่าวอาจเป็นข้อมูลที่เราต้องการนำเสนอเอง เพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การแนะนำตนเองต่อสมาชิกในชั้นเรียนเมื่อสมัครเป็นหัวหน้าชั้น หรือตำแหน่งอื่นๆ ในโรงเรียน หรืออาจเป็นข้อมูลที่บุคคลอื่นๆ ต้องการจากเราโดยเฉพาะ เช่น การแนะนำตนเองต่อคณะกรรมการสัมภาษณ์ทุนการศึกษา เป็นต้น การแนะนำตนเองสามารถใช้ได้ทั้งการพูดและการเขียน

หลักการเขียนแนะนำตนเอง

1. ควรพิจารณาจุดประสงค์ในการเขียนแนะนำตนเองให้ชัดเจน เพื่อให้จัดเตรียมข้อมูลสำหรับการเขียนได้อย่างถูกต้อง เช่น หากต้องการเขียนแนะนำตนเองเพื่อสมัครรับเลือกตั้งตำแหน่งต่างๆ ควรเน้นข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์หรือความสามารถพิเศษอันเป็นประโยชน์สำหรับการปฏิบัติหน้าที่นั้นๆ หรือกรณีเขียนแนะนำตนเองเพื่อขอรับทุนการศึกษาหรือปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ ก็ควรเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครอบครัว ความสามารถในการศึกษา และเป้าหมายหลังสำเร็จการศึกษา เป็นต้น

2. ควรพิจารณาว่าผู้อ่านเป็นบุคคลกลุ่มใดและมีความประสงค์จะได้รับข้อมูลใดเป็นพิเศษ เนื่องจากบุคคลมีความรู้ ทักษะและความรู้สึกแตกต่างกัน การเขียนแนะนำตนเองโดยไม่คำนึงถึงผู้อ่าน อาจทำให้การสื่อสารล้มเหลวได้ ตัวอย่างการเขียนแนะนำตนเองที่คำนึงถึงผู้อ่าน เช่น หากนักเรียนต้องเขียนแนะนำตนเองให้เพื่อนนักเรียนทราบ ก็ควรนำเสนอข้อมูลที่เข้าใจได้ง่าย หรืออาจเป็นเรื่องที่ผู้อ่านเคยมีประสบการณ์ด้วยกัน หรือหากนักเรียนต้องเขียนแนะนำตนเองให้ผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์สูง ก็ควรนำเสนอข้อมูลที่ชัดเจน มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเป็นไปตามหลักสากลนิยม เป็นต้น

3. ควรเลือกใช้สำนวนภาษาให้เหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และผู้อ่าน กรณีการเขียนแนะนำตนเองต่อบุคคลที่มีความคุ้นเคย และมีวัตถุประสงค์ที่ไม่เป็นทางการนัก เช่น การเขียนแนะนำตนเองเพื่อรับสมัครเป็นหัวหน้าชั้น หรือกรรมการชมรมต่าง ๆ สามารถเลือกใช้สำนวนภาษาที่ไม่เป็นทางการ อาจมีคำที่เป็นภาษาเฉพาะกลุ่ม เพื่อให้เกิดความน่าสนใจได้ อย่างไรก็ตาม ควรคำนึงถึงความสะดวกด้วย กรณีการเขียนแนะนำตนเองต่อบุคคลที่ไม่รู้จัก และมีวัตถุประสงค์ที่เป็นทางการ นักเรียนควรเลือกใช้สำนวนภาษาที่เป็นทางการและเรียบเรียงให้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา หรือตรงกับสิ่งที่ผู้อ่านประสงค์หรือไม่ เช่น การเขียนเพื่อขอรับทุนการศึกษา ขอรับความอนุเคราะห์ ขอสมัครงาน ขอสมัครเข้าเป็นสมาชิกของชมรมหรือองค์กรต่าง ๆ เป็นต้น

4. ควรพิจารณาความถูกต้อง ความครบถ้วน และความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่น่าเสนอ เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านยอมรับผู้เขียน การกล่าวเกินจริงหรือการเสนอข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้อง ย่อมส่งผลให้ผู้อ่านไม่เชื่อถือและไม่เข้าใจผู้เขียนได้ ข้อมูลที่ควรมีในการเขียนแนะนำตนเอง มีดังนี้

4.1 ชื่อ นามสกุล

4.2 วัน เดือน ปี ที่เกิด

4.3 อายุ หน่วยเป็น ปี และเดือน

4.4 ตำแหน่ง หรืออาชีพในปัจจุบัน

4.5 ประวัติการศึกษาทุกระดับ

4.6 ประวัติการอบรมหรือประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์และสอดคล้องกับความต้องการ

ของผู้อ่าน

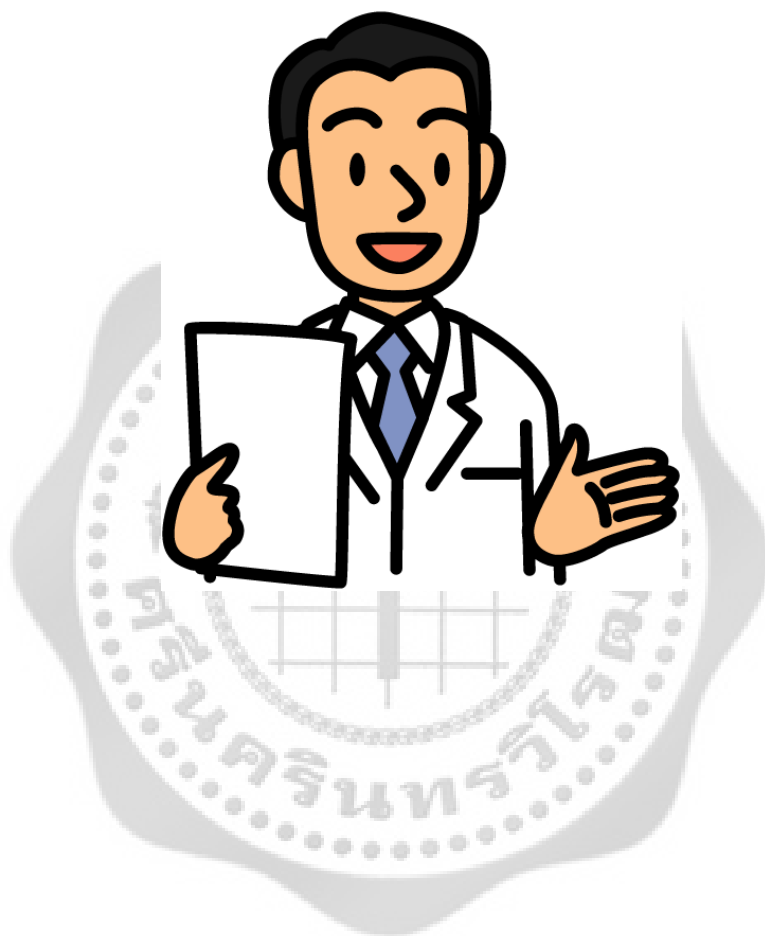
4.7 ข้อมูลสมาชิกในครอบครัวเบื้องต้น

4.8 ความสนใจ และงานอดิเรก

4.9 เกียรติยศ หรือรางวัลที่ได้รับ

4.10 ข้อคิดหรือคติในการดำเนินชีวิต

5. การเขียนแนะนำตนเองในปัจจุบัน นิยมให้มีผู้รับรองด้วย ซึ่งนักเรียนควรพิจารณาบุคคลที่มีคุณวุฒิมาเป็นผู้รับรอง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้อำนวยการโรงเรียน ประธานชมรมหรือองค์กรที่นักเรียนเป็นสมาชิก เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้การเขียนของนักเรียนมีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับมากขึ้น

ใบความรู้ ตัวอย่างการเขียนแนะนำตนเอง

มุมเล็ก ๆ ของข้าพเจ้า

ย้อนเวลากลับไปสิบสองปีที่แล้ว เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2539 เวลา 21.20 น. ข้าพเจ้าได้ลืมตาดูโลก โดยบิดามารดาได้ตั้งชื่อว่า “ด.ช. ต่อพงศ์ นิธยานนท์” หรือที่ญาติพี่น้องของข้าพเจ้าเรียกว่า “ต่อ” เมื่อครบรอบวันเกิดของข้าพเจ้าทุกปี ข้าพเจ้าจะได้รับของขวัญที่ขอบเสมอ ซึ่งได้แก่ เสื้อสีดำ อันเป็นที่ชอบ นอกจากนี้ ข้าพเจ้ายังมีแง่มุมเล็กๆ ในชีวิตที่น่าสนใจดังจะได้กล่าวถึงต่อไปนี้

เมื่อมีอายุพอจะเข้าศึกษา ข้าพเจ้าได้เริ่มศึกษาในระดับประถมศึกษา ที่โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ณ ที่นั้น ข้าพเจ้าได้พบกับเพื่อนมากมายและปัจจุบันได้กลายมาเป็นเพื่อนสนิทกัน คือ ชานน ชากร ต่อกมล และมั่งมั่ง ทั้งนี้ เนื่องจากเราทั้งหมดเรียนอยู่ห้องเดียวกัน แต่เมื่อขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่างก็ต้องแยกไปอยู่ต่างห้อง ปัจจุบันข้าพเจ้าศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม และโชคดีที่ได้พบกับชานน และชากรอีกซึ่งทำให้ข้าพเจ้าดีใจมาก

ด้านอุปนิสัยส่วนตัว ข้าพเจ้าชอบรับประทานอาหารประเภทไข่ เช่น ไข่เจียว ไข่ดาว ไข่ต้ม ไข่ตุ๋น ไข่ลวก ฯลฯ ส่วนผลไม้ที่ชอบรับประทาน คือ เงาะ ส่วนด้านการศึกษา ข้าพเจ้าชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เนื่องจากเป็นวิชาที่ใช้หลักของเหตุผล และท้าทายความสามารถของตนเอง ความชอบในวิชาคณิตศาสตร์นี้ เป็นผลให้ข้าพเจ้ามีความปรารถนาจะไปแข่งขันคณิตศาสตร์โอลิมปิก และหวังว่าจะคว้าเหรียญทองจากการแข่งขันมาให้บิดาและมารดาชื่นชม

มุมเล็ก ๆ ของข้าพเจ้า เป็นมุมที่ข้าพเจ้ามีความสุข เพราะได้ใช้ชีวิตตามที่ตนเองประสงค์ บิดาและมารดามักจะบอกข้าพเจ้าเสมอว่า “ทำอะไรก็ได้ แต่ให้อยู่บนพื้นฐานของความดีและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน” ข้าพเจ้าจึงปฏิบัติตามหลักการข้อนี้ และหวังว่าในอนาคต ข้าพเจ้าจะพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จอย่างที่ตั้งใจไว้

ประพันธ์โดย ด.ช.ต่อพงศ์ นิธยานนท์

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม

ใบความรู้ เรื่อง แผนที่ความคิด

แผนที่ความคิดเป็นการแสดงข้อมูลความรู้ตามกระบวนการคิด โดยการจัดกลุ่มความคิดหลักและความคิดรองให้สัมพันธ์กัน เพื่อช่วยให้เห็นภาพรวมของเรื่องได้อย่างชัดเจน โดยการใช้ภาพ สี และเส้น

การสร้างแผนที่ความคิด

1. วางกระดาษเปล่าที่ไม่มีเส้นบรรทัดตามแนวนอน
2. วาดภาพ เขียนคำ หรือข้อความที่สื่อหรือแสดงถึงเรื่องที่จะทำแผนที่ความคิดกลางหน้ากระดาษ โดยใช้สีอย่างน้อย 3 สี และต้องไม่ตีกรอบด้วยรูปทรงเรขาคณิต
3. คิดถึงหัวเรื่องสำคัญที่เป็นส่วนประกอบของเรื่องที่ทำแผนที่ความคิด โดยเขียนเป็นคำที่มีลักษณะเป็นหน่วย หรือเป็นคำสำคัญ (Key Word) สั้น ๆ ที่มีความหมายบนเส้น ซึ่งเส้นแต่ละเส้นจะต้องแตกออกมาจากศูนย์กลาง
4. แยกความคิดของหัวเรื่องสำคัญแต่ละเรื่องออกเป็นกิ่ง ๆ หลายกิ่ง โดยเขียนคำ หรือ วลีบนเส้นที่แตกออกไป
5. แยกความคิดรองลงไปที่เป็นส่วนประกอบของแต่ละกิ่ง โดยเขียนคำหรือวลีเส้นที่แตกออกไป ซึ่งสามารถแตกความคิดออกไปเรื่อย ๆ
6. การเขียนคำ ควรเขียนด้วยคำที่เป็นคำสำคัญ (Key Word) หรือคำหลัก หรือเป็นวลีที่มีความหมายชัดเจน
7. คำ วลี สัญลักษณ์ หรือรูปภาพใดที่ต้องการเน้น อาจใช้วิธีการทำให้เด่น เช่น การล้อมกรอบ หรือใส่กล่อง เป็นต้น
8. ใช้สีตกแต่งให้สวยงาม

ภาคผนวก ค

- แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์
- แบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนภาษาไทย

แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์

คำชี้แจง:

นักเรียนดูภาพ เขียนถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์ตามจินตนาการเป็น “ร้อยแก้ว” ตั้งชื่อเรื่อง และเลือกรูปแบบการเขียนได้อย่างอิสระ กำหนดความยาวไม่น้อยกว่า 15 บรรทัด ใช้เวลาในการเขียน 50 นาที

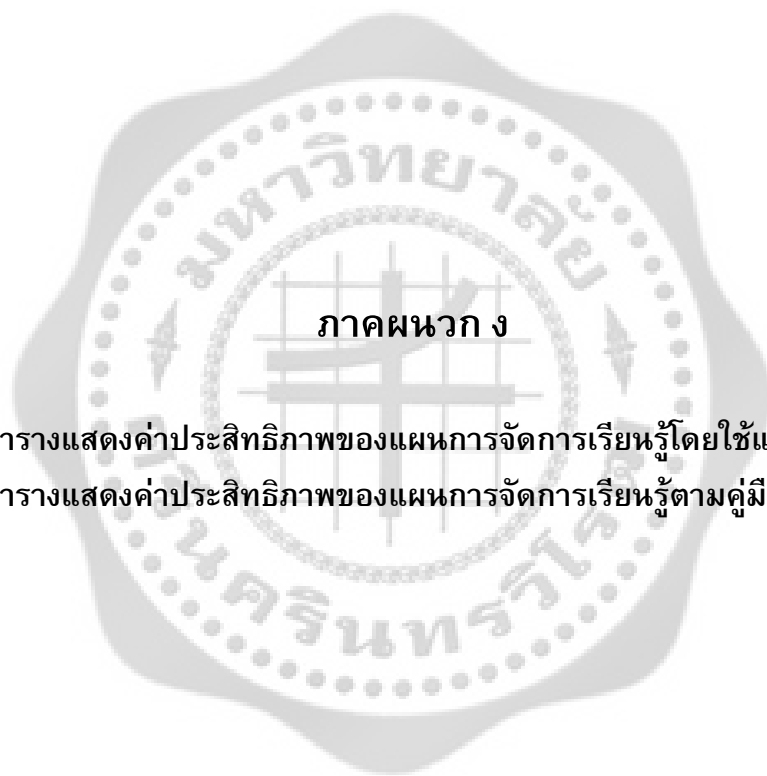

แบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนภาษาไทย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ ถามเกี่ยวกับความสนใจในการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. การตอบแบบสอบถามนี้ ไม่มีผลต่อคะแนนการเรียนของนักเรียนแต่ประการใด ผลการตอบแบบสอบถามของนักเรียนจะมีประโยชน์และมีคุณค่ามากที่สุด ก็ต่อเมื่อนักเรียนตอบตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
3. วิธีตอบแบบสอบถามวัดความสนใจแต่ละข้อมีช่องว่างให้นักเรียนเลือกตอบ 5 ช่อง คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อให้เข้าใจ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่นักเรียนเห็นว่าตรงกับความสนใจของนักเรียนมากที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความสนใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ข้าพเจ้าติดตามกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย ตลอดชั่วโมง					
2	ข้าพเจ้าชอบค้นคว้าหาคำตอบเมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับภาษาไทย					
3	ข้าพเจ้ามีความสนุกสนานในการเรียนภาษาไทย					
4	ข้าพเจ้าทบทวนบทเรียนเกี่ยวกับภาษาไทยที่เรียนไปแล้วเป็นประจำ					
5	เมื่อข้าพเจ้าไม่เข้าใจเนื้อหาที่เรียน ข้าพเจ้าจะสอบถามครูผู้สอนทันที					
6	ข้าพเจ้าชอบให้ครูซักถามปัญหาภาษาไทยในชั่วโมงเรียน					
7	ข้าพเจ้ามีการเตรียมตัวก่อนการสอบภาษาไทย					
8	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนภาษาไทยอย่างสม่ำเสมอ					
9	ข้าพเจ้าชอบเล่นเกมเกี่ยวกับภาษาไทย					
10	ข้าพเจ้าจะรีบทำการบ้านภาษาไทย แล้วส่งครูก่อนกำหนด					

ภาคผนวก ง

- ตารางแสดงค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด
- ตารางแสดงค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

ตาราง 9 ค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด

คนที่	คะแนนระหว่างเรียน (E1) (50 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (E2) (10 คะแนน)
1	34	7
2	40	8
3	40	9
4	42	10
5	42	9
6	41	9
7	41	8
8	41	8
9	39	8
10	36	8
11	39	8
12	37	7
13	42	8
14	45	10
15	39	8
16	38	8
17	41	9
18	37	8
19	41	8
20	39	8
21	36	7
22	42	9
23	45	9
24	41	10
25	41	8
26	40	8
27	43	9
28	43	10
29	40	8
30	39	8
รวม	1204	254
E_1/E_2	80.27	84.67

ตาราง 10 ค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

คนที่	คะแนนระหว่างเรียน (E1) (50 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (E2) (10 คะแนน)
1	39	7
2	38	8
3	38	8
4	42	8
5	41	9
6	42	10
7	37	8
8	40	7
9	37	7
10	41	8
11	39	8
12	38	8
13	41	9
14	42	9
15	37	8
16	37	7
17	43	9
18	46	10
19	41	8
20	38	8
21	44	9
22	43	9
23	40	8
24	37	8
25	44	8
26	41	8
27	41	8
28	41	8
29	39	8
30	38	9
รวม	1205	247
E_1/E_2	80.33	82.33

ภาคผนวก จ

- ตารางแสดงคะแนนความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด
- ตารางแสดงคะแนนความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู
- ตารางแสดงคะแนนความสนใจในการเรียนภาษาไทยก่อนและหลังการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด
- ตารางแสดงคะแนนความสนใจในการเรียนภาษาไทยก่อนและหลังการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

ตาราง 11 แสดงคะแนนความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด

คนที่	ก่อนเรียน (X_1) (10 คะแนน)	หลังเรียน (X_2) (10 คะแนน)	ผลต่าง (D)	ผลต่างกำลังสอง (D^2)
1	6	9	3	9
2	6	8	2	4
3	5	8	3	9
4	6	9	3	9
5	6	8	2	4
6	8	10	2	4
7	6	8	2	4
8	6	8	2	4
9	6	8	2	4
10	6	9	3	9
11	7	10	3	9
12	6	8	2	4
13	8	10	2	4
14	6	8	2	4
15	7	9	2	4
16	7	9	2	4
17	6	8	2	4
18	6	8	2	4
19	7	9	2	4
20	6	8	2	4
21	5	8	3	9
22	6	8	2	4
23	5	8	3	9
24	6	9	3	9
25	7	9	2	4
26	8	10	2	4
27	8	10	2	4
28	6	9	3	9

ตาราง 11 (ต่อ)

คนที่	ก่อนเรียน (X_1) (10 คะแนน)	หลังเรียน (X_2) (10 คะแนน)	ผลต่าง (D)	ผลต่างกำลังสอง (D^2)
29	7	9	2	4
30	6	9	3	9
31	7	8	1	1
32	8	9	1	1
33	6	9	3	9
34	7	9	2	4
35	6	8	2	4
36	6	8	2	4
37	8	10	2	4
38	7	9	2	4
39	7	9	2	4
40	6	8	2	4
41	6	9	3	9
42	6	9	3	9
43	7	9	2	4
44	8	10	2	4
45	8	10	2	4
46	7	9	2	4
47	6	9	3	9
48	7	10	3	9
49	6	9	3	9
50	6	8	2	4
	$\bar{X}_1 = 6.52$	$\bar{X}_2 = 8.80$	$\sum D = 114$	$\sum D^2 = 274$

ทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 2 ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด โดยใช้สถิติแบบ t - test
for Dependent Samples

จากสูตร $t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}; df = n-1$

$$df = n-1$$

$$\text{เมื่อ } n = 50$$

$$\sum D = 114$$

$$\sum D^2 = 274$$

$$(\sum D)^2 = 12,996$$

$$t = \frac{114}{\sqrt{\frac{50(274) - (12996)}{49}}}$$

$$t = \frac{114}{\sqrt{\frac{13700 - 12996}{49}}}$$

$$t = \frac{114}{\sqrt{\frac{704}{49}}}$$

$$t = \frac{114}{\sqrt{14.37}}$$

$$t = \frac{114}{3.79}$$

$$t = 30.08$$

ตาราง 12 แสดงคะแนนความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

คนที่	ก่อนเรียน (X_1) (10 คะแนน)	หลังเรียน (X_2) (10 คะแนน)	ผลต่าง (D)	ผลต่างกำลังสอง (D^2)
1	5	7	2	4
2	5	6	1	1
3	6	8	2	4
4	6	8	2	4
5	5	7	2	4
6	6	8	2	4
7	5	7	2	4
8	3	6	3	9
9	6	8	2	4
10	3	7	2	16
11	5	7	2	4
12	6	7	1	1
13	5	7	2	4
14	5	7	2	4
15	7	9	2	4
16	5	7	2	4
17	6	7	1	1
18	7	9	2	4
19	6	7	1	1
20	6	7	1	1
21	7	9	2	4
22	8	10	2	4
23	6	8	2	4
24	5	7	2	4
25	5	7	2	4
26	5	7	2	4
27	8	9	1	1
28	6	7	1	1

ตาราง 12 (ต่อ)

คนที่	ก่อนเรียน (X_1) (10 คะแนน)	หลังเรียน (X_2) (10 คะแนน)	ผลต่าง (D)	ผลต่างกำลังสอง (D^2)
29	5	7	2	4
30	5	7	2	4
31	5	7	2	4
32	7	8	1	1
33	6	7	1	1
34	8	9	1	1
35	7	8	1	1
36	6	7	1	1
37	8	9	1	1
38	7	8	1	1
39	8	9	1	1
40	7	8	1	1
41	6	8	2	4
42	7	9	2	4
43	8	9	1	1
44	8	10	2	4
45	7	8	1	1
46	8	9	1	1
47	7	9	2	4
48	8	9	1	1
49	7	8	1	1
50	6	8	2	4
	$\bar{X}_1 = 6.24$	$\bar{X}_2 = 7.88$	$\sum D = 82$	$\sum D^2 = 154$

ทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 3 ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้สถิติแบบ t – test for Dependent
Samples

จากสูตร $t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$; $df = n-1$

เมื่อ

$$\begin{aligned} df &= n-1 \\ n &= 50 \\ \sum D &= 82 \\ \sum D^2 &= 154 \\ (\sum D)^2 &= 6,724 \end{aligned}$$

$$t = \frac{82}{\sqrt{\frac{50(154) - (6724)}{49}}}$$

$$t = \frac{82}{\sqrt{\frac{7700 - 6724}{49}}}$$

$$t = \frac{82}{\sqrt{\frac{976}{49}}}$$

$$t = \frac{82}{\sqrt{19.9}}$$

$$t = \frac{82}{4.5}$$

$$t = 18.37$$

ตาราง 13 แสดงคะแนนความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด

คนที่	ก่อนเรียน (X_1) (10 คะแนน)	หลังเรียน (X_2) (10 คะแนน)	ผลต่าง (D)	ผลต่างกำลังสอง (D^2)
1	58	75	17	289
2	59	72	13	169
3	59	82	23	529
4	68	74	6	36
5	55	71	16	256
6	56	65	9	81
7	61	76	15	225
8	80	84	4	15
9	90	92	2	4
10	69	80	11	121
11	75	79	4	16
12	70	78	8	64
13	72	78	6	36
14	62	75	13	169
15	91	94	3	9
16	72	76	4	16
17	61	75	14	196
18	73	76	3	9
19	49	70	21	441
20	55	71	16	256
21	69	80	11	121
22	83	84	1	1
23	75	77	2	4
24	65	74	9	9
25	70	73	3	9
26	67	77	10	100
27	69	72	3	9
28	75	79	4	16

ตาราง 13 (ต่อ)

คนที่	ก่อนเรียน (X_1) (10 คะแนน)	หลังเรียน (X_2) (10 คะแนน)	ผลต่าง (D)	ผลต่างกำลังสอง (D^2)
29	69	74	5	25
30	61	69	8	64
31	78	79	1	1
32	63	72	9	81
33	78	82	4	16
34	70	73	3	9
35	53	72	19	361
36	51	80	29	841
37	58	79	21	441
38	66	69	3	9
39	87	89	2	4
40	70	76	6	36
41	61	75	14	196
42	66	79	13	169
43	62	78	16	256
44	67	75	8	64
45	81	83	2	4
46	67	79	12	144
47	68	82	14	196
48	72	75	3	9
49	71	74	3	9
50	58	66	8	64
	$\bar{X}_1 = 67.7$	$\bar{X}_2 = 76.78$	$\sum D = 454$	$\sum D^2 = 6206$

ทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 5 ความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด โดยใช้สถิติแบบ t – test for Dependent
Samples

จากสูตร $t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$; $df = n-1$

เมื่อ

$$\begin{aligned} df &= n-1 \\ n &= 50 \\ \sum D &= 454 \\ \sum D^2 &= 6206 \\ (\sum D)^2 &= 206,116 \end{aligned}$$

$$t = \frac{454}{\sqrt{\frac{50(6206) - (206116)}{49}}}$$

$$t = \frac{454}{\sqrt{\frac{310300 - 206116}{49}}}$$

$$t = \frac{454}{\sqrt{\frac{104184}{49}}}$$

$$t = \frac{454}{\sqrt{2126}}$$

$$t = \frac{454}{46}$$

$$t = 9.68$$

ตาราง 14 แสดงคะแนนความสนใจในการเรียนภาษาไทยก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

คนที่	ก่อนเรียน (X_1) (10 คะแนน)	หลังเรียน (X_2) (10 คะแนน)	ผลต่าง (D)	ผลต่างกำลังสอง (D^2)
1	65	69	4	16
2	64	72	8	64
3	65	65	0	0
4	63	69	6	36
5	65	69	4	16
6	55	75	20	400
7	68	72	4	16
8	63	78	15	225
9	80	82	2	4
10	58	60	2	4
11	58	65	7	49
12	62	67	5	25
13	68	70	2	4
14	72	73	1	1
15	67	68	1	1
16	50	59	9	81
17	62	65	3	9
18	61	63	2	4
19	83	83	0	0
20	64	66	2	4
21	68	79	11	121
22	61	65	4	16
23	51	59	8	64
24	62	77	15	225
25	61	62	1	1
26	69	73	4	16
27	62	62	0	0
28	72	75	3	9

ตาราง 14 (ต่อ)

คนที่	ก่อนเรียน (X_1) (10 คะแนน)	หลังเรียน (X_2) (10 คะแนน)	ผลต่าง (D)	ผลต่างกำลังสอง (D^2)
29	62	67	5	25
30	64	66	2	4
31	59	60	1	1
32	64	65	1	1
33	68	70	2	4
34	67	67	0	0
35	68	76	8	64
36	73	74	1	1
37	73	75	2	4
38	63	65	2	4
39	64	67	3	9
40	93	93	0	0
41	66	68	2	4
42	74	75	1	1
43	60	74	14	196
44	69	73	4	16
45	78	79	1	1
46	65	76	11	121
47	77	77	0	0
48	66	66	0	0
49	72	72	0	0
50	64	65	1	1
	$\bar{X}_1 = 66.16$	$\bar{X}_2 = 70.24$	$\sum D = 204$	$\sum D^2 = 1868$

ทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 6 ความสนใจในการเรียนภาษาไทย ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู โดยใช้สถิติแบบ t – test for Dependent Samples

จากสูตร $t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$; $df = n-1$

เมื่อ

$$\begin{aligned} df &= n-1 \\ n &= 50 \\ \sum D &= 204 \\ \sum D^2 &= 1868 \\ (\sum D)^2 &= 41,616 \end{aligned}$$

$$t = \frac{204}{\sqrt{\frac{50(1868) - (41616)}{49}}}$$

$$t = \frac{204}{\sqrt{\frac{93400 - 41616}{49}}}$$

$$t = \frac{204}{\sqrt{\frac{51784}{49}}}$$

$$t = \frac{204}{\sqrt{1057}}$$

$$t = \frac{204}{33}$$

$$t = 6.28$$

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวณัชนันท์ रिจนา
วันเดือนปีเกิด	28 พฤศจิกายน 2520
สถานที่เกิด	อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	133/18 ถนนตรีเพชร แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู วิชาเงินเดือน อันดับ คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดราชบูรณะ สำนักงานเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 133/18 ถนนตรีเพชร แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200 โทร 02 221 9844
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนบุญเรืองวิทยาคม
พ.ศ. 2542	ค.บ. วิชาเอกภาษาไทย วิชาโทการศึกษานอกระบบ จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
พ.ศ. 2550	ประกาศนียบัตรบัณฑิตการบริหารการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2554	กศ.ม. สาขาการมัธยมศึกษา (การสอนภาษาไทย) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ